

ሐጅ፣ ዑምራን ዝያራን

ኣብ ትሕቲ ጽላል ኪታብን ሱናን

ብ፡ ጀማል ኢብራሂም ሳልሕ

ዳግመ ሕርማት

ብ፡ ሼኽ ኢብራሂም ሰራጅ
ዶክተር በያን ሳልሕ

Kingdom of Saudi Arabia
The Cooperative Office For Call And Guidance
To Communities at Um Al-Hammam
Under the Supervision of the ministry of Islamic Affairs
Endowment Guidance & Propagation

Tel. 4826466 / 4884496 Fax 4827489 - P.O. Box 31021 Riyadh 11497

ሐብሁ ወቲባሁ ወሸፈዓተሁ የውመልቅያማ ::

60) ንሩክነልያማኒ ክትሰዕም ይፍቀድ ድዩ?
 መልሲ ፤- ኣብ ሩክነል የማኒ ምስ በጻሕካ
 ብየማናይ ኢድካ ኣላሁ ኣክበር እናበልካ ክትደርዘ
 ይፍቀድ እዩ ክትሰዕም ግን ኣይፍቀድን እዩ ::
 ጽቕጥቕጥ ምስ ዝህልው ከይደረዘካን ከየመልከትካን
 ብዘይ ተክቢራ ቀጥታ ዝክር ወይ ዱዓ እናገበርካ
 ትሓልፋ ::

تمت بحمد الله

መቐደም.....

ዳግመ እርማት ብሸኽ ኢብራሂም ሰራጅ.....

ቦታ ናይ ሓጅ ኣብ እስልምና..... 1

ዑምራ ኣብ እስልምና..... 4

ብልጫታት ናይ ሓጅን ዑምራን (ፊደሊል)..... 6

ቅድመ ኩነት ናይ ሓጅን ዑምራን ክማልኡ
 ዘለዎም ነጥብታት (ሸሩጥ) 11

ናይ ሓጅ መሰረታውያን ኣዕኑድ
 (ኣርካን ኣልሓጅ) 15

ግድኒታዊ ተግባራት ናይ ሓጅ
 (ዋጂባት ኣልሓጅ)..... 16

ናይ ዑምራ መሰረታውያን ኣዕኑድ
 (ኣርካን ኣልዑምራ)..... 18

ግድኒታውያን ተግባራት ዑምራ
 (ዋጂባት ዑምራ)..... 18

ኒዮ ናይ ሓጅ..... 20

ኢሕራም ዝግበርም ቦታታት (ሚቓት)..... 22

ሙሕሪም ዝኸልከሎም ነጥብታት..... 24

ንወዲ ተባዕታይ ዝምልከት ክልኩላት
 ዝኾኑ ነጥብታት..... 26

ንጌላንስተይቲ ዝምልከት ክልኩላት
 ዝኾኑ ነጥብታት..... 27

ንሙሕሪም ካብ ዝፍቀድዎ ነገራት 28

ስነ ስርዓት ናይ ሓጅ : ዑምራ
 ከምኡውን መገሻ..... 29

ተግባራት ናይ ዑምራ..... 37

ቀዳማይ - ኢሕራም..... 37

ገለ ሰባት ኣብ ግዜ ኢሕራም
 ካብ ዘዘውትርዎም ጌጋታት..... 39

ካልኣይ : ጠዋፍ..... 40

ገለ ኣብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት..... 43

ሳልሳይ : ሳዕይ.....44
 ገለ አብ ሳዕይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....46
 ራብዓይ : ጸጉራ ምልጻይ ወይ ምሕጻር.....48
 ገለ አብ ምልጻይ ወይ ምሕጻር
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት48
 ተግባራት ናይ ሓጅ.....49
 ቀዳማይ - ኢሕራም.....49
 ካልኣይ : ሸምንተ ዘልሓጅ (የውመተርዊያ).....51
 አብ ሸምንተ ዘልሓጅ (የውመተርዊያ)
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....53
 ሳልሳይ:ትሸዓተ ዘልሓጅ (የውመ'ልዓረፋ).....53
 አብ ትሸዓተ ዘልሓጅ (የውመ'ልዓረፋ)
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....54
 ራብዓይ : ሙዝደሊፋ.....55
 አብ ሙዝደሊፋ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....56
 ሓሙሻይ : ምድርባይ (ረሚ).....56
 አብ ረሚ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....57
 ሻዱሻይ : ምሕራድ.....58
 አብ ምሕራድ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....59
 ሻውዓይ : ምልጻይ ወይ ምሕጻር.....60
 ሻሙናይ : ጠዋፊ'ልኢፋዳ (ጠዋፊ'ዝያራ).....60
 ታሸዓይ : አብ ሙና ምሕጻር.....61
 ዓለራይ ጠዋፍ አልወደዕ (ናይ መፋኅዊ ጠዋፍ).....63
 ትርጉም ናይ ተልብያ.....65
 ቀዳማይ ተውሒድ አልሩቡቢያ
 (ተውሒድ-ላህ ቢአፍዓሊሂ).....66
 ካልኣይ ተውሒድ አልሩቡሂያ
 (ተውሒድ-ላህ ቢአፍዓሊልዓባድ).....68
 ዓባዳ እንታይ ማለት እዩ ?.....70
 3) ተውሒድ አልሩቡሚ ወሲፋት.....73
 ዱዓእ አልማእሱራት.....75
 ዚያራ ናብ መሰገድ ነቢይ.....103

ገለ ብልጫታት ናይ መሰገድ ነቢይ
 ምኡውን ከተማ መዲናን ብሓፊሽኡ104
 አገባብ ዚያራ መሰገድ ነቢይ106
 አብ ዚያራ መሰገድ ነቢይ
 ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት.....109
 ሸርዓዊ ሕቶን መልሰን (ፊታዋ).....110
 ትሕዝቶ135
 ምንጪ ናይዚኪታብ138

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

⑤
العمرة والحج والزيارة
في ضوء الكتاب والسنة

إعداد

جمال إبراهيم صالح

ደንበታት ናይ

ሓጅን ዐ-ምራን ዝያራን

አብ ትሕቲ ጸገል

ኪታብን ሱን-ናን

አለናዳኪ

ጀማል ኢብራሂም ገልሕ

العمرة والحج والزيارة في ضوء الكتاب والسنة

إعداد

جمال إبراهيم صالح

ደንብታት ናይ
ሓጅን ዑምራን ዝያራን
ኣብ ትሕቲ ጽላል
ኪታብን ሱንናን

አሰናዳኢ

ጀማል ኢብራሂም ሳልሕ

بسم الله الرحمن الرحيم

መቐደም

الحمد لله الذي جعل القرآن روحا لا حياة بدونه ، ونورا لا هداية بغيره
والصلاة والسلام على البشر النذير والسراج المنير محمد خاتم النبيين
وإمام المرسلين وسيد ولد آدم اجمعين وآله الطاهرين والصحابته اجمعين
وبعد::

እምበእርከስ ነዛ ንእሽቶ መጽሓፍ እዚ ኣ
ንኹዳዎ ዝደፋፈሊኒ ምኽንያት ንመካ ኣብ ዝኸድክሉ
እዎን ብዙሓት ዜጋታት ኣሕዋትና ኣሰላም ትእዛዝ ናይ
ረቢ ኣብርሃም ግብኣም ንኹማልኡ ብቋንቋኣም
ዝተሓትመ ናይ ሓጅ መጻሕፍቲ ተኾልኪሉም ኣብ ዝኾነ
ናይ መሻዕር ቦታ ነታ መጽሓፍም እናተወከሉ ብዘይ ገለ
ሰክፍታ ከምቲ ዝድለ ኣገባብ ዑምራ ከተግብሩዎ ምስ
ተግዘብኩዎም ዘይቀንእ ኣይወለድ ከምዝላሃል ኣነውን
ነታ ንእሽቶ ፍልጠታይ ብቋንቋ ትግርኛ ንኣሕዋታይ
ከበርክተሉም ብዝብል ቅዱስ ቅንኣት ተደራኽ ከምኡውን
ንምግባረ ሰናይ ሓባሪ ይኸፈል ኣጅሪ ብማዕረ ዘተግበር
ተሓባሪ ንዝብል ኩቡር ቃል ሰይዱና ወሓቢቡና
ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ብሂገዮ ጽሑፊያ።
ልክዕ እዩ ዋና ምንጪ ናይ ተሽሪዕ ኪታብን ሱንናን

ሙኪኑ ኩላትና ዘይንሰኡቶ ጉዳይ እዩ ።

እምባላር አብዛ መጽሓፍ እዚአ ሰፊርም ዝርከቡ ደንብታት ካብ ቁርአንን ሱንናን ፈንተት ስለ ዘይብሉ ዝኾነ አንባቢ ንኸዓግብን ብመልእኸታ ከይማታእን ተባሂሉ ሓያሎ ዓንቀጻት (አያት) ናይ ቁርአን ልክሪም ከምኡውን ሱንና ናይ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ከም መርተዖ ሰፊርም አለው ። ብተወሳኺ ግጉይ ዝኾነ ትምህርቲ ንኸየመሓላልፍውን ብዙሕ መጽሓፍ ሃሰስ እናበልኩን ንመምህራንይን ካባይ ንላዕሊ ንዝፈልጡ አዕፋኹይን እናተወከሰኩ ብዝከአለኒ መጠን ተጠንቂቐየ ጽሑፊያ ። እንተኾነ ግን ወዲሰብ ፍጹም ስለ ዘይኮነ እዛ መጽሓፍ እዚአ አበር ዘይብላ ምሉእ ብምሉእ ጸዕዳ መጽሓፍያ ክብል አይደፍርን በዚ አጋጣሚ ኻአ ሓደ ሓደ ጉድለታት አብቃል ወይ አባሃህላ እንተተረኽቦኒ አብ ክንዲ ምንቃፍ ንኸትእርሙኒ አጥቢቐ እላበወኩም ።

ደራሲ

بسم الله الرحمن الرحيم

وصلى الله على سيدنا محمد خاتم الأنبياء والمرسلين ومن اتبعهم بإحسان إلى يوم الدين ... أما بعد

ዳግመ እርማት ብሸኽ ኢብራሂም ስራጅ

እምባላርከስ መጅልስና ፍሉይ አቋልቦ ካብ ዝገበረሉም ጉዳያት ሓደ ነቲ ተዳኺሙ ዝጸንሐ ፊቕሃዊ ንጥፊት ምብርባር እዩ ። ነዚ ንምትግባር ሓላፍነት ስለ ዝወሰደ ካብ ዝምስረት አትሒዙ ዛጊት ንአስታት 12 ዓመት ዝአክል ዝተዛነቐ ትምህርታዊ አተዓዳድላ እዚ ማለት ከአ ከም ተውሒድ፤ ተፍሲር፤ ታሕፊዝ፤ ሓዲሲ፤ ፊቕህ፤ ተጅዊድ፤ .. ወዘተ.. ክህብ ጸኒሑን ይቕጽልን አሉ ። መጅሊስና ንኹሉም ጉዳሳት ፈተውቲ ዲኖም አብዚ ዓልሚዚ ንኸሳተፋ ጸውዒት ክገብር ጸኒሑ፤ ብዙሓትውን ነዚ መጸዋዕታዚ ብምኽባር አብ ትርፊ ግዜአም ተሳታፍነቶም ከዕዝዙ ጸኒሑም ።

እምባላር ሓውና ጅማል ኢብራሂምውን ሓደ ካብቶም ፍርቂ ዕድመ ናይዚ መጅልስና ዕልሚ ዝተኸታተለ ተመሃራይ ምኪኑ ከዘኸኸረኩም አፍቅዱለይ። ሃይማኖት እስልምና፤ ዘይተማህረ ይመሃር፤ ዝተማህረ የስተምህር ስለ ዝብል እንሆ ዓቕሙ ብዘፍቅዶ መሰረት አሕዋቱ ክግልገሉላ ብማለት አዳልዩ ዘቕርባ ዘሉ ሓጅን

ዑምራን ዝያራን ኣብ ትሕቲ ጽላል ኪታብን ሱንናን ዘርእስታ መጽሓፍ ናብ'ዚ ቅዱስ ዕላማ'ዚ (ዳዕቀ) ዝቐነዐት እያ። ነዛ መጽሓፍ'ዚ ኣብ ካብ መጀርመታ ትሕዝቶኣ ካብ መጨረስታ ኣንቢቢ፤ ክእረም ዘለዎ ደንብታት ከኣ ኣራመሉ እየ ።

ሰለ'ዚ ንዑምራ ክገብሩ ዝደልዩ ይኹን ንሓጀጅቲ ገንጻሊት ብርሃን ኣድማዒት መጽሓፍ ንዝፈልጡ መዘኻከሪት ንዘይፈልጡ መምሃሪት ክትከውን ተስፋ ኣለ። ንምድምዳም ዝኣክል፤ ከም መጀመርያ ፈተነኡ ዝነኣድ ኮይኑ ንዕሉን ነቶም ነዛ መጽሓፍ ኣዋሕሲሉም ብኮምፕዩተር ዝጸሓፍሉ፤ ፍናኑ ሓፍ ንኹብል ኣጀኻ እናበሉ ዘበራተዕዎ ደቂ መጅልሱ (መምሃርቲ) ካብ ረቢ ዓቢ ዓስቢ (ኣጅሪ) ክረኽቡ ነቲ ለዋህ ዝኾነ ልዑል ኣላህ እልምኖ። (ኣሜን)

ቃል ሸኽ ፤ - ኢብራሂም ስራጅ ኣማን ።

ቦታ ናይ ሓጅ ኣብ እስልምና

ሓጅ ካብ'ተን ሓሙሽተ ናይ እስልምና መሰረታውያን ዓንድታት ሓንቲ ክትከውን እንከላ ክእለት ዘለዎ ኣሰላማይ ኮነ ኣሰመይቲ ኣብ መዋለ ዕድሜኦም ሓደ ግዜ ክሕጅጁ ናይ ግድን (ፈርዲ) እዩ ። ሓጅ ናይ ግድን (ፈርዲ) ምኻኑ ዝኻሓደ ግን ብሃይማኖት እስልምና ከም ዝኻሓደ ይቐጸር ። ብዛዕባ እዚ ልዑል ኣላህ ይብል ፡-

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ الْبَيْتِ
مَنْ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

ትርጉሙ ፡

ኣላህ ክእለት ንዘለዎም ደቂሰባት ናብ ቤይቲላህ (መካ ካዕባ) ከይደም ክሕጅጁ ኣዚዙዎም (ፈሪድሉም) ። ዝኻሓደ ግን ኣላህ ካብ ዓለማት (ደቂ-ሰባትን ጌን) (ኣጅናን) ዘድልዮ ነገር ወላኣንቲ የልቦን ። ከምኡ'ውን ነቢይናን ፍታውናን ዝኾኑ ልኡኽ ኣላህ ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ሓጅ ሓንቲ ካብ'ተን ሓሙሽተ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ እስልምና ምኻና ኣመልኪቶም ካብ ዝተዛረቡዎ ፡-

عن ابن عمر رضي الله عنهما قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
﴿ بني الإسلام على خمس شهادة أن لا إله إلا الله وأن محمداً رسول الله
 وإقام الصلاة وإيتاء الزكاة والحج وصوم رمضان ﴾ رواه البخاري

ትርጉሙ :-

እስልምና አብ ሓሙሽተ መሰረታውያን ዓንድታት ዝተመሰረተ እዩ ። ብጀካ ንኣላህ ንኸልእ ኣምልኽ (ዒባዳ) ዝግበኣ ጎይታ ብሓቂ ከምዘዋለን ነቢይ ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ልኡኽ ናይ ኣላህ ምኽኛም ምምስካር ሰላት ምስጋድ ዘካት ምውጻእ ርመዳን ምጻም ሓጅ ካኣ ምፍጻምዮ።

ሓጅ ዝተኣዘዘሉ ግዜ አብ መበል ታሸዓይ ዓመት ዘመነ ሂጅራ ክኸውን እንክሉ ነቢይና ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም አብ ዕድሜኦም ሓደ ግዜ ጥራሕ እዮም ሓጂጆም ዝኹን ዓቕሚ ዘለዎ ሰብ አብ ሂወቱ ሓንሳእ ክሕጅጅ ናይ ግድን (ፈርዲ) ምኽኒውን አብሪሆም ብዛዕባዚ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ።

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ خَطَبَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ ﴿ أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ الْحَجَّ فَحُجُّوا فَقَالَ رَجُلٌ أَكُلُّ عَامٍ يَا رَسُولَ اللَّهِ فَسَكَتَ حَتَّى قَالَهَا ثَلَاثَةَ فَيَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَوْ قُلْتَ نَعَمْ لَوَجِبَتْ وَلَمَّا اسْتَطَعْتُمْ... ﴾
رواه البخاري

ትርጉሙ :-

አ አንቲም ደቂሰባት ኣላህ ንኸትሕጅጁ ኣዚዙኩም እዩ ሓጅጁ ሓደ ሰብኣይ በሉም ኣ ልኡኽ ኣላህ ዓመታዊ ድዩ? ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ግን ከይ መለሱ ትም-በሉ ሰለስተ ግዜ ደጋጊሙውን ሓተተ ብድሕርዚ ነቢይና ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንሕትኡ አመልኪቶም ከምዚ ክብሉ መለሱ ፡ እወ እንተዝብል ናይ ግድን ምኽኒት ኣይምኽኣልኩሙን ድማ

ኮይኑግን ረቢ ሰፊሕ ሸሻይ (ርዝቂ) ለጊሱልካም እቲ ዝጥለብ ዓቕሚ ምስ ዝህልወካ ኣጅሪ ንምድላብ ሓጅ ከተብዝሕ ሱን-ና እዩ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ።

﴿ لقول الرسول صلى الله عليه وسلم ﴿ الْحَجُّ مَرَّةً فَمَنْ زَادَ فَهُوَ تَطَوُّعٌ ﴾

حديث صحيح

ትርጉሙ :-

ፈርዳዊ ሓጅ ሓደ ግዜ እዩ ። ዝወሰኽ ኻኣ ሱን-ና ይቐጸር ። ሰለዚ ዝኹን ክእለት ዘለዎ ሰብ ብጥዕንኡ እንክሉ ከይ ሓመመ ምስ ገንዘቡ እንክሉ ከይደኸዮ ግዜ እንክለዎ ግዜ ከይተጸበዮ ሓጅ ተቐላጢፉ ክሕጅጅ ይግበኣ ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ።

عن ابن عباس رضي الله عنه قال قال النبي صلى الله عليه وسلم تعجلوا إلى الحج فإن احدكم لا يدري ما يعرض له رواه احمد

ትርጉሙ :-

ካባኻትኩም እንታይ ከምዝገንጎፎ ዝፈልጥ ሰለዘዋሉ ንፈርዳዊ ሓጅ ንምፍጻም ተቐላጢፉ ። ሓጅ ብዘይ ገለ ቁቡል ምኽንያት ምድንንይ ግን ኣስጋኢ አብ ልዕሊ ምኽኒ ብወገን ሰይድና ዑመር ረቢ ይፍተውሉም ዝተባህለ ቃል ድማ እንሆ ።

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ لَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أبعث رجلا إلى هذه الأمصار فينظروا كل من كان له جدة ولم يحج ليضربوا عليهم الجزية ما هم بمسلمين ما هم مسلمين * رواه سعيد في سننه

ዑምራ ኣብ እስልምና

ዑምራ ትእዛዝ ናይ ረቢ እሞ ኻእ መሸፋዕ ምኻኑ ኣብ ቁርአን ከምኡውን ኣብ ሱንና ተገሊጹስ ዑለማእ ብምሉኡኡም ዝተሰማምዕሉን ዘረጋገጹሉን ሓቂ እዩ ዑምራ ረቢ ዝሓንጸጸ ዒባዳ (መሸፋዕ) ምኻኑ ዝኻሓደ ግን ከፊሩ እዩ ክብሉ ዑለማእ ኣብ ጽሕፎም ይገልጹ። ዑምራ ትእዛዝ ናይ ረቢ ሱብሓህ ወተዓላ ከም ዝኾነ ዝገልጽ ቁርአናዊ-ጥቕሲ (ኣያ) እንሆ ፡-

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ

ትርጉሙ ፡

ምእንቲ ኣላህ ኢልኩም ከምቲ ዝግባእ ሓጅን ዑምራን ፈጽሙ ። ሓደ ግዜ ሓደ ሰብኣይ ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ከምዚ ዝብል ሕቶ ኣቕረቡም ፡-

عَنْ أَبِي رَزِينٍ أَنَّهُ قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنَّ أَبِي شَيْخٌ كَبِيرٌ لَا يَسْتَطِيعُ الْحَجَّ وَلَا الْعُمْرَةَ وَلَا الظَّنَّ قَالَ ﴿ فَحَجَّ عَنْ أَبِيكَ وَاعْتَمَرَ ﴾ رواه النسائي

ትርጉሙ ፡-

ኣልኡኻ ኣላህ ኣቦይ እርጋን ስለ ዘርከቦ (ዕድመ ስለ ዝደፍኡ) ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተግብር ካብ ቦታ ናብ ቦታ ክሰጋገር ስለ ዘይክእል

ክሕጅጅሉዶ ክብል ሓተቶም ፡ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንሕቲኡ ኣመልኪቶም ከምዚ ዝብል መልሲ ሃቡዎ ፡ ንኣቦኻ ሓጅን ዑምራን ግብረሉ ። እምበኣር ዑለማእ ካብዚ ዝተጠቐሰ ጥቕሲ ከምኡውን ሓዲስ ተበጊሶም ዑምራ መሸፋዕ ከምዝኾነ ጠቐሶም ። ግን ኣብ ደንቢ (ሑክሙ) ዝተፈላለዩ ውሳኔ ሂሮም ማለት ሓደ ዓቕሚ ዘለዎ ሰብ ኣብ ሂወቲ ሓንሳእ ዑምራ ክገብር ገለ ዑለማእ ክፍጽም ዘለዎ ሱንና (ሱንና ሙኣከዳ) ክብሉ እንክለው ገለ ዑለማእ ድማ ዋጅብ (ግድኅታዊ) እዩ ይብሉ ግን እቲ ዝተሓርዩ ውሳኔ ዋጅብ ዝብል ቃል እዩ (ወልሁ ኣዕለም) ።

ነቢይና ሙሐመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ዕድሜእም ኣርባዕተ ግዜ ዑምራ ገይሮም ብወገኖም ድማ ንዝኾነ ዓቕሙ ዘፍቕደሉ ኣስላማይ ዑምራ ንክገብርውን ኣዚዞም ። ዑምራ ኣብ ዕድሜኻ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ምትግባር ሱንና እዩ ከመይሲ ኣብ ሞንጎ ክልተ ዑምራ ዝፈጸምኻም ናእሸቲ ዘምብታት ይድምሰሱልካ ። ዓባይቲ ዘምብታት ግን ብቶባ እዮም ዝድምሰሱ ። ኣብ መዋእል ዕድሜኻ ሓደ ግዜ ዑምራ ክትገብር ግድኅታዊ ትእዛዝ እዩ ክባሃል እንክለ- ኣብዝኾነ ኣዋርሕ ማለት ከምረጅብ ፡ ጥዕባን ፡ ሮመዳን ወዘተ ጸልግ ዑምራ ተገብር ወይውን ኣብኣዋርሕ ናይ ሓጅ (ሸዋል ዙሉዓዲ ዙሉዓጅ) ነበንያተመቲዕ ወይ ምስ ሓጅ ዝተወሃሃደ ብንያ ቂራን ምስተተግብሮ ብሓንቲ ጉዕዞ ንክልቲኡ ግድኅታዊ ትእዛዝ (ግቡእካ) ከምዘማላእካዩ ዝቐጸር ።

ብልጫታት ናይ ሓጅን ዑምራን

(ፈዳኢል)

ብዛዕባ ብልጫታት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ዝገልጽ ናብ መካ ቤቲላህ አልሓራም ንኸትመላለስ ዘህንጥይን ዝደፋፍእን ብዙሕ ቅኑዓት ሓዲስ (አሓዲስ-ሰሒሕ) ቃል ነቢይና ሙሐመድ ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም አሎ፤ እዚ ሓዲሳት'ዚ ሓደ ሰብ ንሓጅ ብንጽህ ሕልና ተበጊሱ ሓጅ ብትግሃትን በቲ ዝጥለብ አገባብን እንተተግቢሩዎ (እንተፈጸሙዎ) ካብ አላህ ዓቢይ-ዓስቢ (አጅሪ) ከምዝልገሱን ዝሓለፉ ከምብታቱ ከምዝ-ድምሰሱሉን ዘረጋግጽ አብ ልዕሊ ምኻኑ ገለ ረብሓታት'ውን አለዎ። ስለዚ እቶም ክንሕጅጅ ዝግባኣና ምእንቲ ብዝቐልጠፈ ክንሕጅጅን ህርፋን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ አብ ልብና ክህነጽን ብሓዲስ ዝተሰነየ ሓደ ሓደ ብልጫታት (ፈዳኢል) እንሆ፤ -

- 1) ብንጽህና ዝተፈጸመ ሓጅ (ሓጅ መብሩር) ክፍሊቱ (ካሕስኡ) ጀንና እዩ።
- 2) አብ ሕሉፍ ዝፈጸምካዮም ሕማቕ ተግባራት (አብላ) ይድምሰሱልካ። ነዚ ዘረጋግጽ ቃል ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም እንሆ፤ -

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ﴾ رواه البخاري

3) ካብ ዝኾኑ እኩይ ተግባራትን አጸዮፍቲ ቃላትን ተቆጢብካ ዝፍጸም ሓጅ ልክዕ ከም ሕጂ ዝተወልደ ዕሸል (ህጻን) ሓንቲ ዘምቢ ዘይብሉ ይምለስ። ናይዚ መረጋገጺ፤ -

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول ﴿من حج لله فلم يرفث ولم يفسق رجع كيوم ولدته أمه﴾ رواه البخاري

4) ሓጅን ዑምራን ካብ'ቶም ብሓይሊ አላህ ድኸነት ዘጥፍኡን ዘምቢ ዙብርሱን ተግባራት እዮም። ናይዚ መርትዖ፤ -

عن ابن عباس قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿تابعوا بين الحج والعمرة فإنهما ينفيان الفقر والذنوب كما ينفي الكبر خبث الحديد﴾ رواه النسائي

5) ብፍላይ አብ ወርሒ ርምዳን ዝፍጸም ዑምራ ሚዛን ደረጅኡ (አብ አጅሪ) ክንዲ ሓጅ ይዳረግ። ናይዚ መሰረጂ፤ -

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم قال ﴿... فإن عمرة في رمضان تقضي حجة أو حجة معي﴾ رواه البخاري

ፈርዳዊ ሓጅ ግን ይምልከተካ እዩ።

6) ናይ ደቀ'ንስቲዮ ቃልሲ (ጂሃድ) ሓጅን ዑምራን እዩ። ናይዚ መረጋገጺ ሓዲስ እንሆ፤ -

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ عَلَى النِّسَاءِ جِهَادٌ قَالَ نَعَمْ عَلَيْهِنَّ جِهَادٌ لَا

قِتَالٌ فِيهِ الْحُجُّ وَالْعُمْرَةُ * رواه ابن ماجه

7) አብ ሞንጎ ክልተ ዑምራ ዘሎ ግዚያት ዝፈጸምኩም ናእኸቲ ዘምቢታት ይድምሱሉልካ ካብኡ ሓሊፉ ድማ ብቑኑዕን ንጹህን ኣገቡብ ዝፍጸም ሓጅ ፍረ-ጸምኡ ጅንና እዩ ።

8) አብ መካ መስጊድ አልሓራም እትሰግድ ሰላት (ሰግዳን) ካብ አብ ካልእ መስጊድ ትሰግድ ሰላት ብሚእቲ ሸሕ ደረጃ ይበልጽ። ናይዚ መርትዖ ፤-

عَنْ جَابِرٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي

أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ وَصَلَاةً فِي الْمَسْجِدِ

الْحَرَامِ أَفْضَلُ مِنْ مِائَةِ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ﴾ رواه ابن ماجه

አብ ልዕሊ'ዚ ካልእ ፋይዳታት ብተወሰኺ አለም ክባሃል ይካላል ንሱኻእ፤ አብ ግዜ ሓጅ ኮነ ዑምራ ብዙሓት ዜጋታት አስላም ካብ ዝተፈላለዩ ኩርናዓት ዓለም ተራኺቦም ምስ ዝተፈላለዩ አብ እስልምና አሕዋቶም ዝላሉሉን ዓቢይ ጥርናፊ ዝፈጥሩሉን አብዛ ዓለም ኮነ ምጽተ ዓለም (እኸራ) ንዝጠቑሙዎም ጉዳያት ሓሳብ ዝቀያየሩሉን ዝተሓባበሩሉን ኢሞኖም ብዝያዳ ክብ ዘበልሉን መዓልቲ ስለዝኾነዩ ።

ብተወሰኺ እስልምና አብ ሕብሪ ቆርበት ወይ ቅርጽ ሱባኑት ፍልልይ ከምዘይገብር ቦቲ ለቢሰሞ ዝኸዱ ክዳን ይበርሃልና ስለዚ ዝኾነ ሓጃጂ ካብ'ቶም ካልኣት ብጻቲ ከም መራሕሃገር ፤ ሃብታም ፤ ድኻ ፤ ቀይሕ ፤ ጸሊም ፤ ብዘይተፈልዩ ዓይነት ክዳን ከምኡውን አለባብሳ ለቢሱ ብሓደ ቅርጺ ትረኽቦ ። እዚ ቅርጺዚ ንኡስ ህዝቢ የውመልቂያሚ ተባሂሉ ክስመ የድፍር ።

ምኽንያቲ ኩሉ እቲ ህዝቢ ካብ ዝተፈላለዩ ቦታ መጺኡ አብ ሓደ ውሱን ቦታ ተአኪቡ ክትርእዮ እንከለኻ እቲ አብ የውመልቂያሚ ፍርዲ ንኸትወስድ ትእከቡሉ ሜዳ (ማሕሸር) የዘኻኸረካ ። አብዚ መዓልትን መድረኽንዚ ኩሉም ሓጃጅቲ ዝጠልብዎ ጉዳይ ካብ ዘምብታቶም ክማሓሩ ጥራሕ'ዩ ። አብ የውመልቂያሚ ድማ ብምሉኡ-ኡቲ ህዝቢ ካብ ሓዊ ጆሃም ድሒኑ ካብ ረቢ ጀና ክልገሰሉ ስለ ዝጠልብ'ዩ ። ሰይጣን ብረቢ ዝተረገመን ሑሱርን (ዘሊል) እዩ ። ግን ብዚያዳ ሕሱርን ድርባይን ምኺኑ ዘስቆርቁረሉ አብ መዓልቲ ዓረፉ እዩ ምኽንያቲ ኩሉ'ቲ ህዝቢ ካብ በደል (ማዕሲም) ርሒቂ አብ'ቲ ረቢ ዝፈትዎን ዝአዘዞን ከም ዚክር ፤ ዱዓ ፤ ተክቢር ፤ ታህሊል ፤ ጥራሕ አድሂቦም ክርእዮም እንከሎ አዝዩ ሑሱር ምኺኑ ይፈልጥን የስቆርቁርን ። ኩቡራት ወለዲ ከምኡውን አሕዋት፤ ርኢኹምዶ ክሳብ ክንደይ ረቢ ሩህሩህ ምኺኑ? እስከ ካልኣይ ግዜ ህድእ ኢልካ እንዳስተማቆርካ ነቲ ዝተገልጸ ብልጫታት አንብቦ ፤ እዚ ብልጫታት'ዚ (ፈደኢል) ንኸየምልጠካ ለ-ሚ-ዓመት ንኸትሕጅጅ አይደፋፈኣካን 'ዶ?

ናብ ቤይቲላህ አልሓራም ንኸትከይድ አይተሃንጠኻን ዶ? ምእንቲ ትእዛዝ ናይ ረብን ረሱልን ከተማልእ ኢሞንካ አይተንቀሳቀሰን ዶ? ረቢ-ሱብሓህህ ወተዓላ ይብል፤-

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ

እምበእር ልክዕ'ዩ ኩላትና ድኸመት ኢሞን ዘጥቃዓናን ተጋገይትን ኢና ግን እቶም ዝበለጹ ተጋግዮም ካብ ጌገኡም ዝቁጠቡን ቶባ ኢሉም መገዲ

ረቢ ዝሕዙንዮም ረሱል ሰለሚሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ፤

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّ ابْنِ آدَمَ خَطَاءٌ فَخَيْرُ
الْخَطَايَيْنِ التَّوَابُونَ وَلَوْ أَنَّ لَابْنَ آدَمَ وَادِيَيْنِ مِنْ مَالٍ لَابْتَغَى لِهَمَّا تَالِكًا وَلَا يَمْلَأُ
جَوْفَ ابْنِ آدَمَ إِلَّا التُّرَابُ *

ብምቅጻል እንጥላህ እዚ ዓመትዚ ዝኾነ ክእለት
ዘለዎ አሰላማይ ኣወይ ንኸሕጅጅ ባዚ አጋጣሚዚ
እናተላቡኹ እቶም ድሕሪ ነዚ መልእኽቲ ምንባብን
ምርዳእን ንኸትሕጅጁ ዝወሰንኩም እንኳኅ ነዚ ውሳኔዚ
አብቃዓኩም ፤

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ

ቅድመ ኩነት ናይ ሓጅን ዑምራን ክማልኡ ዘለዎም ነጥብታት (ሸሩጥ)

ሓደ ሰብ ሓጅ ንኸሕጅጅ ወይ ዑምራ ንኸገብር
ተገቢእዎን በጅዑን ንኸበሃል ቅድመ ኩነት ክማልኡ
ዘለዎም ነጥብታት አለው ንሳቶም ካእ ሸሩጥ ተባሂሎም
ክጽውዑ እንክለው ዝርዝርም ኸአ ከምዚ ዝሰብ እዩ።

1) እስልምና - ማለት ሓጅ ኮነ ዑምራ
ከምኡውን ካልእ ጊባዳታት አተግቢሩ አብ ቅድሚ ረቢ
ተቐባልነት ዝረክብ አሰላማይ ጥራሕ እዩ ምኽንያቱ ዝኾነ
ተግባር ይኹን ቃል ተቐባልነት ንኸህልዎ መጀመርያ
ክርከብ ዝግበእ ነጥቢ ኢማን (እምነት) እዩ ። አላህ
ሰብሓህ- ወተዓላ ይብል ፤

وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا

2) ዓቕቢ - ማለት ውንኡ ዝፈልጥ
በዓል ምሉእ ሓንጎል ክኸውን አለዎ ። ንሓደ ጥፋእ
አእምሮ ግን አይግበእን እዩ ።

3) ብጽሕነት - ማለት ዓቕሚ አዳመ/ሄዋን
ዝበጸሐ (ዝባለቐ) ክኸውን አለዎ ናይዚ መርትዖ ካብ
ቃል ነቢይና መሐመድ ሰለሚሁ-ዓለይሂ ወሰለም እንሆ ፤

قال رسول الله صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رُفِعَ الْقَلَمُ عَنْ ثَلَاثَةِ النَّاسِ حَتَّى يَسْتَقِظَ
وَالْمُخْتَوِنِ حَتَّى يَفِيقَ وَالصَّغِيرِ حَتَّى يَبْلُغَ

ግን ምስ ወላዲኡ እንተሓጃጃ ንዕኡን ንወለዱን
አጅሪ አለዎም :: ነዚ መረጋገጺ ሓዲስ ፤-

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَقِيَ رَكْبًا بِالرُّوحَاءِ فَقَالَ مِنَ الْقَوْمِ
قَالُوا الْمُسْلِمُونَ فَقَالُوا مِنْ أَنْتَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ فَرَفَعَتْ إِلَيْهِ امْرَأَةٌ صَبِيًّا فَقَالَتْ
أَلْهَذَا حَجٌّ قَالَ نَعَمْ وَلَكِ أَجْرٌ * رواه البخاري

እዚ ማለት ድማ ምስ ዝገልጽ ካብ ፈርዳዊ
ሓጅ ምሕጃጅ ተገላጊሉ ማለት ስለ ዘይኮነ እቲ ዝጥለብ
ሽሩጥ ናይ ሓጅ እንተማሊኡ ክሕጅጅ ይወጅቦ :: ነዚ
መረጋገጺ ቃል ልኡኹ ኣላህ ሰለላሁ-ዓለይሂ ወሰለም ፤-

عن ابن عباس رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: ﴿أَيُّمَا صَبِيٍّ
حَجَّ ثُمَّ بَلَغَ الْحُنْتِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَحُجَّ حَجَّةَ أُخْرَى...﴾ أخرجه ابن أبي شيبة

4) ክእለት - ማለት ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ
ዑምራ ቦቲ ዝድለ ኣገባብ ፈጺምካ ንኹትምለስ ዘኸእሉ
ዓጃምታት ክህልወካ ይግባእ :: ክእለት ክባሃል እንክሉ
ነዞም ዝሰቡ ነጥብታት ዝሓቆፈዩ፡፡

(ሀ) ጉልበት ማለት ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ
ዑምራ ከምቲ ዝጥለብ ንምትግባር ዘኸእል ጉልበት
ክህልወካ ንኣብነት ጎይሎ ኣካል ዝኾነ ማለት ከም ክልተ
እግሩ ዝተቐርጸ ወይ ኣካላቱ ኣካቲቱ ዘይንቃላቕስ
(ዝለመሰ) ዓይነ ሰውር ወ.ዘ.ተ ንኸሕጅጅ ክተሓባቦር
ዝኸእል ልዋም ሰብ ወላውን ብገንዘብ እንተረኺቡ
ግብኡ ከማልእ ይወጅቦ ካብ ዚ ሓሊፉውን ሓጋዚ
ምስ ዘይረከብ ኣብ ክንድኡ ዝሕጅጅ ክውክል ይግባኦ፡፡
ግን እቲ ትውክሎ ብቐዳምነት ናቱ ዝሓጃጃ ክኸውን
ይሕተት ናይዚ መርትዖ ፤-

عن ابن عباس أن النبي صلى الله عليه وسلم سمع رجلاً يقول لبيك عن شيرمة
قال من شيرمة قال أخ لي أو قريب لي قال حججت عن نفسك قال لا قال حج
عن نفسك ثم حج عن شيرمة *

እዚ ኹሉ መገዲታት (ምርጫታት) ዝተገልጸ
ክበጽሖ እንተዘይ ክኢሉ ግን ሓጅ ኮነ ዑምራ
ኣይወጅቦን እዩ ክብሉ ኩሎም ዑለማእ ይገልጹ ::

(ለ) ቁጠባዊ ክእለት ማለት ኣብ መካ ኣብጺሑ
ዘምልሰካ ዘድሊ ገንዘብ ክህልወካ ይግባእ ከምኡውን
ብሓላፍነት ትሕተተሉም ሰድራ-ቤት ምስ ዝህልወኹ
ክሳብ ግቡእካ ፈጺምካ ብሰላም ትምለሰም ናይ
ኣስሌዘኣም ኮነ ናይ ዝ ክራይ ከምኡውን ንመጋየጺ
ዘይኮነስ ኣድላይ ንዝኾነ ወጺኢታት መሸፈኒ (መኸፈሊ)
ገንዘብ ክትሓድገሉም ይግባእካ

(ሐ) መሳዓዝያ ማለት ንመካ እተብጽሖ
መሳዓዝያ ከም ነፋሪት መኪና መርከብወዘተ ክትረክብ
ወይውን ብኣጋር ክትጓዝ ክትክእል ::

ምስዚ ተቃሒዞም ዝግለጹ ረቂቲታትውን
ኣለው እዚ ማለት ካእ እቲ ትጓዥ መገዲ ጸጥተኡ
ሕልው ሰላም ዝሰፈኖ ክኸውን ከምዘለዎ እዩ ::
እንተድኣ ጸጥተኡ ዘይርጉእ ንነብሰኹን ንብረትካን
ኣስጋኢ ምስ ዝኸውን ከም ቅቡል ዕንቅፋት ተወሲዶ
ሓጅ ይኹን ዑምራ ኣይምልከተካን እዩ ::

መ - ማሕረም ማለት ንደቂ ኣንስትዮ ጥራይ
ዝምልከት ኮይኑ ኣንቲ ጓል ኣንስተይቲ ብዘይ ማሕረማ
(ንኹትምርዓዎም ረቢ ዝኸልከላ) ንሓጅ ኮነ ዑምራ
ክትከይድ ፈጺሙ ኣይግባኣንዩ ንኣብነት ማሕረም ዝባሃል

ከም ሓዋ ፤ አቦአ ፤ ሰብአያ ፤ ደቂሓዋ ፤ ደቂሓፍታ ፤
 አኮአ ፤ ሓወቦአ ፤ ከምኡውን ወደ-ጡቡነት (ሪዳዳ)
 ...ወዘተ

ብዛዕባ ንለንስተይቲ ብዘይ ማሕረም ይትረፍዶ ክትገይሽ ንሓጅ ይኹን ዑምራ ክትከይድ ከምዘይ ፍቀድ ዘረጋግጽ ቃል ነቢይና ሙሐመድ ሰለላሁ-ዓለይሂ ወሰለም

عن ابن عباس يقول سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول
 لا يخلون رجل بامرأة إلا ومعها ذو محرم ولا تسافر المرأة إلا مع ذي
 محرم فقام رجل فقال يا رسول الله إن امرأتي خرجت حاجة وإني
 أكتب في غزوة كذا وكذا قال انطلق فحج مع امرأتك

እምባእር እዞም እብ ሳዕሊ ዝተጠቐሱ ቅድመኩነት (ሹ-ፋጥ) ብምሉ-እም ዘማልአ ሰብ ክሕጅጅ ከምኡ-ውን ዑምራ ክገብር ናይ ግድን ስለ ዝኾነ ነፍስወከፍ ሰብ ነፍሱ አብ-ዞም መለኪዒታት-ዚእም አእቲዩ ደረጅኡን ክእለቲን አለልዩ ትእዛዝ ናይ ረቢ ንምፍጻም ከምኡ-ውን ማዕጸ ናይ ማዕሲያ ንምግፍታን ብቐጽብት ዘድሊ ምድላዋት ክገብርን ግብኡ ከማልእን ናይ ግድን እዩ ።

ናይ ሓጅ መሰረታውያን አዕኑድ (አርካን አልሓጅ)

ሓጅ ብዝግባእ ተፈጺሙን በቑራን ንኸባሃል እዞም ዝሰቡ መሰረታውያን አዕኑድ ከማልኡ ይግባእ:-

- 1) ኢሕራም ። ማለት አገባብ ናይ ሓጅ ንምፍጻም ዝግበር ኒያ ።
- 2) ጠዋፍ ። ማለት ንካዕባ ሸውዓት ግዜ ሙኹላል
- 3) ሳዕይ ። ማለት ካብ ሰፋ ዝተባህለ ቁዱስ ኮሮብታ ናብ መርዋ ዝተባህለ ቁዱስ ኮሮብታ ሸውዓተ ግዜ ምምልላስ ።
- 4) ውቂፍ ቢልዓረፋ ። ማለት አብቲ ውሱን ቦታን ግዜን ናይ ዓረፋ ህላውነትካ ምርግጋጽ ። ስለዚ እዞም ዝተጠቐሱ አርባዕተ መሰረታውያን አዕኑድ ናይ ሓጅ ኮይኖም ሓደ ካብዚእም አብ ተግባራት ናይ ሓጅ ምስ ዘይርከብ እቲ ሓጅ ተባላሺዩ ወይ ፍረአልቦ ኮይኑ ይተርፍ።

ግድነታዊ ተግባራት ናይ ሓጅ
(ዋጂባት አል-ሓጅ)

እዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት ሓደ ሓጃጂ ኣብ ምትግባር ሓጅ ከተግብሮም ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ። ንላቶም ኹእ ፡-

1) ካብ ሚጃት ኢሕራም ክትገብር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል-ሰለላሁ-ላይሂ-ሰለም ንኸብረት ሓጅን ቡምራን ኢሎም ዝወሰንዎም ቦታታት ስለ ዝኾኑን ካብኡ ኢሕራም ንኸግብር ስለ ዝአዘዙን ።

2) ኣብ ዓረፍ ክሳብ ጸሓይ ትዓርብ ክትጸንሕ ዋጅብ እዩ ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ክሳብ ጸሓይ ትዓርብ ኣብ ዓረፍ ስለ ዝወግሉ ።

3) ኣብ ሙዝደሊፋ ምሕዳር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ሙዝደሊፋ ስለ ዝሓደሩን ንዘይክእሉ ኣረገውቲ፡ ነፍሲጻር፡ ህጻውንቲ ድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ንክኹዱ ስለ ዘፍቀዱሎምን ።

4) ለይቲ መዓልታት ተሸሪቕ ማለት ንዝተሃወኸ ዕለት 11ን 12ን ንዘይተሃወኸ ዕለት 11፡12ን13ን ኣብ ሙና ምሕዳር ዋጅብ እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ሰለስቲኡ መዓልታት ስለ ዝሓደሩ። ግን ንዝተሃወኸ እተን ክልተ መዓልቲ ውዒሉ ክኸይድ ረቢ ሱብሓህሁ ወተዓላ ኣፍቂዱልና እዩ ።

5) ጀመራት ብተርታ ክትድርቢ ማለት ጀምረተልዓቐባ ኣብ የውመናሕር(ዕለት ዓሰርተ ዙልሒጃ) እቶም ሰለስተ ጀመራት ክኣ ኣብ መዓልታት ኣዳም ኣተሸሪቕ ክትድርቢ ዋጅብ እዩ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ብጀምረተ'ልዓቐባ ጀሚሮም ኣሰዒቦም ድማ ነቶም ሰለስተ ጀመራት ኣብ ኣዳም ኣተሸሪቕ ስለዝደርቡ ።

6) ምልጻይ ወይ ምሕጻር ዋጅብ እዩ ።

7) ናይ ስንብት ጠዋፍ (ጠዋፊልወዳዕ) ዋጅብ እዩ ብዘይካ ንሓራሰን ወርሓዊ ኣብዘ ዝመጸ ንላንስተይትን ካብዘን ዝተገልጸ ነጥብታት ሓንቲ ዝገደፈ ክሓርድ ናይ ግድን (ዋጅብ) ይኸውን ። ብዘይካ እዞም ዋጂባት ከምኡ'ውን ኣርካን ተባሂሎም ዝተጠቓሱ ካልኣት ተግባራት ይኹኑ ቃላት ሱንና እዮም። ንኣብነት ደቂ-ተባዕትዮ ጳዕዳ ዝሕብሩ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዘር-ረዳእ) ክኸደኑ፡ ተልቢያ ካብ ኢሕራም ጀሚሩ ክሳብ ሓጅ ረሱል'ኣስወድ ኣብ ቡምራ ። ኣብ ሓጅ እውን ክሳብ ጀምረተልዓቐባ ክገብር፡ ኣብተን ቀዳሞት ሰለስተ ጠዋፍ ቅልጣፊ ክትገብር፡ ኣብ ጠዋፊ'ልቂዱም የማናይ ኢድካን መንኲብካን ልዕሊ ኢሕራም ክተውጸኣ ፡ ሓጅ ረሱል'ኣስወድ ክትሰዕም ኣዝካር ፡ ዱዓታት ...ወዘተ ።

መዘኻኸሪ ፡-

ሩኩን ዝገደፈ ነታ ዝገደፋ ሩክን ክትክኣ ይግባእ እንተዘይተኪኡዎ ግን እቲ ሓጅ ይፈርስ ።

ዋጅብ ዝሓደገ ክሓርድ ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ።

ሱንና ዝገደፈ ወላካንቲ ኣይሕተትን እዩ ሓጅ እውን ብቑዕ እዩ ።

ናይ ዑምራ መሰረታውያን አዕኑድ
(አርካን አልዑምራ)

1) ኢሕራም : ማለት ተግባራት ናይ ዑምራ ንክትፍጽም ዝግበር ኒቦ ኢሕራም ተባሂሉ ይጽዕዕ።

2) ጠዋፍ : ማለት ንካዕባ ሸውዓተ ግዜ ምጥዋፍ (ምዛር) ።

3) ሳዕይ : ማለት ካብ ሰፋ ናብ መርዋ ምምልሳስ እዞም ሰለስተ አርካን ኣብ ስርሒት ናይ ዑምራ ምስ ዘይርከቡ እቲ ዑምራ ተጠላሽይ ይተርፍ ።

ግድኒታውያን ተግባራት ዑምራ
(ዋጂባት ዑምራ)

ኣብ ዑምራ ክትገብርም ናይ ግድን (ዋጅብ) ዝኾኑ ነገራት ፡-

- 1) - ካብቲ ንኢሕራም ተባሂሉ ዝተወሰነ ቦታ ሚቓት ክተሕርም ዋጅብ እዩ ።
- 2) ምልጻይ ወይ ምሕጻር ዋጅብ እዩ ።

ካብ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ዑምራ ዝገደፈ ነታ ዝገደፋ ክትክእ ይግደድ እንተዘይኮይኑ ግን ዑምርኡ ኮንቶ ይተርፍ ።

ካብ ዋጂባት ናይ ዑምራ ዝሓደገ ክሓርድ

ይግበእ ። ቅድሚ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ፍካቤ ስጋ ዝፈጸመ ናይ ጌግኡ መጻገኒ በጊዕ ክሓርድ ይግበእ። እቲ ዝሓረዶ ንድኻታት ሓረም ይዕድሉ-ም። ካብኡ ክበልዕውን ኣይፍቀድን። ሓጺ ግን ብቑዕዩ ።

ኒያ ናይ ሓጅ

ሓደ ሰብ ኢሕራም ክገብር እንከሎ ሰለስተ ዓይነት ኒያ ናይ ሓጅ ከም ዘሎ ፊሊጡን ኣለሊዩን ካብ ሰለስቲአም ሓደ ዓይነት መሪጹ ኢሕራም ይገብር ፡ ንሳቶም ድማ ፡ -

1) ተመቱዕ ፡፡ ማለት ኣብ ኣዋርሕ ናይ ሓጅ (ወርሒ ሸዋል ዙሪያ ዓለት መዓልቲ ዙሪያ) ካብ ሚቃት ኢሕራም ጌርካ ከምቲ ግቡእ ተግባራት ናይ ዑምራ ትፍጽም ፡፡ ብድሕራኡ ካብቶም ብሰንኪ ኢሕራም ተኸልኪልካም ዝነበርካ ነጻ ትኸውን (ተሓሉል) ፡፡ ሹዑ ዓመት ድማ ንሓጅ ኢልካ ካብቲ ዘለኻዮ ቦታ ዳግማይ ኢሕራም ክትገብር እንከለኻዮ ፡፡

2) ቂራን ፡፡ ማለት ዑምራን ሓጅን ብሓደ ኒያ ኣብ ሓደ ግዜ ካብ ኢሕራም ከይተሓለልካ ክፍጸም እንከሎ ቂራን ተባሂሉ ይስመ ፡፡ እዚ ዓይነት ኒያዚ ዝወሰነ ጠዋፍ ኣልቂዱም ከም ሱን-ና እዩ ዝምልከቶ፡፡ ሳዕይ ክገብር'ውን ይኸእል እዩ እንተዘይገይሩ ምስ ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ንኸገብር (ከደንጉዮ) ይኸእልዮ ፡፡

3) ኢፍራድ ፡፡ ማለት ንሓጅ ጥራሕ ኣሕራምካ ተግባራት ናይ ሓጅ ምፍጸም እዩ ፡፡ ስለዚ ሓደ ሙፍሪድ ዝንይኡ ጠዋፊ'ልቅዱም ክገብር ሱን-ና ይኸውን ፡፡ ብገለ ምክንያት ክጥውፍ ምስ ዘይህቅን ግን ዕለት ሸምንተ ዙሪያ (የውመተርዊያ) ትኸኢሉ ንሙና ይንጻዝ ፡፡

ብዛዕባ እዞም ሰለስተ ዓይነት ንያ ዘብርህ ቃል ስትና ዓኢሻ ረዲዮላሁ ዓገሃ እንሆ ፡ -

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ خَرَجْنَا مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَامَ حَجَّةِ الْوُدَاعِ فَمِنَّا مَنْ أَهْلَ بَعْمُرَةَ وَمِنَّا مَنْ أَهْلَ بِحَجَّةٍ وَعُمْرَةَ وَمِنَّا مَنْ أَهْلَ بِالْحَجِّ *
رواه البخاري

ቂራን ከምኡውን ኢፍራድ ብዘይካ ኣብ ንያን ሃድይን እንተዘይኮይኑ ኣብ ኣገባብ ምትግባርም ሓደ እዮም ፡፡ ማለት ቂራን ዝወሰነ ኣብ ሓደ እዋን ዑምራን ሓጅን ክገብር ንያ ኣትዩ እምኸእል ብዓወት ክዛዝምም ረቢ ስለ ዘብቀዎ ሹኩርሊህ ሃድይ ክሓርድ ይግባእ (ይወጅቦ) ፡፡ ኢፍራድ ግን ሃድይ ክሓርድ ኣይወጅቦን እዩ ፡፡ ብምቕጻል ካብዞም ዝተቆርሑ ሰለስተ ዓይነት ኒያ ናይ ሓጅ ኣዮንኦም ብዚያዳ ይበልጽ ፡ ንዝብል ሕቶ መልሱ ንምርካብ ኣብ መጽሓፍ ናይ ፊቅህ ምስ ንድህስስ ዝተፈላለዩ ኣባሃህላን ውሳኔን ንረክብ እንተኾነ ግን እቲ ብዑለማእ ሕሉፍ ናእዳን ውሳኔን ዝዋሃቦ ዓይነት ንያ ተመቱዕ ይበልጽ ዝብልዮ ፡፡ ነዚ ኣባሃህላዚ ካብ ዝደገፉ ሰሓባ ንኣብነት ከም ኢብኒ ዑመር ኢብኒ ዓባስ ኢብኒ ዙቤር ዓኢሻ .. ወዘተ ረዲዮላሁ-ዓገህ-ም ክጥቀስ ይካእል ፡፡

ኢሕራም ዝግበርም ቦታታት (ሚቻት)

ንሓጅ ኮነ ዑምራ ዝነቐለ ሰብ ዘሕርመሉ ዝተወሰኑ ቦታታት ኮይኖም ብሓሙሽተ ሸነኻት ይርከቡ ። ንሳቶም ካእ ፡-

1) ዙልሓለይፋ ። ማለት ንደቂ መዲናን ብመዲና ኣቢሎም ንዝሓልፉ ሓጃጅቲ ከምኡውን ዑምራ ገበርቲ ዘሕርምሉ ሸነኻ ኮይኑ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ሓጀተልወዳዕ ዝገበርሉ እዋን ዘሕረምሉ ቦታ እዩ ። ኣብዚ ሕጂ እዋን ኣብያርዓሊ ተባሂሉ ይፍለጥ ።

2) ዛተዒርቕ ። ማለት ንዒራቕያውያን ብኣእም ኣቢሎም ንዝሓልፉን ዘሕርመሉ ቦታ እዩ ።

3) ቀርኅልመናዝል ፡- ማለት ብወገን ነጅድን ጣኢፍን ንዝሓልፉ ዘሕርምሉ ሸነኻ ኮይኑ ኣብዚ እዋንዚ ሰይል ከቢር ተባሂሉ ይስመ ።

4) ጁሕፋ ። ማለት ብወገን ሊባኖስ ዲማሽቆ ፊልሲጤም ከምኡውን ንቐይሕ ባሕሪ ሰጊርም ንዝሓልፉ ሃገራት ከም ሱዳን ግብጺ ... ወዘተ ዘሕርምሉ ቦታ ኮይኑ ኣብዚ እዋንዚ ራብቕ ተባሂሉ ይጽዋዕ ።

5) የለምለም ። ማለት የመንን ብሸነኻ የመን ኣቢሎም ንዝሓልፉ ከም ኤርትራ፣ ኢትዮጵያ፣ ሓጃጅቲ ዘሕርምሉ ቦታ እዩ። እዞም ቦታታት እዚእም ንኹብረት ናይ ሓጅን ዑምራን ተባሂሎም ብረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተወሰኑ ቦታታት ስለዝኾኑ ዝኾነ ይኹን ሓጅ

ወይ ዑምራ ክገብር ዝደሊ ሰብ ከየሕረመ ሚቻት ክሓልፍ የብሉን

ከየሕረመ ዝሓለፈ ግን እንደገና ከምለስ ኣለም ። ብዛዕባ ናይዞም ሚቻት ዘረጋግጽ ቃል ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ፡-

عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ إِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَقَفَتْ لِأَهْلِ الْمَدِينَةِ ذَا الْحُلَيْفَةِ وَلِأَهْلِ الشَّامِ الْجُحْفَةَ وَلِأَهْلِ نَجْدٍ قَرْنَ الْمَنَازِلِ وَلِأَهْلِ الْيَمَنِ يَلْمَلَمَ هُنَّ لَهُنَّ وَلِمَنْ أَتَى عَلَيْهِنَّ مِنْ غَيْرِهِنَّ مَنْ أَرَادَ الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ وَمَنْ كَانَ دُونَ ذَلِكَ فَمَنْ حَيْثُ أَنْشَأَ حَتَّى أَهْلُ مَكَّةَ مِنْ مَكَّةَ *
رواه البخاري

ኢሕራም (ሚቻት) ዝግበርሉም ቦታታት ዘርኢ ስኢሊ

ሙሐሪም ዝኸልከሎም ነጥብታት

ብሓፈሻ ወድተባዕታይን ጓለንስተይትን ዝኸልከልዎም ነገራት ።

1) ካብ ሕሜታን ሓሰትን ናብ ዘዩድልዩኻ ሓራም ዝኾኑ ነገራት ምጥማትን እዚ ክበሃል እንከሎ ኣብ ግዜ ኢሕራም ጥራሕ ማለት ዘይኮኑስ ኩሉግዜ ክትክልከሎም ዝግበእካ ነጥብታት እዮም ። ግን ብዝያዳ ኣብ ግዜ ኢሕራምካ ፈጺምካ ክትቁጠብ ይግበእካ ።

2) ዝኹነ ጸጉሪ ካብ ኣካላትካ ክትሰድድ ዮብልካን ።

3) ጽፍርኻ ምስዳድ ክልኩል እዩ ።

4) ጨና ኣብ ኣካላትካ ኮነ ኣብ ኢሕራምካ ክትልከይ ወይ ክትንሰንሰሉ ክልኩልዩ ።

5) ናብ ምግላስ ዝህውኹ ቃላትን ተግባራትን ክትክልከል ።

6) ንነብሰኻ ሕጻ ኮነ ዓቕዲ (መርዓ) ክትገብር ከምኡውን ንኻልእት ክተዕቅድ ክልኩል እዩ ።

7) ስጋዊ ርክብ ክትፍጽም ክልኩል እዩ ።

8) ዝኹነ ዓይነት ሃድን ወይ ዘይጓድኡ እንስሳታት ኣብ ልዕሊ መሬት ዝርከቡ ክትሃድን ወይ ንኸሃድኡልካ ክትእዝዝ ወይውን ንሃዳናይ ክትሕብር ክልኩል እዩ ። ሃድን ክልኩል ሙኺኑን ንዝሃደነ እንታይ ዓይነት መቐጻዕቲ ከምዝግበእን ኣመልኪቱ ልዑል ኣላህ ይብል ።

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْتُلُوا الصَّيِّدَ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ وَمَنْ قَتَلَهُ مِنْكُمْ مُتَعَمِّدًا فَجَزَاءٌ مِّثْلُ مَا قَتَلَ مِنَ النَّعْمِ يَحْكُمُ بِهِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ هَدْيًا بَالِغَ الْكَعْبَةِ أَوْ كَفَّرَةٌ طَعَامًا مَسْكِينٍ أَوْ عَدْلٌ ذَلِكَ صِيًّا مَالِيذُوقٌ وَبِالْأَمْْرِ

ኣብ ባሕሪ ዝርከቡ እንስሳታት ክትሃድን ፍቐድዩ ሓደ ሙሐሪም ብዘይ-ፍላጥ ወይ ምርሳዕ ነዞም ኣብ ላዕሊ ዝተጠቐሱ ነጥብታት ዝወግሱም መጻገኒ (ፍድያ) ናይ ጌጋታቱ ኣይሕተትን እዩ ። ግን ካብቲ ዝፈለጠሉን ዘስተውዓለሉን ግዜ ኣትሒዙ ካብ ጌግኡ ክቐጠብ ይግበእ ። እናፈለጠ ዝፈጸምም ግና መጻገኒ ናይ ጌጋታቱ ይሕተት ንሳቶም ድማ ፡-

ቀዳማይ ሕጻ ወይ ዓቕዲ ዝገበረ ወይ ዘዕቀደ ብመጀመርያ እቲ ሕጻ ይኹን ዓቕዲ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ዮብሉን (ፋስድ) ብተወሳኺ ህጹጽን ብቐዕን ቶባ ከምኡውን እስቲቕፋር ከስዕበሉ ይግበእ ።

ካልኣይ ሓሰት ሕሜታ ናብ ሓራም ምጥማት ዝተቐለበ ካብ ዘምቡ ንኸማሓር ዝግባእ እስቲቕፋርን ቶባን ከብዝሕ ይግበእ ።

ሳልሳይ፤ ቅድሚ ተሓሉል ኣልኣወል ስጋዊ ርክብ ዝፈጸመ ኣርባዕተ ዓይነት መቐጻዕቲ ይግበእ ። ንሳቶም ከእ ፡-

- 1 - ሓጅ ተባላሺዩን ፈሪሱን ።
- 2 - እቲ ዝተረፎ ተግባራት ናይ ሓጅ ይምልኦ ።

3 - መጸገኒ (ፍድያ) ገመል ይህርድ ወይ ዓሰርተ መዓልቲ ይጸውም ማለት 3 ኣብ ሓጅ 7 ምስ ተመልሱ።

4 - ነቲ ሓጅ ንዓመትኡ ይትክእ (ይቐድሖ) ። ድሕሪ ታሓሌ-ል ኣልኣወል እንተኹይኑ ግን ፊድያ መጸገኒ በጊዕ ክኣርድ ይግደድ (ይወጅቦ) ሓጁ ግን ብቐዕ እዩ ።

ራብዓይ፤ ጸጉሪ ምስዳድ ጨና ምልካይ ንምግላስ ዝህውኹ ተግባራት ዝፈጸመ ካብዞም ዝሰዕቡ ሰለስተ ዓይነት መቐጻዕቲ ሓንቲ መሪሖ ይፍጽም፤ ንሳቶምድማ፡- ሰለስተ መዓልቲ ይጸውም ወይ ሽዱሽተ ድኻታት መካየብልዕ ወይ በጊዕ ይኣርድ ።

ንወዲ ተባዕታይ ዝምልከት ክልኩላት

ዝኾኑ ነጥብታት

1 - ሱፋይ ክዳን ከም ጀለብያ ካናቴራ ሙታንቲ ካምቻ ...ወዘተ ክትክደን ክልኩላ እዩ ።

2 - ገጽካን ርእሰኻን ክትሸፈን ክልኩላ እዩ ። ነዞም ክልተ ነጥብታት ብዘይ ፍላጥ ወይ ብምርሳዕ ዝወዓሉም ንጌጋታቱ መጸገኒ ኣይሕተትን እዩ ። የግደስ ካብቲ ዝፈለጠሉን ዘስተውዓለሉን ግዜ ኣትሒዙ ክቐጠብ ይግበእ ። እናፈለጠ ዝፈጸም ግን ካብዞም ዝሰዕቡ ሰለስተ ዓይነት መቐጻዕቲ ሓንቲ መሪሖ ክፍጽም ይግበእ(ይወጅቦ) ። ንሳቶም ካእ በጊዕ ትኣርድ ወይ ሽዱሽተ ድኻታት ተብልዕ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ትጸውም ።

ንግለሰብቲ ዝምልከት ክልኩላት

ዝኾኑ ነጥብታት

1 - ብዘይ ምኽንያት ገጸ ክትሸፈን ክልኩላ እዩ ። ብሸርዓዊ ምኽንያት ማለት ዘይማሕረማ ክንነፋዎ እንክለው ክትሸፈን ፍቐድዮ ። ናይዚ መረጋገጺ ቃል ኣዴና ዓሊሻ ረቢ ይፍተወለን እንሆ ።

عَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ كُنَّا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَنَحْنُ مُحْرِمُونَ فَإِذَا لَقِينَا الرَّكَّابَ أَسَدْنَا ثِيَابَنَا

2 - ንዓይኒ ጥራይ ክፈቱ ዘርኢ ጉልባብ(ኒቕብ) ክትሸፈን ከምኡውን ጓንቲ ናይ ኢድ ክትክደን ክልኩላዮ ። ናይዚ መርትዖ ካብ ቃል ረሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም እንሆ ።

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا تَتَّقِبَ الْمُحْرِمَةُ وَلَا تَلْبَسَ الْقَفَّازِينَ رواه البخاري

ነዞም ዝተጠቐሱ ክልኩላት ብዘይ ፍላጥ ወይ ብምርሳዕ ዝፈጸመት መቐጻዕቲ ኣይምልከታን እዩ ። ግን ካብ ዝፈለጠትሉን ዘስተውዓለትሉን ግዜ ኣትሒዛ ክትቐጠብ ይግበእ ። እናፈለጠት እንተውዒላቶ ግን ካብዞም ሰለስተ ዓይነት መቐጻዕቲ ሓንቲ ጥራይ መሪሖ ክትፍጽም ይግባእ ።

በጊዕ ትኣርድ ወይ ሽዱሽተ ድኻታት ሓረም ተብልዕ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ትጸውም ።

ንሙሕራም ካብ ዝፍቀድዎ ነገራት ።

1) ክዳን ናይ ኢሕራም ክትሓጽቦ ክትቅይሮ ፍቐድ እዩ ።

2) ነብሰኻ ክትሕጸብ ርእሰኻ ብፎኪስ ኣገባብ ክትሓክኽ ፍቐድ እዩ ።

3) መነጽር ናይ ዓይኒ ፡ ሰዓት ክትለብስ ፍቐድ እዩ ።

4) ኢሕራምካ ብፊትሊ ክትሓሰሮ ፍቐድ እዩ ።

5) ማሕሳማ ዝደሊ ክትሓም ፍቐድ እዩ ።

6) ኣብ ርእሲ ዘይለግብ ከም ጽላል ኣብ ትሕቲ ገረብ ቴንዳ መኪና ከተጽልል ፍቐድ እዩ ።

7) ብገለ ምኽንያት ጽፍርኻ ምስ ዘቐንዘወካ ክትሰዶ ፍቐድ እዩ ።

8) ዕጣቕ ዝኸውን ቁልፊ ክትጥቀም ቦርሳ ክትኩልኮል ፍቐድ እዩ ።

ስነ ስርዓት ናይ ሓጅ ፡ ዑምራ ከምኡውን መገኻ

ኣብዚ ኣስዲቦም ዝግለጹ ኣዳብ ገለ ካብ ኣቶም ንኸተማልኦም ናይ ግድን (ዋጅብ) ክኹኑ እንክለው ገለ ኻእ መስተሓብ እዮም ። ንሳቶም ድማ ፡-

1) ብዝያዳ ኣብ መገኻ ዘድልዩኻ ዝተዛነቐ ደንብታት ከም ኣገባብ ተዮሙም ፡ ምድራዝ ጅፍ ኣገባቡ ናይ ሰላት ምቕዳምን (ጀምዕ ተቕዲም) ምድንጓይ (ጀምዕ ታእኺር ምሕጻር (ቐስር) ከምኡውን ብዛዕባ ናይ ሓጅን ዑምራን ስፋዕ ትምህርቲ ክትወስድን ብዛዕባኡ ዝገልጽ መጽሓፍ ክትኩልኮል ይግባእ ። ምኽንያቱ ዝኾነ ቃል ይኹን ተግባር ድሕሪ ፍልጠት እዩ ዝሰራዕ ። ረቢ ሱብሓህው ወተዓላ ይብል ፡-

فَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَسْتَغْفِرُ لَذُنُوبِكُمْ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ

2) ልፍንታዊ ምሕዝነት ትገብረሉም መጋይሽትኻን ብጸትኻን ሳልሒን ማለት ኣብ ተግባራቶምን ኣዘራርቦኦምን ኣብነት ክኾኑኻ ዝኸእሉ ዚክሪህ ክትርስዕ እንክለኻ ዘዛኻኹሩኻን ንሰናይ ተግባር ዝደፋፍኡኻን ብሱን-ና ውሕሉላት ክኹኑ ። ንሰኻውን መሰል ናይ ኣሕዋትካ ኣይትረስዕ ። ማለት ብሸነኽ ርህራሄ ድዩስ ምትሕብባር ብስነስርዓት ድዩስ ንጽቡቕ ተግባር ብምቕድዳም ንዘይፈልጡ ብምምሃር ንዝተጋገዩ ብሜላ ብምእራም ኮታ ንሸይጣን ዕድል ክይሃብካ ብዝተኻእለ መጠን መጋይሽትኻ ቦቲ ረቢ ዝፈትዎ ከተፍትዎም ጸዓር ።

3) ወድሰብ አባይ ከምዝመውት መጻሕፍት ይመውት ጽባሕ እንታይ ይጓነፎ ዝፈልጥ የሉን ረቢ ሱብሓኑ ወተግላ ይብል ፡-

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ

እምበኣር ዕድሜ አብ ኢድ ረቢ ስለዝኹን ወሲፍ ካብ ምጽሓፍ ንድሕሪት አይትብል አብ ጽሑፍኻ ድማ ገንዘብ ዝእውዱኻ ወይ ትእውደም ምስ ዝህልውካብ መን ተለቂሕካ ክሳብ ክንደይ ዝኸውን ገንዘብ ተለቂሕካ ጽሑፍ ትገብር ፡ እንተተኻኢሉውን መሰኻኸር ተሰንየሉ ወይ ፈርማ (ክታም) ተንብረሉ ። ስድራ-ቤትካ ሓላፍነት ናይ ልቓሕካ ተሰክሞም ምእንቲ ክኸፍሉልካ ወይ መሳመሓ ክጠልቡልካ ። ብአንጻሩ ንሰኻ ትእውደም እንተህሊዩም ። ምሉእ ስም ናይቶም ዘለቃሕካዮምን ብዝሒ ገንዘብን ትጽሕፍ ። ብተወሳኺ ድሕሪ ሞትካ አብ ከፊን አለባብሳ ፡ አቀባብራ ፡ ድሕሪ ምድፋን አብ ዝትግበሩ ተግባራት ካብ ትእዛዝ ረብን ረሱልን ፈንተት ዘይብሉ ክኸውን ከምዝ ግባእ አብ ጽሑፍካ ሓበሬታ ትገድፍ ። እጃምካ አብ ሰናይ ተግባር ከዋፍሩልካ ትዋሰይ ። ረሱል ሰለሳሁ ዓለይሂ ወሰለም ወሲፍ ምጽሓፍ ክሳብ ክንደይ አገዳሲ ምኻኑ አመልኪቶም ካብ ዝተዛረብዎ ኩቡር ቃሎም እንሆ ፡-

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿مَا حَقَّ امْرَأٍ مُسْلِمٍ لَهُ شَيْءٌ يُوصِي فِيهِ بَيْتَ لَيْتَيْنِ إِلَّا وَرِصِيَّتَهُ مَكْتُوبَةٌ﴾
 عنده رَوَاهُ الْبُخَارِيُّ وَمُسْلِمٌ

ስለዚ አሽምባይዶ ንመገሻ ዝመደበ አብ ገዝኡ ምስ ስድራ ቤቱ ዘሉውን ወሲፍ ክጽሕፍ አገዳሲ እዩ ።

4) ንስድራ-ቤትካን ብጸትካን አብቲ ረቢ ዝፈትዎ ተግባራት ክቅየዱ ካብዝጸልአ ክቐጠቡ ከምዘለዎም ሕውነታዊ ለበዋ ተመሓላልፊሎም ።

5) ክትገይሽ እንክለኻ ንስድራ-ቤትካ ፡ አዝማድካ ኅረባብትኻ ፡ ደሓንኩኑ ብምባል ብኸምዚ ዝሰዕብ ቃል ክትሰናበቶም ፍቱው (መ-ስተሓብ) ይኸውን ።

أَسْتَوْدِعُكُمْ اللَّهُ الَّذِي لَا تَضِيعُ وَدَائِعُهُ

እቶም ትሰናበቶም ድማ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክገብሩልካ ፍቱው እዩ ።

* زُودَكَ اللَّهُ التَّقْوَى وَغَفَرَ ذَنْبَكَ وَيَسِّرَ لَكَ الْخَيْرَ حَيْثُ مَا كُنْتَ

6) ካብ ገዛኻ ክትወጽእ እንክለኻ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክትብል ፍትው እዩ ።

بِسْمِ اللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ اللَّهُمَّ أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَضِلَّ أَوْ أَضَلَّ أَوْ أَزِلَّ أَوْ أُزِلَّ أَوْ أَظْلِمَ أَوْ أُظْلِمَ أَوْ أَجْهَلَ أَوْ يُجْهَلَ عَلَيَّ *

7) ገያሻይ ዝገብር ዱዓ ረቢ ሱብሓኑ ወተግላ ቀጥታ ስለ ዝቅበሎ እዚ ዕድል እዚ ከምዓልጠሉ ዱዓ ከብዝሕ መ-ስተሓብ ይኸውን ። ሓጃኺውን አብ ሰፋ ፡ መርዋ ፡ አብ ዓረፋ ፡ አብ መሽዓረልሓራም ድሕሪ ፈጅሪ ፡ አብ ቀዳማይን ካልአይን ጀመራት ኣያም አተሸሪቑ ኢዱ ሓፍ አቢሉ ዱዓ ከብዝሕ መ-ስተሓብ ይኸውን ምኽንያቱ ረሱል

ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም አብዘን ሸዱሸተ ቦታታት
እዚኤን ኢዶም ሓፍ አቢሉም ነዊሕ ዱዓ ሰለ
ዝገቡ ::

8) ረቢ ዝእዘዞ ዋጂባት ልዕሊ ኩሉ ኻእ ሰላት
አብቲ ውሱን ግዜ (ወቕቲ) ክትሰግድ ናይ ግድን እዩ

9) አብ ዓቕቦት አላሁ-አክበር ትብል አብ
ቁልቁል ካእ ሱብሓነህ ክትብል ሙስተሓብ ይኸውን ::

10) ንሓጅን ዑምራን ትጥቀመሉም ገንዘብ
ብሓላል ዘፍረኻም ክኾኑ ይግባእ ::

ካብ ሓራም ዝአከብኻ ገንዘብ ተጠቂምካ አብ ጠዋፍ
ኮነ አብ ዓረፉ ደው ኢልካ ያረብ ዘምበይ ቐፍረለይ
ጀንፍ ለግሰለይ ክትብል ዘሕንኻ አብ ልዕሊ ሙኺኑ
ፍረ ናይ ተግባርካ ከመይ ይኸውን ነዚ ክቡር ቃል
ረሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም አንቢብካ ውጺኢት ናይ
ሓጅኻ ፍለጥ ::

عن ابي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا

خرج الرجل حاجا بنفقة طيبة ووضع رجله في الغرز فنادى : لبيك اللهم لبيك

ناداه من السماء : لبيك وسعديك زادك حلال وراحلتك حلال وحجك

مبرور غير مأزور : وإذا خرج الرجل بالنفقة الخبيثة فوضع رجله في الغرز

فنادى : لبيك اللهم لبيك ناداه من السماء لا لبيك ولا سعديك زادك حرام

ونفقتك حرام وحجك غير مبرور*

ሰለዚ ገንዘብካ ብመሰረቲ ካብ ሓላል
ዝተአከበ ክኸውን አለምምበር ካብ ሓራም ዝኾኑ
ነገራት ሼጥካ ዝደለብኻም ወይ ካብ ናይ እንደማትካ
ካላ ገንዘብ ጨብ ኢልካ ንሓጅ ክትመጽእ ፈጹሙ
ንጽህፍ ኢይኮንን ብዛዕባዚ ዝገልጽ ቃል ረሱል ሰለላሁ
ዓለይ ወሰለም እንሆ ::

عن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم أيها
الناس إن الله طيب لا يقبل إلا طيباً.....

11) ሓጅኻን ዑምራኻን ምእንቲ አላህ ኢልካ
ክትፍጽም መሰረታዊ ሕቶ እዩ :: ምእንቲ ሓጅ እገለ
ክብሉኒ ዝብል አዕናዊ ሓሳብ ምስ ዝህልዎ ግን አብ
ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት የብሉን ረቢ ሱብሓነህ
ወተዓላ ይብል ::

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْحَيَاةَ

الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا تَوَقَّ إِلَيْهِمْ أَعْمَلَهُمْ فِيهَا وَهُمْ فِيهَا لَا يُبْخَسُونَ

﴿١٥﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَيْسَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ إِلَّا النَّارُ وَحَبِطَ

مَا صَنَعُوا فِيهَا وَبَدِّلُوا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

12) ቶባ ማለት አብ ሕሉፍ ዝፈጸምኻም
ዘምብታት ምሕረት ካብ ረቢ ክትሓተሉምን ንህልውን
መጻእን ዕድሜኻ አብ ቁኑዕ መገዲ ተቐይድካ ሂወትካ
ብሓድሽ መንፈስ ንኸትመርሓ ዝግበር ናብ ረቢ ምምላስ
(ንሱሓ) እዩ :: ረቢ ሱብሓነህ ወተዓላ ይብል ::

وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا أَيُّهُ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

ቶባ አብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ንኸህልዎ
እዞም ዝሰዕቡ ነጥብታት(ሸሩጥ) ከተማልእ ይግባእ ::
ንላቶም ድማ ::

U) ኢኸላስ ማለት ምእንቲ ካብ መቐጻዕቲ
ናይ ረቢ ክድሕን ጀንኡ ክልግሰለይ ዝመለለይኡ
መንፈስን ተበግሶን ክኸውን ::

ለ) ቀጥታ ምቹጣብ (ኢቅላዕ) ማለት ካብቲ ትገብር ዝነበርካ ጌጋታት ብቅጽብት ሸዑ ንሸዑ ክትሓድጎን ናብ ሰን-ናይ ተግባር ነብስኻ ክትሓልፍን ይግባእ ።

ሐ) ጣዕሳ (ነደም) ካብ ሕማቅ ተግባራትካ ብልብኻ ክትጣዕስ ይግባእካ እንተድኣ ብዝሓለፈ እከይ ተግባራትካ ትዋጥይን ዓብሎኻ ትብልን ኬንካ ግን ሓበሬታ (ምልክት) ናይ ጣዕሳ የብሉን

መ) ጽኑዕ ውሳኔ (ዓዝም) ማለት ናብ ጌጋታትካ ንኺይትምለስ ብልብኻ ጽኑዕ ስጉምቲ ክትውስን ።

ሠ) ግቡእ ናይ ባሮት ምምላስ ማለት ካብ ዝኾነ ሰብ ዝዓመጽካዮም ነገራት ወይ ብቻል ዘቐዮምካዮምን ዝበደልካዮምን ምስ ዝህልው ሙሳመሓ (ይቅሬታ) ክትሓቶም ይግባእ ። ገንዘብ እንተኾይኑ ገንዘብም ክትመልሱም ወይ ሙሳመሓ ክትሓቶም ይግባእ ምኽንያቱ ኣብ መንጎ ክልተ ባሮት ዝግበር ምትዕምማጽ ረቢ ኣይተሓታተውን እዩ ። ብዛዕባኺ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ ።

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ كَانَتْ لَهُ مَظْلَمَةٌ لِأَخِيهِ مِنْ عَرَضِهِ أَوْ شَيْءٍ فَلْيَتَحَلَّلْهُ مِنْهُ الْيَوْمَ قَبْلَ أَنْ يَكُونَ دِينَارٌ وَلَا دَرَاهِمٌ إِنْ كَانَ لَهُ عَمَلٌ صَالِحٌ أَخَذَ مِنْهُ بِقَدْرٍ مَظْلَمَتِهِ وَإِنْ لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَاتٌ أَخَذَ مِنْ سَيِّئَاتٍ صَاحِبِهِ فَحُجِّلَ عَلَيْهِ * رواه البخاري

ስለዚ ዝኾነ ብቃል ዝሓመኻዮም ይኹን ገንዘብ ዝዓመጽካዮም ቅድሚ ሙሳትካ ይቅሬታ ክትሓተሉም ይግባእካ ። እዚ ክበሃል እንክሉውን ንዝሓመኻዮም ኢሲቲቕፋር ትገብረሉም ምስቶም ዝሓመኻዮም ኬንካ

ድማ ብጽቡቕ ትዝክሮም ፡ እንተድኣ ብዓመጽ ዝወሰድካዮ ገንዘብ ኮይኑ እሞ ኻኣ ብቐጥታዊ ክትመልሱሉም እንክለኻ ካብ ጥቕሙ ጉድኣቲ ዝበዝሕ እንተኾይኑ ብተዘዋዋሪ ብኻልኣት ኡሙናት ሰባት ጌርካ ከዮግሃድካ ክትመልሱሉም ወይ ብሸምም ክትስድቕሉም ይግባእካ ።

እዞም ሓሙሽተ ነጥብታት ሸሩጥ ናይ ቶብ ካብ ሀ" ክሳብ ሠ" ዝተገልጹ ቅቡልነት ክህልዎም ድማ ውሱን እዋን ኣለዎም ማለት እዋኑ ቅድሚ ፃዕረሞት (ቐርቐራ) ክኸውን ይግባእ ናይዚ መርትዖ ቃል ነቢይና ሙሓመድ ሰለላሁ- ዓለይሂ ወሰለም እንሆ ።

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ إِنَّ اللَّهَ يَقْبَلُ تَوْبَةَ الْعَبْدِ مَا لَمْ يَغْرُغْ ﴾

ከምኡውን ቅድሚ ጸሓይ ብሸነኽ ምዕራብ ምብራቕ ክኸውን ኣለዎ ። (ካብቶም ዓባይቲ ምልክታት ናይ የውመልቅያማ) መረጋገጺ ናይዚ ቃል ረብና ሱብሓህሁ ወተዓላ ይብል ።

يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيمَانُهَا لَمْ تَكُنْ ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا خَيْرًا قُلْ انظُرُوا إِنَّا مُنظَرُونَ

13) ካብ ክልተ ሰብ ንላዕሊ ሓቢሮም ምስ ዝገሹ ሓደ ነቲ ጉዕዞ ዝኣሊ ኣሚር ክትገብር ሙስተሓብ ይኸውን ።

14) አብ ነፋሪት መርከብ መኪና ወዘተ... ምስ ደቦብካ ነዚ ዝሰዕብ ናይ መገኻ ዱዓ ክትገብር መ-ስተሓብ ኹውን :-

اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ (سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرْنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ) اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ فِي سَفَرِنَا هَذَا الْبِرَّ وَالتَّقْوَى وَمِنَ الْعَمَلِ مَا تَرْضَى اللَّهُمَّ هُونْ عَلَيْنَا سَفَرِنَا هَذَا وَاطْوِ عَنَّا بَعْدَهُ اللَّهُمَّ أَنْتَ الصَّاحِبُ فِي السَّفَرِ وَالْخَلِيفَةُ فِي الْأَهْلِ اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعَثَاءِ السَّفَرِ وَكَآبَةِ الْمُنْظَرِ وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ فِي الْمَالِ وَالْأَهْلِ

ካብ መገኻኻ ክትምለስ እንክሉኻ ነዛ ዝተጠቐሰት ዱዓ እዚ ዝሰዕብ ትውስኻላ ::

«ايون، تائبون، عابدون، لربنا حامدون»

ተግባራት ናይ ዑምራ

- ቀዳማይ - ኢሕራም
- ካልኣይ - ጠዋቍ
- ሳልሳይ - ሳዕይ
- ራብዓይ - ጸጉሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር

ቀዳማይ - ኢሕራም

1 - ንዑምራ ዝነቐለ ሰብ ቅድሚ ምብጋሱ ነዛም ዝሰዕቡ ነጥብታት ክፍጽም ፍቱው (መ-ስተሓብ) ይኹውን :: ጽፍና ክሰድድ አብ ትሽትሽን ሕፍረትን ዝርከቡ ጸጉሪ ክላጽይ ከምኡ'ውን ነብሱ ክሕጸብ ጨና ክልከይ ፍቱው'ይ :: ብድሕሪዚ ወዲ-ተባዕታይ እቲ ሸርዓዊ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዛር-ሪዳእ) ይኸደን :: ንለንስተይቲ ግን ዝኹን ዓይነት ሸርዒ ዝፈቅዶ ክዳን ትኸደን ::

2 - አብቲ ዝተወሰነ ቦታ ናይ ሚቓት ምስ በጻሕካ ቅድሚ ኢሕራም ምግባርካ ዝኾነ ዓይነት ሰላት ማለት ከም ሱነተል ውድ-እ ተሕየተል መስጺድ..ወዘተ ክትሰግድ መ-ስተሓብ ይኹውን:: እንተድኣ አጋጣሚ አብ ወቓቲ ሰላት (ፈርዲ) በጺሕካ ፈርድኻ ሰጊድካ ክተሕርምውን ዝበለጸ እይ :: እዚ ክባሃል እንክሉ ግን ብኒያት አልኢሕራም ዝሰገድ ሰላት የልቦን :: አብ ተግባራት ናይ ዑምራ ንኸትአቲ ድማ ልባውን አፋውን ንያ ብኸምዚ ዝሰዕብ ትገብር ::

ለበይከ ዑምራ ወይ አላሁ-መ ለበይከ ዑምራ ትብል ::

ካብ ተግባራት ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተዓናቕፋኻ ዝኾነሉ ነገራት ከም ሕጻን ጸላኢ ዝእመሰሉ ምስ ዝህልው ምስ ረቢ ውዕል (እሸቲራጥ) ትኣትው ማለት ትብል ፡- ኣላሁማ መሓሊ ሓይሱ ሓበሰተኒ ። ኢሸትራጥ ድሕሪ ምግባርካ ዝኾነ ጸገም ምስ ዝጓነፈካ እም ኾኣ ተግባራት ናይ ዑምራኻ ክትቅጽሉ ዘይትኸእለሉ ደረጃ እንተ በጺሕካ ብዘይ ገለ ምውልዋል ካብ ኢሕራምካ ክትገላገል ማለት ነጻ ክትከውን ትኸእል ። ዝኾነ ዓይነት መቐጻዕቲ'ውን ኣይምልከተካን እዩ ።

3 - ወዲ ተባዕታይ ዓው ኢሉ ተልቢያ ይገብር ንላንስተይቲ ግን ብትሑት ድምጺ ትብል ።

ተልቢያ ማለት ፡-
ለበይከአላሁ-መ-ለበይከ-ለበይከ-ለበይከ-ለበይከ ኢን-
ካልሓምደ ወኒዕመተ-ለከወልሙ-ልክ ላሸሪከለክ ።

لَيْلِكَ اللَّهُمَّ لَيْلِكَ لَيْلِكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَيْلِكَ إِنَّ الْحَمْدَ وَالنَّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ

ኣብዚ ግዜ ዘሉ መሕሪም ስለ ዝኹንካ ኩሉ ተግባርካን ቃልካን ኣብ ዚክር ክቐየድ ብኣንጻሩ ካብ ሕጻን ተግባራትን ቃላትን ከም ሕጻን ፡ ህውከት ፡ ፍሪ ዘይብሉ ዘፋልጽ ክትዕ ባእሲ ... ወዘተ ክትርሕቅ ይግባእካ ረቢ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِمْ الْحَجَّ فَلَا رَفْتٌ وَلَا فُسُوفَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ

ብተወላቲ ካብ'ቶም ኣብ ገጽ ቁጽሪ 24 ዝተገልጹ ነጥባታት ፈጸምካ ትኸልከል ።

ገለ ሰባት ኣብ ግዜ ኢሕራም ካብ ዘዘውትርዎም ጌጋታት

1 - ክዳን ናይ ሓጅ ግድን ሓድሽ ክኸውን ኣለዎ ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋ እዩ ።

2 - ብዘይካ ኣብ ጠዋፊልቅዱም ኢሕራምካ ልዕሊ የማናይ ኢድካን መንኲብካን ምውጻእ ጌጋ እዩ ።

3 - ብድሕሪ ንያ ናይ ኢሕራም ኣብ ኣካላትካ ኮነ ኣብ ክዳንካ ጨና ክትንሰንስ ጌጋ እዩ ።

4 - ደቀ'ንስትዮ ንሓጅ ዝኸውን ክዳን ግድን ብሕብሩን ኣሰፋፍይኡን ካብ ካልእ ዝተፈለየ ክኸውን ኣለዎ ዝብል እምነት ምእማን ጌጋ እዩ ።

5 - ናይ ኢሕራም ብፍላይ ክልተ ረከዓ ንያ ጌርካ ምስጋድ ጌጋ እዩ ።

6 - ደቂ ተባዕትዮ ተልቢያ ብልጦም ጥራሕ ዓው ከይበሉ ምልባይ ብኣንጻሩ ደቂኣንስትዮ ዓው ኢለን ክልብያ ጌጋ እዩ ።

ካልኦይ : ጠዋፍ

1 - ኣብ መስፎደል ሓራም ምስ በጻሕካ ውድእ እንተዘይብልካ ውድእ ትገብር :: ንመሰጊድ ክትኣቲ እንክለኻ የማናይ እግርኻ ኣምራሕካ ነዚ ዝሰብ ዱዓ እናበልካ ክትኣትው ፍትው ይኸውን ::

ቢሰሚላህ ወሰላት ወሰላም ዓላረሱሊላህ ኣቡዙ ቢላህ ኣልዓዚም ወቢወጅሂሂ ኣልከሪም ወሱልጣሂሂ ኣልቆዲም ሚነሸይጣን ኣረጂም ኣላሁመ ኣፍታሕሊ ኣብዋበ ራሕመቲክ ::

እዚ ዱዓዚ ኣብ መስፎደል ሓራም ጥራይ ዘይኮነስ ኣብ ዝኾነ መሰጊድ ክትኣቲ እንክለኻ ዝግበር ዱዓ እዩ ::

2 - ኣብ ሓጀረልኣስወድ ምስ በጻሕካ ብልብኻ ንያ ናይ ጠዋፍ ትገብር እንተ ኺኢልካ ትስዕማ እንተዘይ ኸኢልካ ግን የማናይ ኢድካ እንደመልክትካ ቢሰሚላህ ኣላሁኣክበር ትብል :: እንተደሊኻውን ኣብታ ቆዳመይቲ ጠዋፍ ጥራሕ ነዚ ዝሰብ ዚክር እንተገበርካ ግሩም'ዩ :: ኣላሁመ ኢማነን ቢክ ወተስዲቀን ቢኪታቢክ ወወፋኣን ቢዓህዲክ ወቲባዕን ሊሱነቲ ነቢዩክ ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰላም ትብል : ጠዋፍ ሸውዓተ ግዜ ካዕባ ንጸጋማይ ጎድንኻ ጌርካ ትጥውፍ :: ኣብ'ተን ሰለስተ ቀዳምት ጠዋፍ እንተኸኢልካ ቅልጥፍ ቅልጥፍ (ረምል) እናበልካ ትጥውፍ :: ኣብ'ተን ዝተረፋ ኣርባዕተ ድማ ከምቲ ልሙድ ኣካይዳኻ ብህዱእ ትሰጉም :: ኣብ ግዜ ጠዋፍ ብዝኾነ መጽሓፍ ከይተቐየድካ ዘድልዩካ ዱዓን ዚክርን ቁርኣን ምቕራእን ክተብዝሕ ትኸእል ምኽንያቱ ብሸነኽ

ነቢዩና ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰላም ዝተወሰኑ ፍሉይ ዱዓታት ኮነ ዚክር እንተርፎ ኣብ መንጎ ሩክኣል የማኒ ሓጀረልኣስወድ ዝቕራእ ዱዓ ሰለዘዮሉ ካብ ልብኻ ዝመንጨወ ናብ ኸሹዕን ኹዱዕን ዘድህቡልካ ትደልዮምን ትምነዮምን ነገራት ዘማልኡልካ ዱዓታት ወላውን ብቋንቋኻ ክትልምን ትኸእል ከምኡውን ዚክርን ቁርኣን ምቕራእን ክተብዝሕ ጸዓር ::

ኣብ ግዜ ጠዋፍ'ልቁዱም ወዲ ተባዕታይ የማናይ ኢዱን መንኮቡን ልዕሊ ኢሕራሙ የውጸኦ ኣብ ዝተረፋ ተግባራት ዝኾነ ይኹን ከም ሰላት ሰዕይ...ወ.ዘ.ተ እዚ ዝተጠቐሰ ኣገባብ ኣለባብሳ ኣይምልከቶን እዩ :: ጠዋፍ ዒባዳ ሰለዝኾነ ከይተሃወኸካ ልብኻ ኣሰፊሕካ ምስ ኣሕዋትካ ከይተደፋፋእካ ራጽሞ ::

ኣብ መንጎ እተን ክልተ ኩርናዓት ማለት ሩክንልየማኒ ሓጀረ'ልኣስወድ ዘሉ ቦታ ነዚ ዝሰብ ዱዓ ክትገብር ሱንና እዩ :-

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

ረቡና ኣቲና ፊዱንያ ሓሰና ወፊልኣኺራ ሓሰና ወቂና ዓዛበናር :-

3 ጠዋፍ ምስ ጨረሰካ እቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ልዕሊ መንኮብካ ተውጸኦ ኣብ መቓም ኢብራሂም ኬድካ ነዚ ዝሰብ ትቐርእ :: ወተኺዙ ሚን መቓሚ ኢብራሂመ ሙሰላ :-

وَأَخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلِّئًا

እንተ ኸኢልካ ብዘይ ምጉናጽን ምድፍፋእን ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ወላውን ይርሓቕ ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጊድ'ልሓራም ክልተ ረካዓ ትሰግድ ። ኣብታ ቀዳመይቲ ረካዓ ኣልሓምዱን ቁል ያእዩሃልካፊፋን ትቐርእ ኣብታ ካልኣይቲ ረካዓ ኣልሓምዱን ቁልሁ-ወላሁ ኣሓድ ክትቀርእ ሱንና እዩ ።

4 - ናብ ማይ ዘምዘም ትኸይድ ካብኡ ክሳብ ትረዊ ትሰቲ ርእሰኻ'ውን ተፍሰሰሉ ዘድልዩኡዳ'ውን ትገብር እንተደሊኻ ትብል ፡- ኣላሁመ ኢኒ ኣስኣሉካ ዒልመን ናፊዓ ወረዝቀን ዋሲዓ ወሺፋኤን ማረኩሉዳእ ።

ማይ ዘምዘም ክትሰቲ እንከሎኻ ብፍቓድ ረቢ ክሓውይዮ ዝብል እምነት ኣብ ልብኻ ተሕድር ብዛዕባዚ ረሱል ሰለሷ ሓይሂ ወሰለም ይብሉ ፡-

عن جابر بن عبد الله يقول سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول مساء زمزم لما شرب له * رواه ابن ماجه *

5 - ናብ ሓጅረ'ልኣስወድ ትምለስ እንተኸኢልካ ትስዕማ እንተዘይኪኢልካ ግን ብየማናይ ኢድካ ኣመልኪትካ ኣሷ-ኣክበር ትብል ። ተግባራት ናይ ሳዕይ ንኸትገብር ናብ ሰፋ ትጓዝ ።

ገለ ኣብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - ኣብ ኩሉ ዙረት ናይ ጠዋፍ ምቅልጣፍ (ረምል) ጌጋ እዩ ።

2 - ንነፍሲ ወከፍ ጠዋፍ ብዝተፈላለዩ ዱዓ ምቅያድ ጌጋ እዩ ።

3 - ኣብ ውሽጢ ሕጅርእስማዒል ምጥዋፍ ጌጋ እዩ

4 - ጸጋማይካ ገዲፍካ የማናይ ሸነኸካ ወይ ሕቆኻ ንካዕባ ክትህብ ጌጋ እዩ ።

5 - ንኩሉ ሩክን (ኩርናዕት) ናይ ካዕባ ምስዓም ጌጋ እዩ ።

6 - ኣብ ግዜ ጠዋፍ ዓው ኢልካ ዱዓ ብምግባር ነቶም ኣብ ጥቓኻ ዘለው ሰባት ምድንጋር ጌጋ እዩ።

7- ክልተ ረካዓ ኣብ ድሕሪ መቓም ኢብራሂም ክሰግድ ኣለኒ ብዝብል ሕልና ምድፍፋእ ጌጋ እዩ።

8 - ኣብተን ክልተ ረካዓ ኣብ ሱጹድ ኮነ ሩኩዕ ወይ ቂያም ምድንጓይ ጌጋ እዩ ።

9 - ነቲ መንደቕ ናይ ካዕባ ክባርኺሊ ብዝብል እምነት ብነፍሰኻ ክትደርዞ ጌጋ እዩ ።

ላልላይ ፡ ሳዕይ

1 - ናብ ሰፋ ትጓዳዝ ፡ ጥቓኣ ምስ በጻሕካ ነዚ ዝሰዕብ ኣዶ ክትቀርእ ሱንና ይኸውን ፡

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنَ شَعَائِرِ اللَّهِ
فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ أَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ أَنْ يَطَّوَّفَ
بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَإِنَّ اللَّهَ شَاكِرٌ عَلِيمٌ

ኣብ መርዋ ክትድይብ እንክለኻ ነዚ ኣብ ሳዕይ ዝተጠቐሰት ኣዶ ኣይትደግግን ኢኻ ። ኣብ ሰፋ ምስ ደዮብካ ንካዕባ ትጥምት ኣብዚ ጊዜ'ዚ ነዚ ዝሰዕብ ዚክር ትብል ፡-

ኣላሁ ኣክበር ኣላሁ ኣክበር ኣላሁ ኣክበር
ላሊህ ኢላሊህ ወላሁ ኣክበር ላሊህ ኢላሊህ ዋሕደሁ
ላሸሪክ ለሁ ለሁ-ልሙ-ልኩ ወለሁ-ል ሓምዱ ይሕዩ
ወዩሚት ወሁ-ወዓላ ኩሊ ሸይኢን ቀዲር ላሊህ ኢላሊህ
ዋሕደሁ ኣንጀዘ ዋዕደሁ ወነሰሪ ዓብደሁ-ወሃዘመል
ኣሕዛብ ዋሕደሁ ።

ብድሕሪዚ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዮካ ዱዓ ትገብር ከምዚ እናበልካ እዛ ዚክርን ዱዓን ሰለስተ ግዜ ደው ኢልካ ክትደጋግመን ሱንና ይኸውን ።

2 - ናብ መርዋ ገጽካ ተምርሕ ኣብ መንጎ ሰፋን መርዋን ብቐጠልያ መብራህቲ ዝተመልከተ ቦታ ምስ በጻሕካ ዘብዘብ (ሃርወላ) ትብል ።

ጓለንስተይቲ ግን ኣካይዳኣ ኣይትቕይርን እያ ።

3 - ኣብ መርዋ ምስ ደዮብካ ናብ ካዕባ ገጽካ ትጥምት ልክዕ ከምቲ ኣብ ሰፋ ምስ ደዮብካ ዝበልካዮ ዚክርን ዱዓን ሰለስተ ግዜ ደጋጊምካ ትብለን ። ኣብ ግዜ ሳዕይ ዝግበር ፉሉይ ዱዓን ዚክርን ብረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝተሓንጸጸ ሰለዘዮሎ ዝኾነ ናብ ፍርሓት ረቢ ዘድህበልካ ንእትምነዮ ነገር ዘማልኣልካ ዱዓን ቁርኣን ምቕራእን ከተዘውትር ፍቐድዮ ።

4 - ሳዕይ ሸውዓተ ግዜ ትገብር እዚ ማለት ካኣ ካብ ሰፋ ናብ መርዋ ዝግበር ጉዕዞ ሓደ ሳዕይ ክቐጽር እንክሎ ካብ መርዋ ናብ ሰፋ ዝግበር ጉዕዞ ድማ ካልኣይ ሳዕይ ይቐጽር በዚ ምኽንያት ድማ እቲ ናይ መጨረሻታ ሳዕይ ዝዘመሉ ቦታ ኣብ መርዋ ይኸውን

ካብ መሰጊድ ኣልሓራም ክትወጽእ እንክሎኻ ጸጋማይ እግርኻ ኣምራሕካ ነዚ ድስዕብ ዱዓ እንተበልካ ሱንና ይኸውን ። ቢሶሚላህ ወሰላቲ ወሰለም ዓላ ረሱሊ'ላህ ኣላሁ-መ ኣቕፊርሊ ዘምቢ ወፍታሕሊ ኣብዋብ ፈድሊክ

ገለ አብ ሳዕይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - ናብ ሰፊ ክትከይድ እንክለኻ አፋዊ ኒያ ናይ ሳዕይ ብመልሓሽኻ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

2 - ኩባዲ ኢድካ ናብ ካዕባ ገጹ ጌርካ ልክዕ ከም ናይ ተክቢረት አልኢሕራም ሓፍ ከተብሎ ጌጋ እዩ ።

3 - አብ መንጎ ሰፊን መርዋን ዘሎ ሓምሳይ መብራህቲ ዘበዘበ ከይበልካ ክትሓልፎ ጌጋ እዩ ።

4 - ቀልጢፊ ክውድእ ኢልካ ምህዋኽ ጌጋ እዩ ።

5 - ትርጉሙ ዘይተፈልጠ መጽሓፍ ሒዝካ ዱዓ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

6 - ሳዕይ ብመርዋ ምጅማር ጌጋ እዩ ። እንተድኣ ብመርዋ ጀሚርካ ግን እታ ቀዳመይቲ ሳዕይ አብ ቁጽሪ አይትሕሰብን እያ ።

7 - ካብ ሰፊ ጀሚርካ ናብ መርዋ ካብ መርዋ ንሰፊ ሳዕይ ጌርካ ከም ሓደ ሳዕይ ክትቆጽሮ ጌጋእዩ።

8 - ብሳዕይ ተጠውዕ ጌጋ እዩ ።

9 - አብ ሳዕይ ብዘይ ምኽንያት ሓጋዚ ክትገብር ጌጋ እዩ ።

10 - ንለንስተይቲ ምስ ደቂ-ተባዕቲዮ ተደፋፊእ ናብቲ ሳዕላዎይ ኮሮብታ ክትድይብ ጌጋ እዩ ።

ራብዓይ : ጸጉሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር

ጸጉርኻ ትላጺ ወይ ካብ ኩሉ ጸጉርኻ ተሕጽር ንለንስተይቲ ግን ካብ ኩሉ ቁኖአ ሲሶ ናይ አጸብዕቲ (አንሙላ) ወይ ዝንእስ ትቐርጸሉ :: ንወዲተባዕታይ ዝበለጸ ምልጻይ እዩ :: ምኽንያቱ ረሱል ሰለህሁ ዓለይሂ ወሰለም ነቶም ዝላጸዩ ረቢ ርህራሄኡ (ራሕሙኡ) ንኸልግሰሉም ሰለስተ ግዜ ዱዓ ክገብሩሉም እንክለው መበል ራብዓይ ግዜ ዱዓኦም ሓንሳእ ነቶም ዘሕጸሩ ገይረምሎም ::

عن ابن عمر أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال رحم الله المخلصين قالوا والمقصرين يا رسول الله قال رحم الله المخلصين قالوا والمقصرين يا رسول الله قال رحم الله المخلصين قالوا والمقصرين يا رسول الله قال رحم الله المخلصين قالوا والمقصرين *

رواه ابن ماجه

ገለ ኣብ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት ::

1 - ካብ ገለ ጸጉርኻ ጥራሕ ትንክፍ ኣቢልካ ምሕጻር ጌጋ እዩ ::

መዘኻኸሪ :- እዚ ኣገባብ ናይ ዑምራ ዝተገልጸ ኣብ ዝኾነ መዓልታትን ኣዋርሕን ክትፍጽም ትኸእል ኢኻ እንተድኣ ኣብ ወርሒ ሸዋል ዙልቃዒዳ ቀዳሞት ዓሰርተ መዓልቲ ዙልቃዒ ኮይኑ እሞኻኣ ዑምራን ሓጅን ከተማልእ ንያ ናይ ተመቲዕ እንተመዲብካ ካብ ኢሕራምካ ትሕለል :: ዕለት ሸዋንተ ዙልቃዒ ካብቲ ዘለኻቶ ቦታ ኣሕራምካ ትኸእልካ ንሙና ትኸይድ ::

ተግባራት ናይ ዑምራ ኣብዚ ይዘዘም ::

ተግባራት ናይ ሓጅ

- ቀዳማይ - ኢሕራም
- ካልኣይ - ሸዋንተ ዙልቃዒ ኣብሙና ምሕጻር
- ሳልሳይ - ኣብዓረፋ ደው ምባል
- ራብዓይ - ኣብ ሙዝደሊፋ ምሕጻር
- ሓሙሻይ - ምድርባይ (ረሚ)
- ሻዱሻይ - ምሕራድ
- ሻውዓይ - ምልጻይ ወይ ምሕጻር
- ሻሙናይ - ጠዋፍን ሳዕይን
- ታሽዓይ - መዓልታት ዒድ ኣብ ሙና ምሕጻር
- ዓሽራይ - ናይ ስንብት ጠዋፍ (ጠዋፊ'ልወዳዕ)

ቀዳማይ - ኢሕራም

1 - ንሓጅ ዝነቐለ ሰብ ቅድሚ ምብጋሱ ነዘም ዝሰዕቡ ነጥብታት ክፍጽም ፍቲው (ሙስተሓብ) ይኸውን ::

ጽፍሩ ክሰድድ ኣብ ትሸትሸን ሕፍረትን ዝርከቡ ጸጉሪ ክላጽይ ነብሱ ክሕጸቡ ከምኡውን ጩና ክልከይ ፍቲውዩ :: ብድሕሪዚ ወዲ ተባዕታይ እቲ ሸርዓዊ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢዛር-ሪዳእ) ይኸደን :: ንልኣንስተይቲ ግን ዝኹነ ዓይነት ሸርዒ ዝፈቐደ ክዳን ትኸደን ::

2 - ኣብቲ ዝተወሰነ ቦታ ናይ ኢሕራም ሚቓት ምስ በጻሕካ ቅድሚ ኢሕራም ምግባርካ ዝኾነ ዓይነት ሰላት ማለት ከም ሱን-ነተል ውዱእ ተሕየተል መሰዲድ ..ወዘተ ክትሰግድ ሙስተሓብ ይኸውን:: እንተድኣ ኣጋጣሚ ኣብ ወቓቲ ሰላት (ፈርዲ) በጺሕካ

ፈርድኻ ሰጊድካ ክተሕርም'ውን ዝበለጸ ላይ ። ኣብ ተግባራት ናይ ሓጅ ንክትኣቱ ድማ ልባውን ኣፋውን ንያ ብኸምዚ ዝሰብ ትገብር ።

ንያኻ ሙተመትዕ እንተኾይኑ ለበይክ ዑምራ ። ወይ ኣላሁመ ለበይክ ዑምራ ትብል ።

ንያኻ ቃርን እንተኾይኑ ለበይክ ኣላሁመ ሓጅን ወ ዑምራ ። ወይ ለበይክ ሓጅን ወ ዑምራ ትብል ።

ንያኻ ኢፍራድ እንተኾይኑ ኣላሁመ ለበይክ ሓጅን ። ወይ ለበይክ ሓጅን ትብል ።

ኣብ ምትግባር ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተጻናቕፉኻ ዝኸለሉ ነገራት ከም ሕማም ጸላኢ ምስ ዘሰገኡኻ እኸቲራጥ ትኣትው ማለት ትብል ።

ፈኢን ሓበሰኒ ሓቢሱን ፈመሒሊ ሓይሱ ሓበሰተኒ።

ሓጅ ወይ ዑምርኡ ንክፍጽም ዘየኸለሉ ኩነታት ምስ ዘጋጥሞ ካብ ኢሕራሙ ክሕለል ይኸእል።

3 - ዓው ኢልካ ተልቢያ ትገብር ማለት ለበይክኣላሁማ ለበይክ ለበይክ ላሽሪከለክ ለበይክ ኢነልሓምደ ወኒዕመተ ለከወልሙልክ ላሽሪከለክ.

ኣብዚ ግዜ'ዚ ሙሕሪም ስለዝኹንካ ኩሉ ተግባርካን ቃልካን ኣብ ዚክር ክቐየድ ብኣንጸሩ ካብ ሕማቕ ተግባራትን ቃላትን ከም ሕሜታ ህውከት ፍሪ ዘይበሉ ክትዕ ባእሲ ... ወዘተ ክትርሕቕ ይግባኣካ ። ረቢ ስብሓኑ ወተግላ ይብል ።

الْحَيُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَةٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِمُ الْحَيُّ فَلَا رَفْثَ وَلَا فُسُوفَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَيِّ

ብተወሳኺ ካብ'ቶም ኣብ 78'24 ቁጽሪ ዝተገልጹ ነጥብታት ፈጺምካ ትኸልከል ። ኣብ ኢሕራም ዝዘውተሩ ጌጋታት ኣብ 78' ቁጽሪ 39 ተገሊጹ ስለዘለ ካብ'ቶም ጌጋታት ክትቁጠብ ዘይሕለል ጸዕሪ ግብር ።

ካልኣይ : ሸሞንተ ዙልሓጅ
(የውመተርዊያ)

ሙተመትዕ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ ኢሕራም ገይሩ ናብ ሙና ተልቢያ እንደገበረ ይጓዓዝ ። ንያኻ ቃርን ወይ ሙፍርድ እንተኾይኑ ድማ ካብ ሚቓት ኣሕሪምካ ኣብ መካ ምስ በጻሕካ ጠዋፍ ኣልቁዱም ክትገብር ሱን-ና ላይ ። ብዝተፈላለዩ ምክንያት ክትገብር እንተዘይደሊኻ ግን ቀጥታ ናብ ሙና ትኸይድ ንለንስተይቲ ግን ወርሓዊ ኣበባኣ እንተመጸኡዋ ክሳብ ትጸሪ ጠዋፍ ክትገብር ኣይፍቀደላን ላይ ። ቅድሚ ሸሞንተ ዙልሓጅ እንተጸርዩላ ጠዋፍን ሳዕይን ትገብር'ሞ ብድሕራኡ ከምሰባ ትኸውን እንተ ዘይጸርያ ግን ኣብ ሸሞንተ ዙልሓጅ ካብ'ቲ ዘላቶ ቦታ ምስ ህዝባ ናብ ሙና ትጓዓዝ ብዘይካ ጠዋፍ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ ክትገብር ይፍቀድ ላይ ። ኣብ ዝጸረዩትሉ ግዜ ድማ ንመካ ተመሊሳ ጠዋፍ ትገብር ።

ኣብ ሙና መዓልትን ለይትን ትጸንሕ እተን ሓሙሽተ ወቐቲ ሰላት ማለት ዙህሪ ዓሰሪ መቐሪብ

የውመተርዊያ ሙና ሓዲርካ 9 ዙላላጅ ዓረፋው-ዓልካ እብ ሙዝደሊፋ
 ሓዲርካ ናብ ሙና እትምለላሉ መንገዲ ዘርእ ስኢሊ ::

ካብእተን ዝበለጸ መዓልታት ስለ ዝኾነት ግዜኻ ክትጥቀመሉ ረብሓ ናይ ኣዲንያን ኣኼራን ዘማለኣ ዲዓ ክተብዝሕ ብጣዕሚ ኣድላይ'ዩ ረሱል ሰለሷ-ዓለይሂ ወሰለም ይብሉ :-

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿ خير الدعاء دعاء يوم عرفة وأفضل ماقلت أنا والنبيون من قبلي لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد يحيي ويميت وهو على كل شيء قدير ﴾

ብተወሳኺ ኣብ'ዚ መዓልቲ'ዚ ብዙሓት ዲዓታት ክትገብሮም ትኸእል ኣለው'ሞ ምእንቲ ኣገዝ ክኹኑኻ ሓደ ሓደ ረሱል ሰለሷ-ዓለይሂ ወሰለም ዝገደፉልና (ዲዓእ ማእሱራት) ኣብገጽ 75 ተውከሰ.

ኣብ ትሸዓተ ዙልሓጅ (የውመልዓረፋ) ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - ግዜኻ ኣብ በለካን ለኸዓካን ብከንቲ ምጥፋእ ጌጋ እዩ ::
- 2 - ናብ ጀበልኣራሕማ ንኸትድይብ ነብሰኻ ምውጻዕ ጌጋ እዩ ::
- 3 - ካብ'ቲ ውሱን ቦታ ናይ ዓረፋ ምውጻእ ሓጅኻ የፍርስ ::
- 4 - ካብ'ቲ ውሱን ቦታ ናይ ዓረፋ ቅድሚ ጸሓይ ዓራርቦ ምልቃቕ ማለት ንግሆ ይኹን ድሕሪ ቀትሪ ናብ ዓረፋ ዝእተወ ቅድሚ ጸሓይ ምዕራብ ካብ ዓረፋ ምስ ዝለቅቅ ናይ ጌግኡ መጸገኒ ክሓርድ ይግበእ ::
- 5 - ጸም (ሲም) ክትውዕል ጌጋ እዩ ::

ራብዓይ : ሙዝደሊፋ

ጸሓይ ምስ ዓረቦት ካብ ዓረፋ ንሙዝደሊፋ ተልቢያ እንደገበርካ ህድእ ኢልካ ትጓዝ ኣብ ሙዝደሊፋ ምስ በጻሕካ መቐራብን ኣልዒሻን ብሓደ ኣዘን ግን ብኸልተ ኢቻማ ትሰግደን :: እዚ ማለት ካኣ ኣብ ወቐቲ ናይ መቐራብ እንተ በጺሕካ መቐራብ ሰለስተ ረክዓ ሰጊድካ ኣልዒሻ ክልተ ረክዓ ተሰዕባ (ጀምዕ ተቐዲም) እንተድኣ ኣብ ወቐቲ ኣልዒሻ በጺሕካ መቐራብ ሰለስተ ረክዓ ሰጊድካ ኣልዒሻ ክልተ ረክዓ ተሰዕቡ (ጀምዕታኦቪር) ግን ሰላት ኣልዒሻ ብዕባራ ምኽንያት ንድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ክተደንጉዮ ስለ ዘይፍቀድ ወላውን ኣብ ሙዝደሊፋ ቅድሚ ምብጻሕካ ፍርቂ ለይቲ እንተቐራሉ ኣብ ዘለኻዮ ቦታ ኪንካ ክትሰግድ ይግባኣካ :: ብድሕሪዚ ከምቲ ረሱል ሰለሷ-ዓለይሂ ወሰለም ዝገበርዎ ማለት ክትድቅሱ ሱንና ይኹውን :: ሰላተልፈጅር ሰጊድካ ክሳብ መሬት ብርሃ ዝብል ኣብ መሸዓረል ሓራም ኪንካ ዲዓ ተክቢር ታህሊል ታሕሚድ ከምኡ ዝኣመሰሉ ዚክር ተብዝሕ :: ቅድሚ ጸሓይ ምብራቕ ድማ ሸውዓተ ጸጸር ኣሪኻ ናብ ሙና ትብገሰ ኣብ መንጎ ሙዝደሊፋን ሙናን ዘሎ ዋዲመሓሰር ዝተባህለ ሕሎም ምስ በጻሕካ እንተኸኢልካ ንኣካይዳኻ ቅልጣፌ ክትውሰኹሉ ፍቱው እዩ :: ዘይክእሉ ሰባት ከም ኣረግቶት ነፍሲጸር ቆልዑን ... ወዘተ ኣብ ሙዝደሊፋ ሓዲሮም ድሕሪ ፍርቂ ለይቲ ንሙና ክኸዱ ይኸእሉ እዮም ::

አብ ሙዝደሊፋ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - አብ ክንዲ ብሰላት ትግደስ ብኣንጻሩ ናብ ጸጸር ምእራይ ጥራሕ ኣቋልቦ ክትገብር ጌጋ እዩ ።
- 2 - ብሰንኪ ዘይምርግጽ ካብቲ ውሱን ዶብ ወጺኻ ክትሓድር ጌጋ እዩ ።
- 3) - ብሃሳስ ምኽንያት ቅድሚ ፈጅሪ ካብቲ ቦታ ክትለቅቅ ጌጋ እዩ ።

ሓሙሻይ : ምድርባይ (ረሚ)

አብ መዓልቲ ዒድ ግዜ ናይ ምድርባይ ካብ ጸሓይ ምብርቕ ኣትሒዙ ክሳብ ጸሓይ ምዕርራብ ዘሎ እዋንዩ ገደቡ ። ብቡቕዕ ምኽንያት ቅድሚ ጸሓይ ምዕርባ ክትድርቢ እንተዘይክኢልካ ግን ብለይቲ ክትድርቢ ትኸእል ክብሉ ዑለማእ ይገልጹ ። አብ ሙና ጀመራት ኣልዓቐባ ምስ በጻሕካ ተልቢዮ ተቐርጽ እተን ካብ ሙና ወይ ካብ ሙዝደሊፋ ዝኣከብካዮን ሸውዓተ ጸጸር ንነፍሲ ወከፍ ጸጸር ኣላሁ ኣክበር እንዳበልካ በብሓይ ትድርቢ ። ክትድርቢ እንክለኻ ድማ ካዕባ ንጸጋማይ ሸኻኸካ ሙና ንዮማንካ ጌርካ ክትድርቢ ሱን-ና እዩ ። ግን እቲ ጸጸር ኣብቲ ውሱን ዝድርቡሉ ቦታ ከምዝበጽሑ ኣረጋግጽ ። እንተዘይ በጺሑ ግን እንደገና ካልኣይ ክትድርቢ ይግባእ ጸጸር ምእራይ ግን ካብ ሙዝደሊፋ ጥራሕ ዘይኮነስ ካብ ሙናውን ክትኣርይ ትኸእል ኢኻ ። ሱን-ና ናይ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብታ ቀዳመይቲ መዓልቲ ሸውዓተ ጸጸር

ጥራሕ ምእራይ ኣብተን ዝተረፉ ክልተ ወይ ሰለስተ መዓልቲ ድማ ንነፍሲ ወከፍ መዓልቲ ዕስራን ሓደን ጸጸር ምእራይ እዩ ።

አብ ረሚ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - ነቶም ጸጸር ኣኪብካ ብሓንቲ ሕፍንቶ ክትድርቡሎም ጌጋ እዩ ።

ረሚ ጀመራት እትድርቡሉ ቦታ ዘርኢ ስእሊ

- 2 - ብእምራይ ይኹን ብሳእሊ ክትድርቢ እና ተጸረፍኻ ክትውርው ጌጋ እዩ ።
- 3 - ንጸጸር ብሳምና ይኹን ብማይ ክትሓጽቦም ጌጋ እዩ ።

4 - በሸለልትነት ዝኣክል ነቲ ውሱን ቦታ ስቲትካ ናብ ሰብ ክትድርብዮ ጌጋ እዩ ።

5 - ቦቲ ዓቢ ጅሚርካ ብንኡስ ክትጭርስ ጌጋ እዩ ።

6 - ብዘይ ብቐዕ ምኽንያት ጸጸር ዝድርብዮልካ ክትውክል ጌጋ እዩ ።

7 - ነቲ ሓባሪ ዓንዲ ሃሪሙ ናብ ጋብላ ክኣቲ ኣለዎ ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋ እዩ ።

ሻዲሻይ : ምሕራድ

ኣብ ዓድ (የውመን-ናሕር) ማለት ካብ ቀዳማይ ዓድ ጅሚሩ ክላዕ ሳልሳይ ዓድ (ኣያመተሸሪቕ) ዘሉ ግዜ ናይ ምሕራድ ዕድል ስለዘለካ ሙተመትዕ ወይ ቃርን እንተሾይንካ ሓንቲ በጊዕ ወይ ጤል ወይ ምስ ሸውዓተ ሰብ ሓቢርካ (ሻብዓይ-አፍ) ሓንቲ ገመል ወይ ላም ክትሓርድ ዋጅብ ይኹንካ ። ክትሓርድ እንክለ-ኻ ናብ ቂብላ ገጸ ጌርካ "ቢሰሚላህ ኣላሁ-ኣክበር" ትብል ከምኡውን ኣላሁ-መ ሃዛ ሚንክ ወለክ ኣላሁ-መ ተቐበልሚን-ኒ ክትብል ሱን-ና እዩ ። ምስ ሓረድካያ ኣብ ሙና ወይ መካ ትጉዚያ እሞ ብድሕራኡ ካብ'ቲ ስጋ ከፊልካ ክትበልዕን ፤ ንጽጉማት ድማ ክትህብን ፍቱው እዩ (ሙስተሓብ) ። ክሓርድ ክእለት ዘይብሉ ግን ዓሰርተ መዓልቲ ክጸውም ዋጅብ ይኾኖ ። እዚ ማለት ሰለስተ መዓልቲ ቅድሚ ዓድ ወይ ድሕሪ ዓድ ኣብ ሓጅ ይጸውም እተን ዝተረፉ ሸውዓተ መዓልቲ ኣብ ዓዲ ምስ ተመልሰ ይጸመን ። ብዛዕባ እተን ሰለስተ መዓልቲ ኣብ ሓጅ ዝጸወማ እቲ ዝበለጸ

ግዜኤን ቅድሚ ትሸዓተ ዙልኡኻ ክኸውን እንክለ- እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም የውም ዓረፋ ኣፍጢርም ስለዝዋዓሉን ኣብ ዓረፋ እንክለ-ኻ መዓልቲ ዓረፋ ክትጸውም ስለ ዝኸልከለ- እዩ ። እዚ ዝተባህለ ሰለስተ መዓልቲ እንተደሊኻ ኣክታቲልካ እንተደሊኻውን ፈላጊኻ ትጸመን፤ ከምኡ-ውን እተን ሸውዓተ መዓልቲ ኣብ ዓድኻ ምስ ተመለስካ እንተደሊኻ ኣክታቲልካ ትጸመን ወይ ከኣ ፈላጊኻ ክትጸመን ትኸእል ። እዚ ምሕራድ ወይ ምጸም ዝተገልጸ ኣብ መካ ንዝነብሩ ኣይምልከቶምን እዩ ። ብዛዕባ እዚ ረቢ ስብሓህ- ወተዓላ ይብል ፡-

فَمَنْ تَمَنَّعَ بِالْعِمْرِ إِلَى الْحَجِّ
فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامًا ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَعَةً
إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَنْ لَمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرًا
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ

ኣብ ምሕራድ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

1 - ኣብ ክንዲ ምሕራድ ዋጋ በጊዕ (ገንዘብ) ንድኻታት ምዕዳል ጌጋ እዩ ንኡ-ሙን ሰብ ወይ ንዝምልከቶም ኩባንያታት ክሓርዱልካ ክትውክል ግን ትኸእል ።

ሻውዓይ : ምልጻይ ወይ ምሕጻር

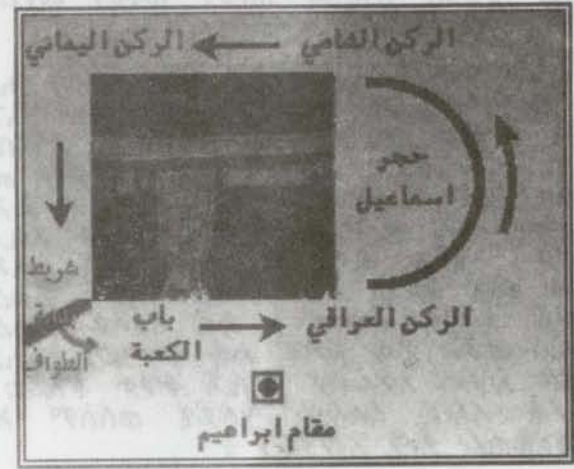
ጸጉራኻ ክትላጺ ወይ ካብ ኩሉ ጸጉራኻ ተሕጽር ዝበለጸ ግን ምልጻይ እዩ :: ክትላጸ ወይ ክተሕጽር እንክለኻ ብሞግናይ ክፍሊ ክትጅምር ዝበለጸዩ :: ንለንስተይቲ ድማ ካብ ኩሉ ቁነላ ከክንዲ ሲሶ ኣጸብዕቲ (1/3) ትቐርጸሉ :: ኣብዚ ግዜ እዚ ብጀካ ምስ ሰበይትኻ ስጋዊ ርክብ ምፍጻም እንተዘይ ኮይኑ ካልእ ካብቲ ኩሉ ተኸልኪልካዮ ዝካበርካ ናጻ ትኸውን ክሳብዚ ተገሊጹ ዘሎ ተግባራት ምፍጻም ተሓሉል ኣልኣወል ተባሂሉ ይጽዋዕ :: ድሕሪዚ ጨና ክትልክ ሙስተሓብ ይኸውን ::

ሻሙናይ : ጠዋፊ'ልኢፋዳ (ጠዋፊ'ዝያራ)

ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ሓንቲ ካብተን ዘይተርፋ መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነት ሓጅ ብዘይ ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ብቐዕ ኣይከውንን እዩ :: ኣብ ካዕባ ጠዋፍ ከምቲ ዝግባእ ምስ ጨረሽካ ኣብ ድሕሪ መቐም ኢብራሂም ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጅደልሓረም ክልተ ረከዓ ትሰግድ :: ሙተመትዕ እንተኾይንካ ናብ ሰፋን መርዋን ኬድካ ሳዕይ ትገብር ምኽንያቲ እቲ ናይ መጀመርያ ሳዕይ ንዑምራ ኢልካ ስለ ዝገበርካዮ ምስዚ ዝምድና የብሉን ::

ቃርን ወይ ሙፍርድ እንተድኣ ኪንካ እሞ ኻኣ ቐድሚ ናብ ሙና ምኻድካ ምስ ጠዋፊልቁዱም ሳዕይ ጌርካ እንተካይርካ ካልኣይ ሳዕይ ኣየድልን እዩ :: ኣላህ ስብሓኩ ወተዓላ ይብል ::

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُوفُوا
نَذْرَهُمْ وَيَتَطَوْفُوا بِالْبَيْتِ الْعَرَبِيِّ

ኣገባብ ናይ ጠዋፍ ዘርኢ ስእሊ

መዘኻኸሪ :- ኣገባብ ናይ ጠዋፍን ኣብ ጠዋፍ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታትን ብዝምልከት ኣብ ገጽ ቁጽሪ 43 ተመልከት

ታሻዓይ : ኣብ ሙና ምሕጻር

ኣብ ሙና ሰለስቲኦ መዓልታት ዒድ ክትሓድርን ጸጸር ክትድርብይን ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ፤ ግዜ ናይ ምድርባይ ካብ ድሕሪ ቀትሪ (ባዕድዘዋል)

ጀሚሩ ክሳብ ጸሓይ ዓራርቦ ዘሉ እዋን ክጸንሕ ይኸእልዮ :: ስለዚ ድማ ኣብቲ ብዝሒ ህዝቢ ዘይበሉ ሰዓታት ቀስ ኢልካ ብዘይ ምድፍፋሕን ሽግርን ክትፍጽም ፈትን። ምኽንያቱ ዒባዳ ስለ ዝኾነ ከመይ ትውድእ ዘይኮነሰ ብኸመይ ኸሹዕን ኸዱዕን መቐረትን ትረኽቡሉ ሜላ ክትምህዝ ይግባኣካ።

ኣብ ካልኣይ ዒድ ድሕሪ ቀትሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ኣሪኻ ንጀመራት ትኸይድ ቦቲ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ጀሚርካ ሸውዓተ ጸጸር ኣላሁኣክበር እንዳበልካ ትድርቢ :: ክትድርቢ እንክለኻ መካ ንጸጋምካ ሙና ንዮማንካ ጌርካ ክትድርቢ ሱን-ና እዩ :: ድሕሪ ምድርባይካ ናብ ቂብላ ገጽካ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዮ ነዊሕ ዱዓ ትገብር :: ኣብ ካልኣይ ጀመራት ልክዕ ከምቲ ኣብ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ዝገበርካዮ ኣገባብ ትገብር :: ኣብ ሳልሳይ ጀመራት ኣልኩብራ ብጀካ ዱዓ ከምቲ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ዝገበርካዮ ኣገባብ ኣደራብዮ ደርቢኻ ቀጥታ ትኸይድ :: ምኽንያቱ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ጀመራተልኩብራ ዱዓ ኣይገቡን ::

ኣብ ሳልሳይ ዒድ ድሕሪ ቀትሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ኣሪኻ ንጀመራት ትኸይድ ቦቲ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ጀሚርካ ሸውዓተ ጸጸር ኣላሁኣክበር እንዳበልካ ብብሓደ ትድርቢ :: ድሕሪ ምድርባይካ ናብ ቂብላ ገጽካ ጌርካ ኢድካ ሓፍ ኣቢልካ ዘድልዮ ነዊሕ ዱዓ ትገብር :: ኣብ ካልኣይ ጀመራት ልክዕ ከምቲ ኣብ ቀዳማይ ንእሽቶ ጀመራት ዝገበርካዮ ኣገባብ ትገብር :: ኣብ ሳልሳይ ጀመራት ኣልኩብራ ብጀካ ዱዓ ከምቲ ኣብ ቀዳማይን ካልኣይን ዝገበርካዮ ኣገባብ ኣደራብዮ ደርቢኻ ቀጥታ ትኸይድ :: ምኽንያቱ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ጀመራተልኩብራ ዱዓ ኣይገቡን :: ድሕሪዞም ዝተጠቐሱ መዓልታት ምድርባይ

ክትከይድ እንተተሃዊኸካ ቅድሚ ጸሓይ ምዕራብ ካብ ሙና ናብ መከተልሙከሪማ ክትከይድ ትኸእል :: ግን ብዘይ ገለ ምኽንያት ኣብ ሙና እንክለኻ ጸሓይ እንተዓራቡካ ክትሓድር ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ :: ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ግን ኣብ ራብዓይ ዒድ ድሕሪ ቀትሪ ዕስራን ሓደን ጸጸር ደርቢዮም ካብ ሙና ወጺኦም :: ስለዚ እቲ ዝበለጸን ዝያዳ ኣጅሪን ዝተማለኤ ሱን-ና እንተ ኸኢልካ ራብዓይ ዒድ ዕስራን ሓደን ጸጸር ደርቢኻ ክትከይድ እዩ :: ረቢ ስብሓት ወተዓላ ይብል :-

وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ وَمَنْ تَأَخَّرَ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ لِمَنِ اتَّقَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ

ብዕብዮት ብምኽንያት ሕማም ዓበይትን ህጻውንትን ነፍሲ ጸርን እንተኾይዮም ግን ክዳፋፍኡ ስለዘይክእሉ ከክንደእም ዝድርቢ ከውክሉ ይኸእሉ እዮም :: እቲ ዝተወከለ ኻኣ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ጀመራት ንቅድም ኣብታ ቀዳመይቲ ጀመራት ናቱ ሸውዓተ ጸጸር ይድርቢ ብድሕሪኡ ናይቲ ዝወከሉ ይድርቢ ኣብቲ ካልኣይን ሳልሳይ ጀመራት ካኣ ከምቲ ኣብ ቀዳማይ ዝተጠቐም ኣገባብ ናቱ ደርብዮ ብድሕሪኡ ናይ ወካሊኡ ይድርቢ ::

ዓሰራይ ጠዋፍ አልወዳዕ
(ናይ መፋኑዊ ጠዋፍ)

ቅድሚ ካብ መካ ምውጻእካ ጠዋፍ'ልወዳዕ ንኸትገብር ዋጅብ ስለ ዝኾነ ብጅካ ሓራሰን ወርሓዊ አብቦ ዝመጸ ንለንስተይትን ካልኣት ካብ መካ ቅድሚ ምውጻእኻ ናይ ስንብት ጠዋፍ (ጠዋፍ አልወዳዕ) ክገብሩ ዋጅብ እዩ ።

ጠዋፍ አልወዳዕ ከምቲ ዝግባእ ምስ ፈጸምካ ኣብ ድሕሪ መቓም ኢብራሂም ወይ ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ መስጅደልሓረም ክልተ ረካዓ ክትሰግድ ፍቲው ይኸውን ብድሕሪዚ ብዘይገለ ምዱንጓይ ካብ መካ ክትወጽእ ኣለካ ። ብዘይ ገለ ምኽንያት ግዜ እንተ ወሲድካ ግን እንደገና ጠዋፍ'ልወዳዕ ክትገብር ናይ ግድን (ዋጅብ) እዩ ። ካብ መስጅደልሓረም ክትወጽእ እንከለኻ ጸጋማይ እግርኻ ኣምሪሕካ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ክትገብር መስተሓብ ይኸውን ።

بسم الله والصلاة والسلام على رسول الله ، اللهم اني
أسألك من فضلك

ዕማም ናይ ሓጅ ኣብዚ ይዛዘም ።

ትርጉም ናይ ተልብያ

ለበይከላሁ-መለበይክ ማለት ኣ : ኣላህ ንጸውዒትካ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ደጊመ ደጋጊመ ብልበይ'ውን ጽኑዕ እምነትን ውሳኔን ኣሕዲረ ብቻለይን ብኣካለይን ኣቢላ ምላሽ ይህበሉ ኣለኹ ።

ለበይክ ላሽሪክ ለክ ለበይክ ማለት ኣ ኣላህ ኣብ ተግባራትካን (ሩቡብያ) ኡሉሂየትካን ኣስማትካን ባህሪያትካን (ኣልኣስማእ ወሲፋት) ፈጸሙ መሻርኹቲ ከምዘይብልካ ንጸውዒትካ ኣመልኪተ ካብ ሓደ ግዜ ንላዕሊ ደጊመ ደጋጊመ ብልበይ'ውን ጽኑዕ እምነትን ውሳኔን ኣሕዲረ ብቻለይን ብኣካለይን ኣቢላ ምላሽ ይህበሉ ኣለኹ ።

እምበኣር ሓደ ሓጃጂ ነዞም ቃላት እዚኣም ደጋጊመ ክብሉም እንከሉ ኣብ ሰለስቲኣም ዓይነት ተውሒድ ኣላህ ስብሓኑሁ ወተዓላ መሻርኹቲ ከምዘይብሉ የረጋግጽን እወታዊ ቃሉ ብዓውታ የስምዕን ስለ ዘሉ ነዞም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ ቅድሚ ዝኹነ ዒባዳ ክፈልጠም ይግባእ ። ምኽንያቱ ብዘይ ተውሒድ ዝፍጸም ተግባር (ዒባዳ) ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት የብሉን ።

ለለዚ ኩቡር ሓጃጂ እዚ ኹሉ ምእንቲ ንረቢ ስብሓኑሁ ወተዓላ ክተፍቱን ግቡእካ ክተማልእን ክትፍጽምን ትፈትዎም ስድራ ቤትካ ራሕሪሕካ ክንደይ ገንዘብን ግዜን ጉልበትን ኣጥፊእካ መጺእካ ጸዕርኻ ከንቱ ንኸይተርፍ ነዞም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ

ንኸትፈልጠም ዘይሕለል ጸዕሪ ግበር ። ንሕና'ውን እንተኾነ ይትረፍዶ ሰላትካን ሲምካን ዘካትካን ሓጅኻን ካልኣት ሰናይ ተግባርካን ወላኪ ሳንቲም'ውን ትኹን ምእንቲ ኣላህ ተወፍቶ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቐባልነት ክህልዎምበር መኻን ኮይና ክትተርፍ ስለ ዘይንጸልዎልካ ቅድሚ ኹሉ ብዛዕባ ተውሒድ ሓጺር ሓበሪታ ክንህበካ ኣዘዩ ኣገዳሲ እዩ ።

ተውሒድ ኣንጻር ናይ ሸርኪ እዩ ።
ተውሒድ ማለት ንሓደ ኣላህ ጥራሕ ብዘይ ገለ መሻርኸትን መንገኛን ንዕኡ ጥራይ ብንጽህና ምምላኽ (ኢፍራዱላህ ቢልዒባዳ) ማለት እዩ ።

- ተውሒድ ኣብ ሰለስተ ይኸፈል ። ንላቶም ካኣ
- ቀዳማይ ተውሒድ ኣልፋቡቢያ
- ካልኣይ ተውሒድ ኣል-ኡሉሂያ
- ሳልሳይ ተውሒድ ኣልኣስማእ ወሲፋት ።

ቀዳማይ ተውሒድ ኣልፋቡቢያ
(ተውሒድ-ላህ ቢኣፍግሊሂ)

ተውሒድ ኣልፋቡቢያ ማለት ረቢ ኣብ ተግባራቱ ፈጺሙ መሻርኸቲ ዘይብሉ ንሱ ጥራይ ፈጣሪ (ኻልቕ) ናይ ኩሉ ወናኒ ሸኻይ ዝልግስ ዝኖብ ውላድ ዝህብ ሂወት ዘልብስ ...ወዘተ ምኺኑ ዝገልጽ ሓደ ካብቶም ሰለስተ ዓይነት ተውሒድ እዩ ። እዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ መሻርካን ኩፋር ከይተማተኡ

ዝእምኑሉ ዝነበሩ ጉዳይ እዩ ። ናይ"ዚ መረጋገጺ ረቢ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ።

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ
مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّن يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ
الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ
فَسَيَقُولُونَ اللَّهُ فَعَلْنَا لَنْقُولَ

ብሰለስቲኣም ዓይነት ተውሒድ ዘይ ምእማን ግን ኣብ እስልምና ኣይጽምብረካን እዩ ። ስለ"ዚ ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ኣብ ተግባራቱ ዝኾነ ተቃጻጺ ፍጡር ስለ ዘይብሉ ልክዕ ከምታ ረቢ ጥራሕ'ዩ ፈጣሪዩ ዝብል እምነት ዘለካ ውላድውን እንተኾነ ረቢ ጥራሕ'ዩ ዝህበኒ ዝብል እምነት ክህልወካ ናይ ግድን እዩ ። ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ።

لِلَّهِ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِن شَاءَ
وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذُّكُورَ ﴿١٩﴾ أَوْ ذُرِّيَّةً لَمْ يَدْرِكُوا نِسَاءً
وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ

ከምታ ድሕሪ ሞተይ ዳግማይ ሂወት ዘልብሲ (ባዕስ) ረቢ ጥራሕ እዩ ዝብል እምነት ዘለካ ርዝቅኻ'ውን እንተኾነ ረቢ ጥራሕ እዩ ዝህበኒ ዝብል እምነት ክህልወካ ይግባእ ። ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ።

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ

ለክዕ ከምቲ ናይ ኩሉ ወናኒ ረቢ ጥራሕ እዩ ዝብል እምነት ዘለካ ናይ ኩሉ ጉዳይ አዛዝን አማሓዳርን ድልዎቲ ገባርን (ሙደብር) አላህ ጥራሕዩ ዝብል ጽኑዕ እምነት ክህልወካ ናይ ግድን እዩ። አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ يُبَارِكُ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ

እምባሕር ረቢ አብዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ ፈጺሙ መሻርኻቲ (ፕርክ) ዮብሉ፡፡ ነዚ ንምርግጽ ኢኻ ድማ ለበይካ ላሽሪካለክ ትብል ዘለኻ ።

ካልኣይ ተውሒድ አልኡሉሂያ
(ተውሒድላህ ቢአፍዓሊልዒባድ)

ተውሒድ-ል ኡሉሂያ ማለት ንሓደ ልዑል አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ጥራይ ከተምልኽ ። አብ ዝኹነ ተግባራትካ ፈጺምካ ሸሪክ ክትገብረሉ ከምዘይ ግባአካ ዝሕብር ኮይኑ አሸንኪይዶ ንዝኾነ ፍጡር ወላውን ነቶም ዝበለጹ ፍጡራት ማለት መላኪካታትን ነብያትን ልኡኻትን ...ወዘተ እውን እንተኾነ ፈጺምም አብ ዒባዳ ሓንቲ እጃም ከምዘይብሉም ዘብርህ ዓይነት ተውሒድ እዩ ። አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል. ፡-

وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا

ሙሸሪኪን ነዚ ዓይነት ተውሒድ እዚ

ጸውዒት (ዳዕዋ) ምስ ተገብረሉም ንልኡኻት (ሩሉል) ጸውዒቶም ነጺላም አይፋልናን አይንቅቡሉን ሉምስ ካላ ናይ አቦታትኩም ሰረት ግደፋ ዝብል ጭርሖ (ዲን) ሒዝካልና መጺእካ ብምባል አብ ምዕዘምዘምን ዝላዓለ ጎንጽን በጽሖ ። አላህ ሰብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ لِقَوْمِي إِنَّ اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٦١﴾
قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٦٢﴾ قَالَ يَنْقُورُ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٣﴾ أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾ أَوْ عَجِبْتَ أَنْ جَاءَكَ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكَ عَلَىٰ رَجُلٍ مِنْكَ لِيُنذِرَكَ وَلَسْتُمْ لَهُمْ قُرْآنٌ تَرْتَمُونَ ﴿٦٥﴾ فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلْكِ وَأَغْرَقْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا عَمِينَ ﴿٦٦﴾ وَإِلَىٰ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَنْقُورُ أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَنْقُورُونَ ﴿٦٧﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٨﴾ قَالَ يَنْقُورُ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٩﴾

ዲባዳ እንታይ ማለት እዩ ?

ዲባዳ ክባሃል እንከሎ ብሓፈሻ ኩሉ ረቢ ዝፈትዎን ዝደልዮን እስማት ካብ ቃላት ይኹኑ ካብ ግዳማውን ውሽጣውን ዝፍጸሙ ተግባራት ከም ሰላት ዱዓ ሓጅ ምሕራድ ዘካት ጠዋፍ መብጻዓ ፍርሒ ስያም ኸዱዕ ኸሹዕ ...ወዘተ ዘጠቓለሉ ዲባዳ ይባሃል እምበኣር ካብ ዘም ዝተጠቓሱን ዝተረፉን ዓይነት ዲባዳታት ሓንቲ ንፍጡር እንተ ዓዲልካ ኣብ ዓዘቕቲ ሺርኪ ጥሒልካ ማለት እዩ ። ስለዚ ከምታ ሰላት ንኣላህ ጥራይ ትሰግደሉ ዱዓ ድማ ብዘይገለ ተቃጻጺ ሓይሊ ናብ ኣላህ ጥራይ ክተወፍዮ ይግባእ ። ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል ።

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ

دَاخِرِينَ

ከምቲ ሓጅ ንኣላህ ጥራይ ትዕድሎ ንቐርባን ትሓርዶ (በጃ) ድማ ንኣላህ ጥራሕ ኢልካ ክትገብር ይግባእ ። ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል፡-

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٠﴾ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

ከምታ ዘካት ንኣላህ ትዕድላ ጠዋፍ ድማ ዕብዮት ናይ ኣላህን ፍርሕን ኣሕዲርካ ኣብ ካዕባ ጥራሕ ንኣላህ ክትፍጽም ይግባእ ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል፡-

وَلَيَطَّوَفُنَّ بِالْبَيْتِ الْعَتِيقِ

ልክዕ ከምታ ስያም ንኣላህ ጥራይ ትጸውዎ ፍርሒውን ብዘይካ ንሓደ ኣላህ እንተዘይኮይኑ ንምውት ምላኻ ዘየሎ ፍጡር ክትፈርሕ ሽርክ እዩ ። ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል፡-

إِنَّمَا ذِكْرُكُمُ الشَّيْطَانِ

يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ، فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ

ዝኹኑ ሽግርን ጸባባን ክወርደካ እንከሎ ያረብ ፈርጅኒ ዝብል ልቦናዊ ዱዓን ሓገዝን ካብ ረቢ ጥራሕ ክትሓትት ይግባእ ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል፡-

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ

ፍጡር ስለ ዝኾንካ ንፈጣሪኻ ዳኣምበር ንኸመኻ ፍጡር ሕማቕን ጽቡቕን ንነፍሱ ዘይውንን ኣይትሕተት ስለዚ ኩሎም ዓይነት ዲባዳታት ፈሊጥካ ናብ ሓደ ኣላህ ጥራሕ ዓድሎ ። ዝኾነ ሰናይ ተግባር ትፍጽም ምስ ሽርኪ ዝተደባለቐ እንተኹይኑ ረቢ ንዝኹኑ ሰናይ ተግባርካ ፈጸሙ ኣይቅበለልካን እዩ ። በልኪዳኣ ቶባ ክይበልካ ካብ ዓለም ምስ ትፍለ ኣብ ኣኼራ ዘልኣለማዊ ሰፍራኻ ኣብ ጃሃም ይኸውን ። ካብዚ ረቢ የድሕነና ። ኣላህ ሰብሓኡ ወተዓላ ይብል፡-

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ

الْجَنَّةَ وَمَأْوَهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ

መሽሪኪን ንረቢ ጥራይ ተገዝኡ (አምልኹ) ናብኡ ጥራይ ዱዓ ግብሩ ናብኡ ጥራይ ቁርባንኩም ፈጽሙ ክባሃሉ እንክለው መልሶም ንፍጡራት ንግዘኡም የለናን የግዳስ ናብ ረቢ ከቕርቡና ኢና ዱዓ ምሕራድ (ቁርባን) መብጻዓ ወዘተ.. ንገብረሎም ዘለና ዝብል መልሲ ይህቡሉ ነበሩ ። ግን ረቢ እዚ ዓይነት ተግባር'ዚ ሽርኪ ከም ዝኾነ ኣብ ቁርኣን'አልከሪም ይገልጻልና ። ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል፡-

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ

مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

ከምኡ እውን ምእንቲ ኣብ ቅድሚረቢ ክሸፍዑና ኢና ንልምናም ዘሎና ዝብል መልስን ከንቲ እምነትን ከምዝነበርም ረቢ ኣብ ብዙሕ ምዕራፋት ናይ ቁርኣን ጠቐሱልና ምክንያቲ ምእንቲ ከምዚ ዝኣመሰለ ባህሪያት ናይ መሽሪኪን ኣብ ልብና ሶሊኹ ንእምነትና ከዮፍርሶ ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ

قُلْ أَوْلُوا كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا ۗ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ

إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

አስተውዕል !!! ናብ ሃይማኖት እስልምና እተእቲ ኣፍደገ ኡንኮ እያ ንሳኻኣ ላኢላህ ኢላላህ ሙሓመድ ረሱሉላህ ክትከውን እንክላ ካብ እስልምና ንኸትወጽእ ግን ብዙሕ ነስተውዕለሉን ዘይነስተውዕለሉን ኣፍደገታት

ስለ ዘሎ ላኢላህ ኢላላህ ንበይና ናይ ዝበልካ ጥራይ ኣይኮነን ተውሒድካ ዝረጋገጽ እንታይዳኣስ ኩሉ ዒባዳ ንፍጡር ከምዘይግባእ ፈሊጥካ ንኣላህ ጥራሕ ከምዝዕደል ምስ እተረጋገጽ ጥራሕይ'ሞ ካብ'ዞም ሸታሕታሕ ዝኹኑ ሸይግን ዝተለፍም ቃላት ተጠንቀቑ። ጸላኢኻ ጽቡቕ ስለ ዘይምህልካ ላኢላህኢላላህ እንደበልካ ንላኢላህኢላላህ ዘፍርስ ተግባር ኣይትፈጽም ። ሸይግን ኣብ ልዕሊ ሕዝቢ ኑሕ ዝገበር ውጥን ኣይትረስዕ ። ኣብዚ ዓይነት ተውሒድ'ዚ ረቢ መሻርኽቲ (ብጻይ) ከምዘይብሉ ንኸተረጋገጽ ኢኻ ለበይከ ላሽሪክላከ ለበይከ ትብል ዘለኻ ።

3) ተውሒድ ኣልኣሰማእ ወሲፋት

ተውሒድ ኣልኣሰማእ ወሲፋት ክባሃል እንክሎ ከምቲ ኣላህ ንነፍሱ ኣብ ቁርኣን ኣልከሪም ዝሰመዮ ኣሰማቲን ብዝገለጸ ባህሪያቲን ከምኡ'ውን ብሸነኽ ቃል ነቢይ ሙሓመድ ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣቢሉ ብዝሓበርን ኣሚንካ እቲ ቅኑዕ ትርጉሙ ከይጠምዘዝካ (ታእዊል)

ምስ ፍጡራት ከዮመሳሰልካ (ተምሲል) ንህልው ኣሰማቲን ባህሪያቲን ከዮግለልካ ወይ ከይገደፍካ (ታዕጠል) ከመይን ስለምንታይ ዝብል ናይ ቅርጺ ሕቶ ከይሓተትካ (ተክይፍ) ክትኣምን ከምዝግባኣካ ዝገልጽ ላልላይ ዓይነት ተውሒድ'ዩ ። ኣላህ ስብሓኑ ወተዓላ ይብል ፡-

لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

ከምኡ'ውን ስብሓኑ ወተዓላ ይብል

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي
 أَسْمَائِهِ سَيُجْرَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ

ኢነልሐምዳ ወኒዕመተ ማለት ኩሉ ምስግናን
 ሐምድን ንረቢ ጥራሕ እዩ ዝግብኦ :: ምኽንያቱ
 ወናኒ ናይ ኩሉ ኒዕማን ዓዳሊኡን ስለ ዝኾነ ንዕኡ
 ጥራሕ ከነመስግኖ ይግባእ :: ረቢ ስብሐኑ ወተዓላ
 ይብል :-

وَمَا يَكُم مِّن تَعْمَلٍ مِّنَ اللَّهِ

ስለዚ ንሕና ንላላህ ኣብ ኣዱንያ ኮነ ኣብ
 ኣኹራ ንመስግኖ (ነሕመ-ደሀ) :: ሓበሬታ ናይ ሐምድ
 ድማ ጽቡቕ ስራሕ ምፍጻምዩ :: ማለት ሓደ ሰብ
 ኣብቲ ረቢ ዝኣዘዞ ክርከብ ብኣንጻሩ ካብ ዝኸልከሉ
 ክኸልከል እንከሎ ሓደ ዓቢ ምልክት ናይ ሹክር ሊላህ
 እዩ :: ስለዚ ንላላህ ስብሐኑ ወተዓላ ብልብናን
 ብመልሓናን ብኣካላትናን ክነመስግኖ ይግባእ :: እምበኣር
 ተልብዖ ምስግና ንረቢ ብልብናን መልሓናን ክኸውን
 እንከሎ እቲ ተግባራት ናይ ሓጅ ምትግባር ድማ
 ብኣካላትና ንመስግኖ ኣለና ማለት እዩ :: ረቢ ዝሃበና
 ኒዕማ ቁጽሩ መጨረሻ ዮብሉን :: እቲ ዝዓበየ
 ተወዳዳሪ ዘይብሉ ኒዕማ ዝለገሰልና ኻእ እስልምና እዩ::
 እዚ ስለ ዝኾነ እዩ ኻእ እቲ ተወዳዳሪ ዘይብሉ
 ምስግና ንላላህ ዝግብኦ ::

ሰከወል ሙልክ ላቮሪከለክ ማለት ረቢ ናይ ኩሉ
 ወናኒኡን መላኺኡን ፈግራኡን መሻርኹቲ ዘይብሉን
 እዩ :: ክቡር ሓጃጂ ኣስተውዕል !!! ምእንቲ ኩሉ
 ስራሕካ (ዓባዳኻ) ከይፈርሰካ ተግባርካ ኣንጻር መልሓካ
 ክኸውን ዮብሉን ተጠንቀቕ ንረብኻ ጥራሕ ተገዛእ
 ናብኡ ጥራሕ ዱዓ ግበር ::

ዱዓእ ኣልማእሱራት

እዞም ኣስዒብና ነስፍሮም ዱዓታት ካብ
 ቁርኣንን ሱንናን ዝተዋጽኡ ክኹኑ እንከለው ኣብ
 መውቕፍ ዓረፉ : መሸዕራሓራም : ኣብ ጀመራት
 ምድርባይ ኣብ ሳይ : ጠዋፍ : ኣብ ዝኾነ ቦታን
 ግዜን ንዱዓ ክትጥቀመሉም ትኸእል ::

هذه أدعية جامعة نافعة إن شاء الله تعالى يناسب
 الدعاء بها في عرفات، وفي المشعر الحرام، وبعد رمي
 الجمرّة الأولى والثانية أيام التشريق، وعلى الصفا
 والمروة، وفي كل موطن للدعاء، وكل زمان ومكان،
 وليست مخصصة لهذه المشاعر، لكن لا مانع من
 الدعاء بها؛ لقوله ﷺ: «ما من مسلم يدعو الله
 بدعوة ليس فيها إثم ولا قطيعة رحم إلا أعطاه الله
 بها إحدى ثلاث: إما أن تعجل له دعوته، وإما أن
 يدخرها له في الآخرة، وإما أن يصرف عنه من الشر
 مثلها» قالوا: إذا نكثر. قال: «الله أكثر»

- ٧- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِيقِي بِالصَّالِحِينَ ﴾ *
 وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ * وَاجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ
 جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿
 ﴿ وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴾ .
 ٨- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴾ .
 ٩- ﴿ رَبَّنَا عَلَيْنَا نَوَلُّكَ وَإِلَيْكَ أُنَبِّئْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴾ .
 ١٠- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا
 إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ .
 ١١- ﴿ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
 عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَدْخِلْنِي
 بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ ﴾ .
 ١٢- ﴿ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ
 الدُّعَاءِ ﴾ .

- الحمد لله وحده والصلاة والسلام على من لا نبي بعده .
 ١- ﴿ رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ
 مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ .
 ٢- ﴿ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ
 وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ .
 ٣- ﴿ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَنْ دَخَلَ بَيْتِي مُؤْمِنًا
 وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ﴾ .
 ٤- ﴿ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾
 ﴿ وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴾ .
 ٥- ﴿ رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا
 وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴾ .
 ٦- ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
 الْحِسَابُ ﴾ .

٢١- ﴿ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴾ .

٢٢- ﴿ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيْطَانِ ﴾ * وَأَعُوذُ

بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴾ .

٢٣- ﴿ رَبِّ اغْفِرْ وَأَرْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴾ .

٢٤- ﴿ رَبَّنَا إِنَّا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَفِي الآخِرَةِ

حَسَنَةٌ وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ .

٢٥- ﴿ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ

الْمَصِيرُ ﴾ .

٢٦- ﴿ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا

وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ

قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تُحَمِّلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ۗ وَاعْفُ عَنَّا

وَاعْفِرْ لَنَا وَأَرْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ

الْكَافِرِينَ ﴾ .

٢٧- ﴿ رَبَّنَا لَا تُرِغْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ

١٣- ﴿ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴾ .

١٤- ﴿ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ

الظَّالِمِينَ ﴾ .

١٥- ﴿ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ﴾ * وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي *

وَأَحِلِّ عُنُقَهُ مِنْ لِسَانِي ﴾ * يَفْقَهُوا قَوْلِي ﴾ .

١٦- ﴿ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي ﴾ .

١٧- ﴿ رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ

فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴾ .

١٨- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ *

وَيَجْعَلْنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ .

١٩- ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَإِسْرَافَنَا فِي أَمْرِنَا وَثَبِّتْ

أَقْدَامَنَا وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴾ .

٢٠- ﴿ رَبَّنَا ءَايْنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا

رَشْدًا ﴾ .

٣٢- ﴿ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي دُرِّيَّتِي ۖ إِنَّي بُنْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ .

٣٣- ﴿ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴾ .

٣٤- ﴿ رَبَّنَا آتِنَا نُورًا وَاعْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ .

٣٥- ﴿ رَبَّنَا إِنَّآ ءَامَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴾ .

٣٦- ﴿ رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴾ .

٣٧- ﴿ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ ءَامِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَنْ نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴾ .

رَحْمَةً ۖ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴾ .

٢٨- ﴿ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَطْلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ

النَّارِ * رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلُ النَّارَ فَقَدْ أَخْرَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ * رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ أَنْ ءَامِنُوا بِرَبِّكُمْ فَءَامَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَقَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ * رَبَّنَا وَءَايَاتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا نَخْزَنُكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّكَ لَا تَخْلِفُ الْمِيعَادَ ﴾ .

٢٩- ﴿ رَبَّنَا ءَامَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴾ .

٣٠- ﴿ رَبَّنَا أَصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا * إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴾ .

٣١- ﴿ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴾ .

شر فتنة المسيح الدجال، اللهم اغسل قلبي بماء الثلج والبرد، ونق قلبي من الخطايا كما نقيت الثوب الأبيض من الدنس، وباعد بيني وبين خطاياي كما باعدت بين المشرق والمغرب. اللهم إني أعوذ بك من الكسل والمأثم والمغرم.

٤٦- «اللهم إني أعوذ بك من العجز والكسل، والجبن والهرم والبخل، وأعوذ بك من عذاب القبر، ومن فتنة المحيا والممات».

٤٧- «اللهم إني أعوذ بك من جهد البلاء، ودرك الشقاء، وسوء القضاء، وشماتة الأعداء».

٤٨- «اللهم أصلح لي ديني الذي هو عصمة أمري، وأصلح لي دنياي التي فيها معاشي، وأصلح لي آخرتي التي فيها معادي، واجعل الحياة زيادة لي في كل خير، واجعل الموت راحة

٣٨- ﴿ رَبِّ إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴾ .

٣٩- ﴿ رَبِّ أَنْصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴾ .

٤٠- ﴿ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ .

٤١- ﴿ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴾ .

٤٢- ﴿ عَسَى رَبِّي أَنْ يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴾ .

٤٣- ﴿ رَبِّ بَحِّثْ لِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴾ .

٤٤- «اللهم آتنا في الدنيا حسنة، وفي الآخرة حسنة وقنا عذاب النار» .

٤٥- «اللهم إني أعوذ بك من فتنة النار وعذاب النار، وفتنة القبر، وعذاب القبر، وشر فتنة الغنى، وشر فتنة الفقر، اللهم إني أعوذ بك من

ومن شر ما لم أعمل» .

٥٤- «اللهم أكثر مالي، وولدي، وبارك لي فيما أعطيتني»^(١) [وأطل حياتي على طاعتك وأحسن عملي] واغفر لي .

٥٥- «لا إله إلا الله العظيم الحليم، لا إله إلا الله رب العرش العظيم، لا إله إلا الله رب السموات ورب الأرض ورب العرش الكريم» .

٥٦- «اللهم رحمتك أرجو فلا تكلني إلى نفسي طرفة عين، وأصلح لي شأني كله، لا إله إلا أنت» .

٥٧- «لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين» .

٥٨- «اللهم إني عبدك ابن عبدك، ابن أمتك، ناصيتي بيدك، ماضٍ في حكمك، عدلٌ في قضاؤك. أسألك بكل اسم هو لك سميت به

لي من كل شر» .

٤٩- «اللهم إني أسألك الهدى، والتقى، والعفاف، والغنى» .

٥٠- «اللهم إني أعوذ بك من العجز، والكسل، والجبن، والبخل، والهرم، وعذاب القبر، اللهم ات نفسي تقواها، وزكها أنت خير من زكاها. أنت وليها ومولاها. اللهم إني أعوذ بك من علم لا ينفع، ومن قلب لا يخشع، ومن نفس لا تشبع، ومن دعوة لا يُستجاب لها» .

٥١- «اللهم اهديني وسددني، اللهم أني أسألك الهدى والسداد» .

٥٢- «اللهم إني أعوذ بك من زوال نعمتك، وتحول عافيتك، وفجأة نقمتك، وجميع سخطك» .

٥٣- «اللهم إني أعوذ بك من شر ما عملت،

شَكَارًا، لَكَ ذَكَارًا، لَكَ رَهَابًا، لَكَ مَطَوَاعًا، إِلَيْكَ
مُحِبَّتًا أَوْهَا مُنِيبًا، رَبِّ تَقَبَّلْ تَوْبَتِي، وَاغْسِلْ
حَوْبَتِي، وَأَجِبْ دَعْوَتِي، وَثَبِّتْ حُجَّتِي، وَاهْدِ
قَلْبِي، وَسَدِّدْ لِسَانِي، وَاسْلُطْ سَخِيمَةَ قَلْبِي» .

٦٤- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلْتُكَ مِنْهُ
نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ ﷺ، وَنَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا اسْتَعَاذَ
مِنْهُ نَبِيُّكَ مُحَمَّدٌ ﷺ، وَأَنْتَ الْمُسْتَعَانُ، وَعَلَيْكَ
الْبَلَاغُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ» .

٦٥- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ سَمْعِي، وَمِنْ
شَرِّ بَصَرِي، وَمِنْ شَرِّ لِسَانِي، وَمِنْ شَرِّ قَلْبِي،
وَمِنْ شَرِّ مَنْبِي» .

٦٦- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْبَرَصِ، وَالْجَنُونِ،
وَالْجَذَامِ، وَمِنْ سَيِّئِ الْأَسْقَامِ» .

٦٧- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ مَنَكَرَاتِ الْأَخْلَاقِ،

نَفْسِكَ، أَوْ أَنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ، أَوْ عَلَّمْتَهُ أَحَدًا مِنْ
خَلْقِكَ، أَوْ اسْتَأْثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ،
أَنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ صَدْرِي،
وَجَلَاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي» .

٥٩- «اللَّهُمَّ مُصَرِّفَ الْقُلُوبِ صَرِّفْ قَلُوبَنَا عَلَى
طَاعَتِكَ» .

٦٠- «يَا مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ ثَبِّتْ قَلْبِي عَلَى دِينِكَ» .

٦١- «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ» .

٦٢- «اللَّهُمَّ أَحْسِنْ عَاقِبَتَنَا فِي الْأُمُورِ كُلِّهَا،
وَأَجِرْنَا مِنْ خِزْيِ الدُّنْيَا وَعَذَابِ الْآخِرَةِ» .

٦٣- «رَبِّ اعْنِيَّ وَلَا تَعْنِ عَلِيَّ، وَانصُرْنِي وَلَا تَنْصُرْ
عَلِيَّ، وَامْكُرْ لِي وَلَا تَمْكُرْ عَلَيَّ، وَاهْدِنِي وَيَسِّرْ الْهُدَى
إِلَيَّ، وَانصُرْنِي عَلَى مَنْ بَغَى عَلِيَّ، رَبِّ اجْعَلْنِي لَكَ

من قول أو عمل، وأعوذ بك من النار وما قرب
إليها من قول أو عمل. وأسألك أن تجعل كل
قضاء قضيته لي خيرًا» .

٧١- «اللهم احفظني بالإسلام قائمًا، واحفظني
بالإسلام قاعدًا، واحفظني بالإسلام راقدًا،
ولا تشمت بي عدوًّا ولا حاسدًا. اللهم إني
أسألك من كل خير خزائنه بيدك، وأعوذ بك
من كل شر خزائنه بيدك» .

٧٢- «اللهم اقسم لنا من خشيتك ما تحول به
بيننا وبين معاصيك، ومن طاعتك ما تبلغنا به
جنتك، ومن اليقين ما تهون به علينا مصائب
الدنيا، اللهم متعنا بأسماعنا، وأبصارنا،
وقواتنا ما أحييتنا، واجعله الوارث منا،
واجعل ثأرنا على من ظلمنا، وانصرنا على من

والأعمال، والأهواء» .
٦٨- «اللهم إنك عفو كريم تحب العفو فاعفُ
عني» .

٦٩- «اللهم إني أسألك فعل الخيرات، وترك
المنكرات، وحب المساكين، وأن تغفر لي، وترحمني،
وإذا أردت فتنة قوم فتوفني غير مفتون، وأسألك
حُبَّكَ، وحُبَّ من يُحِبُّكَ، وحُبَّ عمل يُقَرِّبني إلى
حُبِّكَ» .

٧٠- «اللهم إني أسألك من الخير كله: عاجله
وآجله، ما علمت منه وما لم أعلم، وأعوذ بك
من الشر كله عاجله وآجله، ما علمت منه وما لم
أعلم. اللهم إني أسألك من خير ما سألك عبدك
ونبيك، وأعوذ بك من شر ما عاذ منه عبدك
ونبيك. اللهم إني أسألك الجنة، وما قرب إليها

٧٦- «اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً كثيراً ولا يغفر الذنوب إلا أنت. فاغفر لي مغفرة من عندك، وارحمني إنك أنت الغفور الرحيم» .

٧٧- «اللهم لك أسلمت، وبك آمنت، وعليك توكلت، وإليك أنبت وبك خاصمت. اللهم إني أعوذ بعزتك لا إله إلا أنت أن تضلني. أنت الحي الذي لا يموت، والجن والإنس يموتون» .

٧٨- «اللهم إنا نسألك موجبات رحمتك، وعزائم مغفرتك، والسلامة من كل إثم، والغنيمة من كل بر، والفوز بالجنة، والنجاة من النار» .

٧٩- «اللهم اجعل أوسع رزقك عليّ عند كبر سني، وانقطاع عمري» .

٨٠- «اللهم اغفر لي ذنبي، ووسع لي في داري،

عادانا، ولا تجعل مصيبتنا في ديننا، ولا تجعل الدنيا أكبر همنا، ولا مبلغ علمنا، ولا تسلط علينا من لا يرحمنا» .

٧٣- «اللهم إني أعوذ بك من الجبن، وأعوذ بك من البخل، وأعوذ بك من أن أورد إلى أردل العمر، وأعوذ بك من فتنة الدنيا وعذاب القبر» .

٧٤- «اللهم اغفر لي خطيئتي، وجهلي، وإسرافي في أمري، وما أنت أعلم به مني، اللهم اغفر لي هزلي وجدي، وخطئي وعمدي، وكل ذلك عندي» .

٧٥- «اللهم اغفر لي، وارحمني، واهدني وعافني، وارزقني»

والسُّمعة، والرياء، وأعوذ بك من الصمم،
والبكم، والجنون، والجذام، والبرص، وسيء
الأسقام .

٨٥- «اللهم إني أعوذ بك من الفقر، والقلة،
والذلة، وأعوذ بك من أن أظلمَ أو أُظلمَ» .

٨٦- «اللهم إني أعوذ بك من جار السوء في دار
المقامة؛ فإن جار البادية يتحول» .

٨٧- «اللهم إني أعوذ بك من قلب لا يخشع،
ودعاء لا يسمع، ومن نفس لا تشبع، ومن علم
لا ينفع. أعوذ بك من هؤلاء الأربع» .

٨٨- «اللهم إني أعوذ بك من يوم السوء، ومن
ليلة السوء، ومن ساعة السوء، ومن صاحب
السوء، ومن جار السوء في دار المقامة» .

وبارك لي في رزقي» .

٨١- «اللهم إني أسألك من فضلك ورحمتك،

فإنه لا يملكها إلا أنت» .

٨٢- «اللهم إني أعوذ بك من التردّي، والهدم،

والغرق، والحرق، وأعوذ بك أن يتخبطني

الشیطان عند الموت، وأعوذ بك أن أموت في

سبيلك مدبراً، وأعوذ بك أن أموت لديغاً» .

٨٣- «اللهم إني أعوذ بك من الجوع؛ فإنه بئس

الضجيع، وأعوذ بك من الخيانة، فإنها بئست

البطانة» .

٨٤- «اللهم إني أعوذ بك من العجز، والكسل،

والجن، والبخل، والهرم، والقسوة، والغفلة،

والعيلة، والذلة، والمسكنة، وأعوذ بك من

الفقر، والكفر، والفسوق، والشقاق، والنفاق،

٩٥- «اللهم إني أسألك بأن لك الحمد، لا إله إلا أنت [وحدك لا شريك لك] المنان [يا] بديع السموات والأرض، يا ذا الجلال والإكرام، يا حي يا قيوم، إني أسألك [الجنة وأعوذ بك من النار]» .

٩٦- «اللهم إني أسألك بأني أشهد أنك أنت الله لا إله إلا أنت، الأحد، الصمد، الذي لم يلد، ولم يولد، ولم يكن له كفواً أحد» .

٩٧- «رب اغفر لي، وتب عليّ، إنك أنت التواب الغفور» .

٩٨- «اللهم بعلمك الغيب، وقدرتك على الخلق، أحيني ما علمت الحياة خيراً لي، وتوفني إذا علمت الوفاة خيراً لي، اللهم إني أسألك

٨٩- «اللهم إن أسألك الجنة وأستجير بك من النار» .

٩٠- «اللهم فقهنني في الدين» .

٩١- «اللهم إني أعوذ بك أن أشرك بك وأنا أعلم، وأستغفرك لما لا أعلم» .

٩٢- «اللهم انفعني بما علمتني، وعلمني ما ينفعني، وزدني علماً» .

٩٣- «اللهم إني أسألك علماً نافعاً، ورزقاً طيباً، وعملاً متقبلاً» .

٩٤- «اللهم إني أسألك يا الله بأنك الواحد الأحد، الصمد، الذي لم يلد ولم يولد، ولم يكن له كفواً أحد، أن تغفر لي ذنوبي، إنك أنت الغفور الرحيم» .

الذنس، اللهم طهرني بالثلج والبرد والماء
البارد» .

١٠١- «اللهم إني أعوذ بك من البخل، والجبن،
وسوء العمر، وفتنة الصدر، وعذاب القبر» .

١٠٢- «اللهم رب جبرائيل، وميكائيل، ورب
إسرافيل، أعوذ بك من حر النار ومن عذاب
القبر» .

١٠٣- «اللهم ألهمني رشدي، وأعذني من شر
نفسي» .

١٠٤- «اللهم إني أسألك علماً نافعاً، وأعوذ
بك من علم لا ينفع» .

١٠٥- «اللهم رب السموات [السبع] ورب
الأرض، ورب العرش العظيم، ربنا ورب كل

خشيتك في الغيب والشهادة، وأسألك كلمة
الحق في الرضا والغضب، وأسألك القصد في
الغنى والفقر، وأسألك نعيماً لا ينفد، وأسألك
قوة عين لا تنقطع، وأسألك الرضا بعد القضاء،
وأسألك برد العيش بعد الموت، وأسألك لذة
النظر إلى وجهك، والشوق إلى لقائك، في غير
ضراء مضرة، ولا فتنة مضلة، اللهم زينا بزينة
الإيمان، واجعلنا هداة مهتدين» .

٩٩- «اللهم أرزقني حُبَّك، وحُبَّ من ينفعني
حُبُّه عندك، اللهم ما رزقتني مما أحب فاجعله
قوة لي فيما تحب، اللهم ما زويت عني مما أحب
فاجعله فراغاً لي فيما تحب» .

١٠٠- «اللهم طهرني من الذنوب والخطايا،
اللهم نقني منها كما يُنقى الثوبُ الأبيضُ من

الدعاء، وخير النجاح، وخير العمل، وخير الثواب، وخير الحياة، وخير الممات، وثبتني، وثقل موازيني، وحقق إيماني، وارفع درجاتي، وتقبل صلاتي، واغفر خطيئتي، وأسألك الدرجات العلى من الجنة، اللهم إني أسألك فواتح الخير، وخواتمه، وجوامعه، وأوله، وظاهره، وباطنه، والدرجات العلى من الجنة آمين. اللهم إني أسألك خير ما آتي، وخير ما أفعل، وخير ما أعمل، وخير ما بطن، وخير ما ظهر، والدرجات العلى من الجنة آمين. اللهم إني أسألك أن ترفع ذكري، وتضع وزري، وتصلح أمري، وتطهر قلبي، وتحصن فرجي، وتنور قلبي، وتغفر لي ذنبي، وأسألك الدرجات العلى من الجنة آمين. اللهم إني أسألك

شيء، فالتق الحب والنوى، ومنزل التوراه والإنجيل والفرقان، أعوذ بك من شر كل شيء أنت آخذ بناصيته، اللهم أنت الأول فليس قبلك شيء، وأنت الآخر فليس بعدك شيء، وأنت الظاهر فليس فوقك شيء، وأنت الباطن فليس دونك شيء، اقض عنا الدين وأغننا من الفقر.

١٠٦- «اللهم ألف بين قلوبنا، وأصلح ذات بيننا، واهدنا سبيل السلام، ونجنا من الظلمات إلى النور، وجنبنا الفواحش ما ظهر منها وما بطن، وبارك لنا في أسماعنا، وأبصارنا، وقلوبنا، وأزواجنا، وذرياتنا، وتب علينا إنك أنت التواب الرحيم، واجعلنا شاكرين لنعمك مثنين بها عليك قابلين لها وأتممها علينا»^(١).

١٠٧- «اللهم إني أسألك خير المسألة، وخير

١١٣- «اللهم قني شر نفسي، واعزم لي على أرشد
أمري، اللهم أغفر لي ما أسررت، وما أعلنت، وما
أخطأت، وما عمدت، وما علمت، وما جهلت» .

١١٤- «اللهم إني أعوذ بك من غلبة الدين،
وغلبة العدو، وشماتة الأعداء» .

١١٥- «اللهم أغفر لي، واهدني، وارزقني،
وعافني، أعوذ بالله من ضيق المقام يوم القيامة» .

١١٦- «اللهم متّعني بسمعي، وبصري، واجعلهما
الوارث منّي، وانصرني على من يظلمني، وخُذ
منه بثأري» .

١١٧- «اللهم إني أسألك عيشةً نقيّةً، وميتةً
سويةً، ومردّاً غير مخزٍ ولا فاضح» .

١١٨- «اللهم أحسنّ خلقي فأحسنّ خلقي» .

أن تبارك في نفسي، وفي سمعي، وفي بصري،
وفي روحي، وفي خلقي، وفي خلقي، وفي أهلي،
وفي محيائي، وفي مماتي، وفي عملي، فتقبل حسناتي،
وأسألك الدرجات العلى من الجنة آمين» .

١٠٨- «اللهم جنبني منكرات الأخلاق،
والأهواء، والأعمال، والأدواء» .

١٠٩- «اللهم قنعني بما رزقني، وبارك لي فيه،
واخلف علي كل غائبة لي بخير» .

١١٠- «اللهم حاسبني حساباً يسيراً» .

١١١- «اللهم أعنا على ذكرك، وشكرك، وحسن
عبادتك» .

١١٢- «اللهم إني أسألك إيماناً لا يرتد، ونعيماً
لا ينفد، ومرافقة محمد ﷺ في أعلى جنة الخلد» .

119 - «اللهم ثبتني واجعلني هادياً مهدياً» .

120 - «اللهم آتني الحكمة التي من أوتيتها فقد

أوتي خيراً كثيراً» .

اللهم صلّ على محمد وعلى آلِهِ وأصحابهِ
أجمعين .

311 -
511 -
211 -
711 -
811 -

ዚያራ ናብ መሰጊድ ነቢይ (መዲና)

ቅድሚ ሓጅ ወይ ድሕሪ ሓጅ ምግባርካ ናብ መሰጊድ ነቢይ (መዲና) ኬድካ ዚያራ ክትገብር ሱንና ከይኑ ምስ ተግባራት ናይ ሓጅ ፈጺሙ ዝምድና የብሉን ። ማለት መሰጊድ ነቢይ ክትዛየር ሓዲ ካብቶም መሰረታውያን ነጥብታት (እርካን ወይ ዋጂባት) ዘይኮነስ እንታይዳእ ሓዲ ካብቶም ሰለስተ ዚያራ ዝግበረሎም መሰጊድ'ዩ ሰለዚ እቲ ዓቢ ብልጭኡ (ፈድል) ንምኽላብ ብዝተኻለ መጠን ዚያራ ክትገብር ሱንና ይኸውን ። ረሱል ሰለላህ- ዓለይሂ ወሰለም ብዛዕባ መሰጊድም አመልኪቶም ካብ ዝተዛረቡዎ ቃል ፡ -

عن أبي هريرة يبلغ به النبي صلى الله عليه وسلم ﴿ لا تشد الرحال إلا إلى ثلاثة مساجد مسجدي هذا ومسجد الحرام ومسجد الأقصى ﴾ رواه البخاري

እብ ቀብሪ ናይ ረሱል ሰለላህ- ዓለይሂ ወሰለም ከንካ እብ ዝኾነ ጌጋታት ንኹይተድህብን ቃሕታ ናይ ነብሲ ዓብሊሊ-ካ እብ'ቲ ረሱል ሰለላህ- ዓለይሂ ወሰለም ዝኸልከሉዎ ንኹይተጥሕልን ነዚ ዝስዕብ ኩቡር ቃሎም እንቢብካ ድሕሪ ምርዳእ ካብ ጌጋታት ክትቁጠብ ዘይሕለል ጳዕሪ ግብር ።

عن أبي هريرة قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ﴿ لا تجعلوا بيوتكم قبوراً ولا تجعلوا قُبُورِي عِيْدًا وَصَلُّوا عَلَيَّ فَإِن صَلَاتِكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُمْ ﴾
رواه أبو داود

እብዝኾነ ግዝዮን ቦታን ሰላት ዓለነቢይ

ምስትገብር ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ንዝገበርኩም ሰላት ምላሽ ከምዝህቡሉ ካብ'ዚ ኩቡር ቃሎም ተገንዘብ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ ﴾ رواه أبو داود

ገለ ብልጫታት ናይ መስጊድ ነቢይ ከምኡ'ውን ከተማ መዲናን ብሓፈሽኡ :-

1 - ኣብ መስጊድ ነቢይ ምስጋድ ካብ ኣብ ኣልአት መሳጊድ ምስጋድ ብሽሕ ደረጃታት ይበልጽ ብዘይካ ካብ መስጊድ ኣልሓራም (ካዕባ- ማካ)

عَنْ ابْنِ عُمَرَ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ ﴾ رواه البخاري

2 - መዲና ከም ማካ ዋሕይ ቁርኣን ዝወርዶ ዝነበረ ቦታ ስለዝኾነት ::

3 - መስጊድ ነቢይ ሓደ ካብ'ቶም ሰለስተ መሳጊድ ብንዶ ዝዶራ ትጓዳዞም (ትገሾም) መስጊድ ብምኻኑ ::

4 - ኣብ መዲና ዝጓነፈካ ዝኾነ ጸገም ብብልሓት ምስ እትጸወርን ትዕግስቲ ምስ ትገብረሉን ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብ ኣኼራ ሸፊዓ ይኾኑኻ ::

عن عبد الله فإني سمعتُ رسولَ الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يقولُ ﴿ لا يَصْبِرُ عَلَى لاوائِهَا وَشِدَّتِهَا أَحَدٌ إِلا كُنْتُ لَهُ شَهِيدًا أَوْ شَفِيعًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ رواه مسلم

5 - ከተማ መዲና ፈጺሙ ደጃልን ጣዑን ዝተብህሉ ሕማም ስለ ዘይአትዎ ::

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى قَالَ قَرَأْتُ عَلَى مَالِكٍ عَنْ نَعِيمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى أَنْقَابِ الْمَدِينَةِ مَلَائِكَةٌ لَأَ يَدْخُلُهَا الطَّاعُونَ وَلَا الدَّجَالُ * رواه البخاري

6 - ከተማ መዲና ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም እስላማዊ ዕድመ (ዳዕዋ) ንኸገብሩ ዝተሰደዱላ ህዝቢ መዲና ብዓቢ ድምቀት ዝተቀበሉዎምን ቦታ ኮይና ከምቲ ነቢይ ኢብራሂም ንማካ ዝሓረሙዎ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ንመዲና ስለዝሓረሙዎ ::

أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ ﴿ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَرَّمَ مَكَّةَ وَدَعَا لِأَهْلِهَا وَإِنِّي حَرَمْتُ الْمَدِينَةَ كَمَا حَرَّمَ إِبْرَاهِيمَ مَكَّةَ... ﴾ رواه البخاري

7 - ኣብ ገዛኻ ጣሃራ (ውዱእ) ጌርካ ናብ መስጊድ ቁባ ኬድካ ምስ እትሰገድ ደረጃኡ ከንዲ ደረጃ ናይ ዑምራ ይዳረግ ::

አገባብ ዚያራ መሰጊድ ነቢይ

1 - አብ መሰጊድ ነቢይ ምስ በጻሕካ የማናይ እግርኻ አምራሕካ ነዚ ዝሰዕብ ዱዓ ጌርካ ክትኣቱ ሱንና ይኸውን :

بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ
أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِرُوحِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

2 - አብ ውሽጢ መሰጊድ ምስኣተኻ ተሒዖት አልመሰጊድ ትሰግድ ወይ አብ ወቅቲ ናይ ፈርዲ እንተኣቲኻ ፈርዲ ትሰግድ ::

3 - ናብ ቀብሪ ረሱል ሰላላሁ ዓለሂ ወሰለም ከምኡ'ውን ክልቲኦም ሰሓባ (ብጸቶም አቡ-በከርን ዑመርን) ኬድካ አብ ፊት ቀብሪ ረሱል ሰላላሁ ዓለሂ ወሰለም ደው ኢልካ ብስነስርዓትን ትሑት ድምጽን ነዚ-ዝሰዕብ ናይ-ቃል ሰላምታ ትገብር : -

السلام عليك يا رسول الله ورحمة الله وبركاته , أشهد أنك رسول الله حقا ,
وأنت قد بلغت الرسالة , وأديت الأمانة وجهدت في الله حق جهاد ه ونصحت
الامة , فجزاك الله عن أمتك أفضل ماجزى نبيا عن أمته

ብድሕሪ'ዚ ካብ'ታ ዘለኻዎ ቦታ ቁሩብ ንዮማን ብምስንም ቀብሪ ናይ ሰይዲና አቡ-በከር ትረክብ ነዚ ዝሰዕብ ናይ ቃል ሰላምታ ድማ ትብል : -

السلام عليك أبا بكر الصديق صفي رسول الله , وصاحبه في الغار , جزاك الله عن
رسول الله صلى الله عليه وسلم خيرا

እንደገና ቁሩብ ንዮማን ስጉም አቢልካ ቀብሪ ናይ ሰይዲና ዑመር ትረክብ አብኡ ድማ ነዚ ዝሰዕብ ቃል ትብል : -

السلام عليك يا عمر الفاروق , ورحمة الله وبركاته , جزاك الله عن أمة محمد
صلى الله عليه وسلم خيرا

ሰይዲና ዓብዱላህ ኢብኒ ዑመር ረቢ ይፍተውሉም ንረሱል ሰላላሁ ዓለሂ ወሰለም ከምኡ'ውን ንኸልቲኦም ሰሓባ መብዛሕትኦ ግዜ በዘንሓጸርቲ ቃላት ሰላም ይብሉ ነይሮም :: ንላተን ካላ :- አሰላሙ ዓለከ ያ ረሱል-ላህ አሰላሙ ዓለከ ያ አቡ-በከር አሰላሙ ዓለይከ ያ አብታ "

ብተወሳኺ ዝኾነ ዱዓ ክትገብር እንተደሊኻ ካብ'ቲ ቀብሪ ለጊሳ ናብ ቂብላ ገጽካ ብምግባር ዘድልዩ ዱዓ ትገብር :: ዱዓ ክትገብር እንክለኻ ብዘይካ ናብ ሓደ አላህ ናብ ካልእ ፈጺምካ አይትግበር:: ምኽኒያቱ ዝኾነ ፉጡር-ከማኻ ካብ ፈጣሪ ዝደሊ ምኺኑ አይትዘንግዕ ረቢ ሱብሓኒሁ ወተዓላ ይብል : -

إِنَّ الذَّيْبَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ
وَإِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِيدُوهُ مِنْهُ ضَعُفَ
الطَّالِبِ وَالْمَطْلُوبِ

ብድሕሪ ኣብ መቐብር ኣልባቂዕን መቐብር ኡሑድን ዚያራ ክትገብር ሱን-ና ኮይኑ ኣብኡ ኪንካ ነዚ ዝሰብ ዱዓ ድማ ትብል :-

السَّلَامُ عَلَى أَهْلِ الدِّيَارِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُسْلِمِينَ يَرْحَمُ اللَّهُ الْمُسْتَقْدِمِينَ
مِنَاوَالْمُسْتَأْخِرِينَ وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ بِكُمْ لَاحِقُونَ

ኣብ መስጊድ ቁባ ኬድካ ክልተ ረካዓ ክትሰግድ ሓደ ካብ'ቲ ረሱል ዘዘውትሩዎ ዝነበሩ ተግባር ኮይኑ ብዛዕብኡ ኣመልኪቶም ካብ ዝተዘረቡዎ ዘህንጥይ ቃሎም እንሆ :-

قال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ ثُمَّ أَتَى مَسْجِدَ قِبَاءَ فَصَلَّى فِيهِ صَلَاةً كَانَ لَهُ كَأَجْرِ عُمْرَةٍ * رواه ابن ماجه

ኣብ መስጊድ ነቢይ ሓሙሽተ ወቅቲ ክትሰግድ፡ ዱዓ፡ዝከር፡ክተብዝሕ ብዝተኻለ መጠን ኣብ ፈርዳዊ ሰላት ቀዳማይ ሰልፊ ክትሕዝ ዝበለጸ እዩ ። ከምኡውን ንረውደተልቮሪፋ ንምርካብ ክትቀዳደምን ኣብኡ ኪንካ ሰላት ነዋፍል (ሱን-ና) ክትሰግድ ፡ ሰላት ዓለነቢይ ከተብዝሕን ምጽዓር ምጉስ ተግባር እዩ ።

عن عبد الله بن زيد المازني أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال ﴿ مَا بَيْنَ بَيْتِي وَمِنْبَرِي رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ ﴾
رواه مسلم

ኣላህ ሱብሓኑሁ ወተዓላ ብሰላት ዓለነቢይ ኣመልኪቱ ትእዛዝ ከውርደልና እንከሎ ኣብ ቁርኣንልከሪም ከምዚ ይብል :-

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
ءَامَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

ሓንቲ ሰላት ዓለነቢይ ዓሰርተ ኣጅሪ ከምዘለዎውን ረሱል ሰላህሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብዚ ዝሰብ ከቡር ቃሎም ይገልጹልና ፡ -

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيَّ عَشْرًا * رواه مسلم

ኣብ ዚያራ መስጊድ ነቢይ ካብ ዝዘውተሩ ጌጋታት

- 1 - ዚያራ መስጊድ ነቢይ ሓደ ካብቶም ኣርካን ወይ ዋጂባት ናይ ሓጅ ጌርካ ምውሳድን ሓጅ ብዘይክኡ ብቕዓት የብሉን ዝብል እምነት ምሕዳር ጌጋእዩ ።
- 2 - መዲና ቕድሚ ምእታውካ ነብሰኻ ምሕጻብ ከም ሱን-ና ጌርካ ምውሳድ ጌጋ እዩ ።
- 3 - ዱዓ ክትገብር እንከለኻ ኣብ ክንዲ ናብ ቂብላ ብኣንጻሩ ገጽካ ናብ ቀብሪ ረሱል ጌርካ ዱዓ ምግባር ጌጋ እዩ ።
- 4 - ካብ ረሱል ሰላህሁ ዓለይሂ ወሰለም ዝኾነ ሓገዝን ፈረጃን ምጥላብ ጌጋ ጥራይ ዘይኮነስ ካብ ዲንካ ቦርቂቹ ዘውጸኣካ ተግባር'ዩ ።

5 - አብ መንደቕ ኮነ እምኒ ንበረካ ኢልካ ብሰብነትካ ምድራዝ ወይ ምስዓም ጌጋ እዩ ።

ሸርዓዊ ሕቶን መልስን (ፈታዋ)

እምበእርከስ ሓያሎ ጽሑፋት ናይ ዑሎማእ ዳህሲስና ደንብታት ናይ ሓጅን ዑምራን ዝያራን ከምኡውን አገባቡን አብዚ መጽሓፍ እዚ ብሰፊሒ ድሕሪ ምግላጽ ካብቲ ዝአከበቶ መልእኽቲ ተመሊሳ ብፈታዋ እትቐልብ ሞሶብ ኮይና ንዘይነጸረልኩም አብሪሃ ብዝያዳ አድማዒት ንኸትከውን ብዝብል ዕላማ ብዙሕ ፈተዋ ናይ ዑሎማእ ብምንዳይ ነቲ ተሓቲቶም ዝሃብዎ መልሲ ነቐርባልኩም ።

1) ንዑምራ ወይ ሓጅ ዝተበገሰ ሰብ አብ ሚቃት ምስ በጽሐ ከይ አሕረመ ነቲ ሚቃት እንተሓለፎ ፍርዱ (ሓ-ክሙ) እንታይ እዩ ?

መልሲ ፤ ካብ ሚቃት ከየሕረመ ዝሓለፈ ሰብ እንደገና ናብ ሚቃት ተመሊሱ ከሕርም ይግበእ ። እንተዘይክሊሉ ግን አብ መካ በጊዕ ክኣርድ ይግደድ (ይወጅቦ)

2) ኒያ ናይ ሓጅ ወይ ዑምራ አገባቡ ብልብኻ ጥራይ ዲዩ ኒያ ዝግበር ወይስ እንተላይ ብመልሓስካ ትውስኸሉ ? ንኸልእ ሰብ ክትሕጅጅሉ ወይ ዑምራ ክትገብረሉ እንተደሊኻኻ እንታይ ትብል?

መልሲ ፤ ኒያ ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ክትገብር እንክለኻ አገባቡ ብልባውን አፋውን ኢኻ ኒያ ትገብር። ምኽንያቱ ረሱል ሰለህ-ዓለይሂ ወሰለም ኒያ ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ክገብሩ እንክለው ልባውን

አፋውን ኒያ ገይሮም ። ከምኡውን ንሰሓባ (ረቢ ይፍተወሎም) አፋውን ልባውን ኒያ ክገብሩ አዚዘሞም። ኮይኑ ግን ልባዊ ኒያ ጥራይ ጌርካ ሱቕ እንተበልካውን ጉድለት የብሎን ። ምኽንያቱ እቲ መሰረታዊ ኒያ ልባዊ እዩ ። ብዘይካ አብ ኢሕራም ትንይቶን ኡድሒያ ትኣርዶን አብ ካልእ ዒባዳታት አፋዊ ንያ የልቦን እንተዳኣ ንኸልእ ሰብ ክትሕጅጅሉ ወይ ዑምራ ክትገብረሉ እንተደሊኻ ከምዚ ዝስዕብ ትብል ፡ - አላሁመ ለበይከ ሓጅ ን (ስምቲ ትደልዮ ሰብ ትቆርሕ) ከምኡውን ዑምራ እንተኾይኑ ድማ ትብል አላሁመ ለበይከ ዑምራ ን ... (ስም ትቆርሕ)

3) አብቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ቅድሚ ኒያ ምግባርካ ጨና እንተነሰነሰካሉ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ አብቲ ልሙድ ክዳን ናይ ሓጅ ኮነ ዑምራ ኒያ አይገበርኩን ብዝብል ሕልና ጨና ክትገብረሉ አይፍቀድን ግን አብ አካላትካ ጨና ክትልከይ ትኸእል ብድሕሪኡ ካብ አካላትካ ነቲ ኢሕራም እንተሓለፎ ኣብር የብሉን ።

4) ሓደ ሰብ ንወላዲቱ ክሕጅጅላ ኒያ ገይሩ አብ ሚቃት ምስ በጽሐ ድማ ተልቢያ ናይ ሓጅ ገይሩ ግን ንወላዲቱ ምኺኑ አይለበዮን ስለዚ እንታይ ክገብር ኣለዎ ?

መልሲ ፤ እቲ ሓጅ ብመሰረቱ ንወላዲትካ ኢልካ ብልብኻ ወሲንካ ስለ ዝተበገሰካሉ ረቢ ባቲ መሰረታዊ ኒያኻ እዩ ዝሓሰቦ ። ስለዚ ወላ ንወላዲያይ ወይ ንወላዲታይ ኢልካ ተልቢያ አይትግበር ድኣምበር እቲ ሓጅ ንወላዲኻ ወይ ንወላዲትካ እዩ ዝሕሰብ ።

5) ብኅፋሪት ናብ ሓጅ ዝጓዳዝ ሰብ መዓስ የሕርም ?

መልሲ ፤ ዝኾነ ብኅፋሪት ወይ መርከብ ጌሩ ናብ ሓጅ ዝጓዳዝ ሰብ ቅድሚኡ ኩሉ ካብ ገዝኡ ክብገስ እንክሉ ኩሉ ምድላዎት ይገብር ፡ ማለት ኣብ ኣካላቱ ዝርከብ ጸጉሪ ምልጻይ ዘድልዮ ብዘይካ ጭሕሚ ላጺዩ ጽፍሩ ሰዲዱ ክዳን ናይ ሓጅ (ኢሕራም) ይኸደን ። ኣብ ኅፋሪት ወይ መርከብ ኮይኑ ናይ'ታ ኅፋሪት ወይ መርከብ ፍጥነት ኣብ ግምት ኣእትዩ ንሚቃት ቁሩብ ክተርፎ እንክሉ የሕርም ።

6) ብኅፋሪት ዝጓዳዝ ሓጺ ኒያ ናይ ሓጅ ኣብ ሚቃት ከየሕረመ ኅፋሪት ኣብ መዕርፎ ነፈርቲ ጂዳ ዓሊባ ሰላዚ እንታይ ይግበር ?

መልሲ ፤ ከየሕረመ ኣብ ጂዳ ዝበጸሐ ሓጺ ናብ'ቲ ዝምልከቶ ሚቃት ብመኪና ወይ ብኻልእ መጓዳዝያ ከይዱ ከሕርም ይግበእ ። እንተዘይክኢሉ ግን በጊዕ ኣብ መካ ክሓርድ ንድኻታት ህዝቢ መካ ክዕድሉም ይግደድ (ይወጅቦ) ።

7) ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ሓጺ ተቐባልነት ኣለዎዩ ?

መልሲ ፤ ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ሓጺ ብረቢ ተቐባልነት የብሉን ብፍላይኳ ሰላት ናይግድን ፈርዲ ምኽኒና ዝኻሓደ ዑለማእ ብኹሉም ሓጺ ተቐባልነት የብሉን ይብሉ ግን ሰላት ብትህኪትን ሸለልትነትን ዝኣክል ዘይሰግድ ሰብ እንተሓጀጀ ገለ ዑለማእ ተቐባልነት የብሉን ይብሉ ገለ ድማ ተቐባልነት ኣለዎ ይብሉ ። እንተኾነ ግን እቲ ብዚያዳ ዘዕግብን ጸብለልትነት ዘለዎን ኣባህህላ ናይ ዑለማእ እቲ "ሰላት

ናይ ግድን ምኽኒ ይኸሓድ ኣይኸሓድ ሓጺ ተቐባልነት የብሉን" ዝብል እዩ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለህ- ዓለይሂ ወሰለም ኣብ መንጎናን ኣብ መንጎ ከሓድትን ዘሉ ፍልልይ ሰላት'ያ ዝገደፋ ድማ ከሓዲ እዩ (ይከፍር) ሰለዝበሉ ። እዚ ኣባህህላዚ ድማ ሰላት ናይ ግድን ምኽኒና ዝኻሓደን ብትህኪት ዝገደፋን ዘጠቓልል ኣባህህላ እዩ (ወላሁ ኣዕለም) ።

8) ኣብ ጊዜ ሓጅ ኮነ ዑምራ ጽግያት (ወርሓዊ ኣባባ) ዝመጸ ንለንሰተይቲ ከኒና ንጽጊያታ ደው መባሊ ክትወስድ ትኸእልዩ ?

መልሲ ፤ ንጽጊያት ደው ዘብል ከኒና ክትወስድ ይፍቀዳ እዩ ። ምኽንያቱ ምእንቲ እቲ ናይ ሓጅ ተግባራት ምስ ህዝባ ዛዚማ ምስ መሣጽእታ (ኣስኒዩዋ ዝመጸ ሰብ) ሓቢራ ክትምለስ ።

9) ሓደ ንሓጅን ዑምራን ኢሉ ኒያ ናይ ቂራን ገይሩ እንተኾነ ግን ዑምራ ምስገበረ ኢሕራሙ ፈቲሐ (ተሓሊሉ) ፡ ኣብ'ዚ ጊዜ'ዚ ሙተመቲዕዶ ይቆጸር ?

መልሲ ፤ ሓደ ሓጅን ዑምራን ኢሉ ኒያ ቂራን ዝገበረ እሞ ድሕሪ ዑምራ ምግባሩ ጸጉሩ የሕጺሩ (ቀምቂሙ) ኢሕራሙ ዝፈተሐ ሙተመቲዕ ይባሃል ክሓርድ ድማ ይግበእ ።

10) ኣብ ተግባራት ናይ ጠዋፍን ሳዕይን ጠሃራ ክህልወካ ናይግድን ድዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ጊዜ ጠዋፍ ጠሃራ (ውዱእ) ክህልወካ ናይ ግድንዩ ።

አብ ጊዜ ሳዕይ ግን ጠሃራ ናይ ግድን አይኮነን ክህልወካ ድማ ዝበለጸ እዩ ።

11) ጠዋፍ ወይ ሳዕይ እንዳገበርካ እንከለኻ ኢቃማ ንሰላት እንተተገብረ እንታይ ትገብር ?

መልሲ ፤ አብ ጊዜ ጠዋፍ ኮነ ሳዕይ ጊዜ ሰላት አኼሉ ኢቃማ እንተተገይሩ ጠዋፍ ወይ ሳዕይ አቋሪጽካ ናብ ሰላት ትኣቱ ድሕሪ ሰላት ምስጋድካ እተን ዝተረፋኻ ብዝሒ ቁጽሪ ጠዋፍ ወይ ሳዕይ ካብታ ዘቋሪጽካዎ ጀሚርካ ትምልኻን ።

12) ቅድሚ ጠዋፍ ሳዕይ ክገብር ይካላል ዲዩ?

መልሲ ፤ እቲ ሱን-ና ጠዋፍ ቅድሚ ሳዕይ ክትገብርዮ : ግን ብዘይፍላጥ ሳዕይ ቅድሚ ጠዋፍ እንተገርካ ቁቡልዮ ምኽንያቱ ሓደ ጊዜ ሓደ ሰብአይ ንረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ሳዕይ ቅድሚ ጠዋፍ ገይረ ኢሉ ምስ ሓተቶም ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣብር (ጌጋ) አይገበርካን ክብሉ መሲሰሙሉ ።

13) ጠዋፍ አልወዳዕ (ናይ መሰናበቲ ጠዋፍ) አብ ዑምራ ናይ ግድን ድዩ?

መልሲ ፤ ጠዋፍ አልወዳዕ አብ ዑምራ ዋጂብ አይኮነን : ግን እንተገበርካ ድማ ዝበለጸ ይኸውን ። አብ ሓጅ ግን ጠዋፍ አልወዳዕ ክትገብር ናይ ግድን እዩ ። ድሕሪ ጠዋፍ አልወዳዕ ንግልኻ ዘድልዩኻ አቕሑ ክትገዝእ ትኸእል ። እንተድኣ አብ ዝሓጸረ ጊዜ ዝካላለካ ኮይኑ ። ምናልባት ነዊሕ ጊዜ እንተወሲዱልካ ግን ከም እንደገና ጠዋፍ አልወዳዕ ትጥውፍ ።

14) ንል አንስተይቲ ድሕሪ ኢሕራም ምግባራ እንተሓረሰት ወይ ጽግያት እንተመጸ እንታይ ትግበር ? ጠዋፍ አልወዳዕካ ይግባአዩ?

መልሲ ፤ ንዑምራ ወይ ሓጅ ኢላ ተበጊሳ ድሕሪ ኢሕራም ጽግያት ዝመጸ ንል አንስተይቲ ክሳብ ትጸሪ ትጸንሕ (ትጸብይ) ድሕሪ ምጽራያ ጠዋፍን ሳዕይን ትገብር ካብ ጸጉራ ተሕጽር ናታ ዑምራ በዚ ይዛዘም። ግን ድሕሪ ዑምራ ምስ ገበረት ወይ ንሓጅ ኢላ ምስ አሕረመት አብ ሸምንተ ዙልሓጅ እንተመጸሉዎ ብዘይካ ጠዋፍ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ ትገብር : ማለት ከም አብ ዓረፋ ደው ምባል (ውቁፍ ቢልዓረፋ) አብ ሙዝደሊፋ ምሕዳር ጸጸር ምድርባይ ካልእ ከም ተልቢያ : ዚክር : ወዘተ.. ትገብር ምስ ጸረዮት ድማ ጠዋፍን ሳዕይን ተስዕብ ። ግን ጠዋፍን ሳዕይን ምስ ፈጸመት ቅድሚ ጠዋፍ አልወዳዕ ጽጊያት እንተመጸ : ጠዋፍ አልወዳዕ አይምልከታንዮ ። ምኽንያቱ ንሓራሰን ንጽጊያት ዝመጸን ጠዋፍ አልወዳዕ ክገብሩ ስለ ዘይፍቀደን

15) ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አልወዳዕ አዋሲብካ ሓንቲ ጠዋፍ ብሓንቲ ኒያ ናይ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ እንተጠዋፍካ ንጠዋፍ አልወዳዕ የጠቓልልዩ ? ከምኡውን ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ብለይቲ ክትገብርካ ይፍቀድ ዲዩ

መልሲ ፤ ንጠዋፍ አል-ኢፋዳ አደንጉኻ አብቲ መጨረሻታ ትገሸሉ መዓልቲ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አልወዳዕ ብሓንቲ ጠዋፍ ክትፍጽመን ትኸእል። አብዚ ጊዜዚ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ምስ ጠዋፍ አልወዳዕ ከምተዋሃህዩ ኒያ ክትገብርካ አድላዩ አይኮነን ። ብዛዕባ አብ ለይቲ ወይ መዓልቲ ንዝበል ሕቶ ግን

አብ ኩሉ ማለት አብ ለይቲ ይኹን መዓልቲ ክትፍጽም ይካኣል እዩ ።

16) እቲ ዝበለጸ አገባብ ምትግባር አብ መዓልቲ ምሕራድ (የውም አል-ናሕር) እንታይ እዩ ? ከተደንጉን ከተቐድምንክ ይፍቀድ ዲዩ ?

መልሲ ፤ አብ የውም አል-ናሕር አብ ጀምረት አል ዓቀባ ከይዱ ካብቲ ዝአከቦ ሸውዓተ ጸጸር ንነፍሲ ወከፍ ጸጸር አላሁ-አክበር እንዳበለ ይድርቢይ ብድሕሪኡ እንተዳኣ ሃድዮ ኣሊዩዎ ይሓርድ ኣሰዒቡ ጸጉሪ ርእሱ ይላጺ ወይ የሕጽር ብድሕሪኪ ጠዋፍ ይገብር። እንተዳኣ ሳዕይ ዝምልከቶ ኮይኑውን ሳዕይ ይገብር ። እዚ አገባብ ተርታዚ ድማ ዝበለጸ እዩ ። እዚ ዝሸነፉ ምኽንያት ድማ ርሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ስለ ዝገበሩዎ እዩ ። ግን ንገለ ተግባራት አቐዲሙ ንገለ ተግባራት እንተደንጎዮ ጌጋ የብሉን ። ንአብነት ቅድሚ ምድርባይ እንተሓረደ ወይ ጠዋፍ አል-ኢፋዳ ቅድሚ ምድርባይ እንተገበረ ወይ ቅድሚ ምድርባይ ጸጉሩ እንተሕጸረ ወይ ቅድሚ ምሕራድ ጸጉሩ እንተሕጸረ ጉድለት የብሉን ። ምኽንያቱ ንርሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ገለ ሰባት ንገለ ተግባራት ዘደንጎዩ ገለውን ዘቐደሙ ሓቲተም ጉድለት የብልኩምን (ሳ-ሓረጅ ፡ ሳ-ሓረጅ) ኢሉም መሲሰሙሉም።

17) እቲ ዝደርበኹ ጸጸር አብ'ቲ ንዕኡ ተባሂሉ ዝተፈለዩ ጋብላ (ሓድ) ኣይአተወን ዝብል ጠርጠራ እንተሕደርኻ እንታይ ትገብር ?

መልሲ ፤ አብ'ቲ ዝድለ ጋብላ ኣይአተወን ኢሉ ጠርጠራ ዘሕደረ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ (ሙና) ጸጸር ኣርዩ ክምልኡ ይግባእ ምናልባት አብቲ ጋብላ ኣትዩ እንደገና

ነጠሩ ዝወጸ ግን አብ ቁጽሪ ሓሱብ እዩ ዝብል ቃል ዑለማእ ይሕራ ።

18) ሓደ ሓጻጺ አብ'ቲ ጥቓ ጀመራት ዘሉ ጸጸር ወሲዱ ክድርቢ ፍቐድ ዲዩ ?

መልሲ ፤ አብ ጀመራት ዝረኹባኹ ጸጸር ኣሪኻ ንምድርባይ ክትጥቀሙሉ ፍቐድ እዩ ። ምኽንያቱ እቲ ጸጸር አብ'ቲ ዝግባእ ቦታ ስለ ዘይበጽሐ እዩ ከባቢ ጀመራት ተረኺቡ'ምበር አብ'ቲ ግቡእ ቦታ እንተዝወድቕ ኣይምተረኽቡን ።

19) አብ ጠዋፍ ውድሓይ እንተፍረስኩ እንታይ ክገብር ይግባእኒ ?

መልሲ ፤ አብ ጠዋፍ ውድሕ ዘፍረሰ ሰብ ጠዋፋ ኣቋሪጹ ውድሕ ገይሩ ከምብሓድኹ ሓደ ኢሉ ጠዋፋ ይጅምር ። ምኽንያቱ ጠዋፍ ብዘይ ጠሃራ ስለ ዘይትግብር ።

20) አብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ደጋጊምካ ዑምራ ከተብዝሕ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ዑምራ አብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ከተብዝሕ ሱንና እዩ ። ምኽንያቱ አብ መንጎ ክልተ ዑምራ ዝፈጸምካዮም ናእሽቲ ዘንቢታት ስለ ዝድምስሰልካ ። ገለ ሰባት አብ መንጎ ክልተ ዑምራ ናይ ኣርባዓ ማዓልቲ ፍልልይ ክህልዎ ይግባእ ዝብሉ ሓቅነትን መርትዖን ዘይብሉ ዘረባ እዩ ።

21) ሓደ ዝሓጀጀ ካልኣይ ግዜ ንነፍሱ ክሕጅጅ ናብ መካ መጺኡ ኮይኑ ግን አብ ዓረፋ ምስ በጸሐ ሓሳቡ ቀይሩ እቲ ኒያ ናይ ሓጅ ንሓደ ቀረቡ

ክቅይር ወሲኑ ። እዚ ሓድሽ ሓሳብዚ ብኸመይ የተግባር

መልሲ ፤ ሓደ ሰብ ካብ ገዙኡ ክብገሰ እንክሎ ንኅፍሱ ክሕጅጅ ኢሉ ዝተባሰነን ቦቲ ፋልማይ ዝወሰኖ ኒያ ኢሕራም ዝገበረ ኣብ መንጉኡ ካልእ ሓድሽ ሓሳብ ኣምጺኡ ድሕሪ ኢሕራም ኒይኡ ክቅይር ፈጺሙ ኣይግባእን ቁቡልውን ኣይኮነን ።

22) ኣደይ ኩሉ ተግባራት ናይ ሓጅ ባዕላ ፈጺማቶ እንትርፎ ረማ ኣልጀመራት ምኽንያቱ ህጻን ሓቕፋ ስለዝነበረት ንኻልእ ሰብ ክድርብየላ ወኪላቶ ። ሕቶይ ናታ ሓጅ ቡቐዕ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ጀምረት ኣልዓቀባ ቡዙሕ ጽቕጥቕጥ ሰብ ስለዘሎ ብዙሕ ድንገት ክርከብ ይኸእልዩ ። ስለዚ ይትረፍዶ ባዓልቲ ህጻን ብሓፈሻ ንደቀንስቲዮ ቡርቲዕዩ ስለዚ ኣዴኻ ዝወሰደቶ ስጉምቲ ቁኑዕ ኣብርእሲ ምኺኑ ሓጃውን ቡቐዕዩ ።

23) ኣብ መካ ካብ ኣርባዕተ መዓልቲ ንላዕሊ ክቅመጥ ዝደለየ ሰብ ኣብ ሰላቲ ቕስር (ካብ ኣርባዕተ ረካዓ ናብ ክልተ ረካዓ ምጉዳል) ክገብር ይኸእልዩ ?

መልሲ ፤ ሓደ ጋሻ ኣብ መገሸኡ ካብ ኣርባዕተ መዓልቲ ንታሕቲ ክጸንሕ ዝመደበ ኣብ'ቲ ኣገባብ ስግዳኑ ነተን ኣርባዕተ ረካዓ ዝሰገዳ ማለት ፡ ዙህሪ ዓስሪን ኣልዒሻን ቕስር ይሰግደን ግን ኣብ መገሸኡ ካብ ኣርባዕተ መዓልታት ንላዕሊ ክጸንሕ ዝወሰነ ከምቲ ልሙድ ብዘይቀሰር ይሰግድ ። እዚ ርእይቶዚ ናይ መብዛሕቶም ዑለማእ ርእይቶ እዩ ። ኣብ ዘለኹም ቦታ ምስ ጀመሩ ክትሰግድ ከኣ ዝተማለኹ ተግባርን ዝያዳ ኣጅርን ከም ዘለዎ ኣይትዘንግዑ ።

24) ንዝሞቲ ወለደይ ባዕላይ ክሕጅጅሎም ወይ ንኡሙናት ሰባት ዘድሊ ገንዘብ ከፊለ ክሕጅጅሎም ይኸእልዩ ?

መልሲ ፤ ንዝሞቲ ወለድኻ ባዕልኻ ክትሕጅጅሎም ትኸእል ። ግን ቅድሚኻ ንወለድኻ ምሕጃጅ ናይ ገዛእ ርእሰኻ ሓጅ ዝፈጸምካ ክትከውን ይግባእ ። ብድሕሪ ናትካ ንወለድኻ ትሕጅጅሎም ወይ ንኡሙናት ሰብ ዲን ገንዘብ ከፊልካ ክተሓጅጅሎም ዝነኣድን ሓደ ካብቲ ንወለድኻ ዝፍጸም ሰናይ ተግባር ብሙኳኑ ረቢ ኣጅሪ ይኸተባልካ ።

25) ኣብ ጊዜ ውቁፍ ካብ'ቲ ዶብ ናይ ዓረፋ ቁሩብ ወጺኡ ዝሞግለ ሰብ ሓጅ ቁቡል ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ወቁፍ ኣልዓረፋ ካብ ክሊ'ቲ ዶብ ናይ ዓረፋ ዝወጸ ሓጅ ቁቡል ኣይኮነን ምኽንያቱ ኣብ'ቲ ውሱን ዶብ ናይ ዓረፋ ምህላው ሓደ ካብቶም መሰረታውያን ነጥብታት (ኣርካን) ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነ ከምኡውን ውሱን ጊዜ ኣለዎ ማለት ካብ ድሕሪ ቀትሪ መዓልቲ ዓረፋ ጀሚሩ ክሳብ ፈጅሪ ምሉእ ዕድል ኣለዎ ።

26) ሓደ ሰብ ኣብ ሙና ንኸሓድር ቦታ ዘይረኸበ ካብ ሙና ወጺኡ ምስ ዝሓድር ካብኡ እንታይ ይጥሉብ ?

መልሲ ፤ ሓደ ሰብ ኣብ ሙና ንኸሓድር ዘድሊ ጳዕሪ ጌሩ ቦታ ምስ ዘይረኸበ ካብ ሙና ወጺኢ ይሓድር ካብኡ ዝጥሉብ ፍድያ (መጸገኒ) የለን ምኽንያቱ ረቢ ንዘይንኸእሎ ነገር ክንፍጽም ኣይገደደናን ።

27) ሐዲ ሙተመትዕ ወይ ቃርን ሃድዬ አብ ዓረፋ ሓሪዱ ስጋኣ ንመሳኪን አብ ሓረም እንተዓደሎ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ሃድይ ናይ ተመቱዕ ይኹን ናይ ቃርን አብ ሓረም ክሓርዶዩ ዝግባእ ። ስለዚ አብ ዓረፋ ሓሪድካ ስጋኣ ንመሳኪን (ድኻታት) አብ ሓረም ምዕዳል ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ስለ ዘይገበሩዎ እንደገና አብ ሓረም ክትሓርድን ንድኻታት ሓረም ክትዕድልን ይግባእካ ። ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ኣፋጻጽማ ተግባር ናይ ሓጅ ይኹን ንሸነሽ ተግባር ኣፈጻጽማይ ተኸተሉ ስለዝበሉና ።

28) ሐዲ ዝጥውፍ አብ ቁጽሪ ናይ ጠዋፍ ምስ ዝጠራጠር እንታይ ይገብር ?

መልሲ ፤ ቦቲ ዝዋሓደ ቁጽሪ ገጫቱ ዝተረፎ ይምልእ ። ንኣብነት ሓሙሻይ ዲዮ ወይስ ሻዱሻይ ኢሉ ምስ ዝጠራጠር ቦቲ ዝዋሓደ ቁጽሪ ይግምግም ማለት አብ ሓሙሻይ ከምዘሉ ቆጶሩ ዝተረፎ ይምልእ።

29) መብዛሕቱ ሰብ አብ ወርሒ ሮመዳን ዑምራ ክገብር ይጓዩ ። እንታይዩ እቲ ምስጢሩ ?

መልሲ ፤ አብ ወርሒ ሮመዳን ዑምራ ምግባር ደረጅኡ ክንዲ ሓጅ ይዳረግ ። ከምኡውን ዝኾነ ሰናይ ተግባር አብ ወርሒ ሮመዳን እሞ ኻኣ አብ መካ ኪንካ ትፍጽሞ ካብቲ ናይ ካልእ ግዜን ቦታን ኣዚዩ ዝተራብሐ ስለ ዝኾነዩ ብኣንጻሩ ድማ አብ መካ ዝኾነ ሕማቕ ተግባር ምስ ትፍጽምውን ካብቲ ናይ ካልእ ቦታ ዝተራብሐ እዩ ።

30) አብ ሓጅ ኮነ ዑምራ ንገለገለተይቲ ዝተፈለዩ ክዳን ክትሰብሰቡ ዝግባእ ኣሎ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ዝተፈለዩ ክዳን የለን ። ዝኾነዓይነት ክዳን ኮይኑ ግን ኣካላታ ፈልዩ ዘየርኢ ፡ ንደቂተባዕቲዮ ዘይሰሕብ ክኸውን ኣለዎ ።

31) ብስራሕ ምኽንያት ናብ መካ ከይዱ ዝጸካተሞ ክሕጅጅ ዕድል ዝረኽቦ ካቢዩ የሕርም ?

መልሲ ፤ ሐዲ ሰብ ናይ ሓጅ ወይ ናይ ዑምራ ኒያ ከይገበረ ንመካ ቤተሰቡ ክበጽሕ ወይ ብምኽንያት ስራሕ ዝኾደ እሞ ወቅቲ ሓጅ ብምንባሩ ክሕጅጅ ዝደለዩ ካብቲ ዘለዎ ቦታ ማለት ካብ መካ ይኹን ከባቢ መካ የሕርም። እንተድኣ ዑምራ ክገብር ኣሲቡ ግን ናብ ተንዲም ወይ ጃዕራና ወይ ናብ ካልእ ቦታ ወጺኡ ክሕርም ናይ ግድንዩ ። ምኽንያቱ ስትና ዓኢሻ ረቢ ይፍተወለን ዑምራ ክገብሩ ምስ ደለዩ ረሱል ሰለላሁ ዓለሂ ወሰለም ምስ ሓወን ዓብድራሕማን ናብ ተንዲም ወይ ካልእ ቦታ ከይደን ኢሕራም ክገብሩ ከምዘለወን ስለ ዝእዘዙውን ። ሓጅ ግን ከምቲ ዝተገልጸ ካብቲ ዘለኹም ቦታ ካብ ውሽጢ ሓረም ይኹን ወጻኢ ሓረም ተሕርም ።

32) አብ ወቅቲ ኢሕራም ክልተ ረክዓ ክትሰግድ ናይ ግድን ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኢሕራም ክትገብር እንከለኻ ክልተ ረክዓ ክትሰግድ ናይ ግድን ኣይኮነን ፍቲው ጥራሕዩ። ግን እዚ ክባሃል እንከሉ ናይ ኢሕራም ዝባሃል ፉሉይ ሰላት የለን የግዳስ ንሓጅ ወይ ንዑምራ ክተሕርም

እንከለኻ ድሕሪ ክልተ ረካዓ ምስጋድ እንተ'ሕረምካ ዝበለጸ ይኸውን ::

33) ሻሙናይ መዓልቲ ናይ ወርሒ ሓጅ (የውመተርዊያ) ኣብ ሙና ዝጸንሐ ናብ መካ ኣትዩ ጂዩ ዘሕርም ወይስ ካብ ሙና ?

መልሲ ፤ ቅድሚ ሸሞንተ ዙልሓጅ ኣብ ሙና ዝጸንሐ ካብ'ቲ ዘለዎ ቦታ እቲ ውሱን ግዜኡ ሓሊዩ ኢሕራም ይገብር :: ናብ መካ ምኻድ ግን ኣየድልንዩ::

34) ናብ መካ ብስራሕ ምኽንያት ክገይሽ ዝደለየ ኢሕራም ገይሩ ድ'ዩ ክኣቱ ዘለዎስ ወይስ ኢሕራም ክገብር ኣይግደድንዩ ::

መልሲ ፤ ናብ መካ ንዑምራ ወይ ንሓጅ ዘይኮነስ ብኻልእ ጉዳይ ክኣቱ ዝደለየ ሰብ ኢሕራም ክገብር ኣይግደድንዩ ዝብል ቃል ናይ ዑሉማእ ብዚያዳ ጸብለልትነት ኣለዎ :: ግን ናብ መካ ምእታውካ ዘይተረፈካ ኣጅሪ ንምድላብ ንዑምራ ኣሕሪምካ እንተኣተኻ ዝበለጸ ይኸውን ::

35) እቶም ውሱናት ቦታታት ናይ ኢሕራም (ሚቓት) ዘይምልክቶም ከም ተቐማጦ ጂዳ ካበይ የሕርሙ ?

መልሲ ፤ እቶም ሚቃት ዘይምልክቶም ከምተቐማጥቲ ጂዳ ዝኣምሱሉ ሰባት ካብ'ቲ ዝነብሩሉ ቦታ የሕርሙ ::

36) ሓዲ ሰብ ዑምራን ሓጅን ብኒያ ናይ ተመቱዕ ክገብር ኢሕራም ጌሩ ከብቅዕ ኣብ መካ ምስ በጽሐ ገንዘቡ ጠፊኡዎ በዚ ምኽንያት ድማ ሃድይ

ክተርድ ስለዘይክእል እቲ ኒያ ንሓጅ ጥራይ (ኢፍራድ) ክቅይር ወሲኑ :: እዚ ሃንደበታዊ ውሳኔዚ ከመይ እዩ?

መልሲ ፤ ገንዘብ ዝጠፈኦ ሰብ ክተርድ ክእለት ስለ ዘይብሉ ኒዩኡ ክቅይር ናይግድን ኣይኮነን ምኽንያቱ ወላዳኣ ክተርድ ክእለት ኣይሃልዎምብር እቲ ካልኣይ ኣማራጺ ነጥቢ ንኸእለት ዘይብሉም ሰባት ዓሰርተ መዓልቲ ክጸሙ ማለት ሰለስተ መዓልቲ ኣብ ሓጅ ሸውዓተ መዓልቲ ናብ ስድርኦም ምስተመልሱ ዝብል መፍትሒ ክጥቀሙሉ ይኸእሉ ስለዝኾኑ ኒያ ምቅያር ኣድላዩ ኣይኮነን ::

ኣገባቡ : እተን ሰለስተ መዓልቲ ጸም ቅድሚ ዓረፋ (9 ዙልሓጅ) ክጸመን ኣብ ዕለት 9 ዙልሓጅ (ዓረፋ) ኣፍጢሩ ክውዕል ዝበለጸ'ዩ ምኽንያቱ ረሱል ሰለላሁ ዓለይሂ ወሰለም ዕለት 9 ዙልሓጅ ኣፍጢርም ስለዝወዓሉ እተን ዝተረፋ 7 መዓልቲ ግን ናብ ስድሩኡ ኣብዝተመልሱሉ እዋን ኣብ ዝጠዓም ግዜ ይጸመን ::

37) ድሕሪ ጠዋፍ ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ክልተ ረካዓ ክትሰግድ ግድነትዲዩ?

መልሲ ፤ ድሕሪ ጠዋፍ ኣብ ድሕሪ መቃም ኢብራሂም ክልተ ረካዓ ክትሰግድ ግድነት ኣይኮነን :: ኣብ ዝኾነ ቦታ ናይ ሓረም ክትሰድግ ትኸእል ከይሰገድካ እንተረሳዕካውን ወላካንቲ ጉድለት የብልካን ምኽንያቱ ድሕሪ ጠዋፍ ክልተ ረካዓ ምስጋድ ሱን-ና ዳኣምብር ዋጂብ ኣይኮነን ::

38) ተሓሉል አወል እንታይ ማለትዎ ?

መልሲ ፤ ተሓሉል አወል ማለት ሃድይ ንዝምልከቶ ሰብ ድሕሪ ሃድይ ምሕራዱ ጸጉሩ ድሕሪ ምልጻይ ወይ ምሕጻር ድሕሪ ጀመረት አልዓቀባ ምድርባይ ወይ ካብ'ዘን ሰለስተ ተግባራት ክልተ ተግባራት ምፍጻም ተሓሉል አወል ተባሂሉ ይጽዎዕ ። አብ'ዚ ግዜ'ዚ ኩሉ ነገር ይፍቀደካ (ተሓሉል አልአወል) ብዘይካ ስጋዊ ርክብ።

39) ጠዋፍ አብ ካዕባ ጥራሕዲ'ዩስ ወይ አብ መቓብር'ውን ይፍቀድ'ዩ?

መልሲ ፤ ጠዋፍ ዒባዳ ስለዝኾነ ፡ ዒባዳ ድማ ብዘይካ ንአላህ ንኻልእ ፈጺሙ ስለ ዘይዕደል ብዘይካ አብ ካዕባ አብ ካልእ ዝኾነ ቦታ ጠዋፍ ዝፈጸመ ብዑሉማእ ከምዚ ዝብል ውሳኔ ይዋሃቦ ፡ -

እቲ ጠዋፍ ዕብዮት ናይ'ቲ መዋቲ አብ ልቡ አሕዲሩ ፍርሓትን ኹሹዕን ብዝዓብለሉ አገባብ እንተፈጸሙዎ አብ ሽርክልአክበር ወዲቑ ይባሃል ቅድሚ ምሚቲ ቶባ እንተዘይሉ ረቢ ፈጺሙ አይርሕሞንዩ ረቢ ይብል ፡-

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

40) ሓደ ዕዳ ዘለዎ ክሕጅጅ ይኸእል'ዩ ?

መልሲ ፤ ዕዳ ዘለዎ ሰብ ልቕሑ ክኸፍል አለዎ ግን እቲ ዘለቀሑ ሰብ ንኸሕጅጅ እንተፍቀዱሉ ክሕጅጅ ወይ ዑምራ ክገብር ይኸእል ።

41) ሓደ መንእሰይ ንመመርዓዊኡ ገንዘብ አኪቡ አብ'ዚ ግዜ'ዚ ንሓጅ ክኸይድ'ውን ክእለት ረኺቡ ። ስለ'ዚ አዮነኡም ከቐድም ይግባእ ?

መልሲ ፤ ንመመርዓዊ ኢሉ ገንዘብ ዝአከቦ ሰብ እሞ እንተድኣ ንሓጅን ንመመርዓዊኡን አኺሉዎ ንክልቲኡ ከማልኣ ይግባእ ። ግን እቲ ንመመርዓዊ ኢሉ ዝአከቦ ገንዘብ እንተዳኣ ንሓጅ አውዒሉዎ እሞኻእ እቲ ገንዘብ ብቐሊል ክትከኣ ዘይክኢሉ መርዓ የቐድም ። ክእለት አብ ዝረኽቡሉ ግዜ ካኣ ይሕጅጅ።

42) ኢሕራም ልዕሊ የማናይ መንኮብካ ምውጻእ አብ ዝኾነ ዓይነት ጠዋፍዲ'ዩ ?

መልሲ ፤ ኢሕራም ልዕሊ መንኮብካ ምውጻእ አብ ኩሉ ዓይነት ጠዋፍ ዘይኮነስ አብ ጠዋፊልቂዱም ጥራሕ'ዩ ። ከምኡ'ውን እቲ አብ መጀመርያ ጠዋፍ እተን ሰለስተ ቅልጥፍ ቅልጥፍ ኢልካ ትጥውፈን (ረምል) አብ ጠዋፍልቂዱም ጥራይ እዩ ።

43) አብ ሓጅ ካብ'ቶም ክልኩላት ዝኩኑ ነጥብታት ትሕለለሉ - ናጻ ትኾነሉ እንታይ ዓይነት ተግባር ምስትፍጽምዩ ?

መልሲ ፤ ሓደ ሓጃጂ ካብ'ቶም ተኸልኪልዎም ዝነበረ ነጥብታት ናጻ ዝኾነሉ ካልኣይ ተሓሉል ምስ በጽሑ እዩ። ማለት ጀመረትልዓቀባ ምስደርበዩ፣ ርእሱ ምስላጸዩ ወይ ምስ አሕጻሪ፣ ጠዋፍልኢፋዳ ምስ ሳዕይ ምስገበረ እንተድኣ ሳዕይ ዝመልከቶ ኮይኑ ብድሕሪ'ዚ ካብ ኩሉ ነገር ናጻ ይኸውን። ግን ካብ'ዘን ሰለስተ ተግባራት ክልተ ጥራይ እንተፈጸምካ ካብኩሉ ነገር

ትሕሊሉ ብዘይካ ካብ ሰበይትኻ እዚ ድማ ቀዳማይ ተሓሉሉ ተባሂሉ ይጽዋዕ።

44) ንሌላ ባህሪ ኣሎ ኣብ ቀብሪ ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ዚያራ ክትገብር ይፍቀዳ ዲዩ?

መልሲ ፤ ንሌላ ባህሪ ኣሎ መዲና ነቲ ኣብ መስጊድ ነቢይ ዘሎ ዓቢ ብልጫን ናይ ኣጅሪ ምርባሕን ንክትከስብ ኣብ መስጊድ ነቢይ ኮይና ዓባዳ ትገብር ግን ኣብ ቀብሪ ናይ ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ከይዳ ዚያራ ክትገብር ኣይፍቀዳንዩ ጥራሕ ኣብቲ ዘላቶ ቦታ ኮይና ሰላት ዓለነቢይ ትግበር ምኽንያቱ ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ንሌላ ባህሪ ኣብዝኮነ ቀብሪ ከይዳ ዚያራ ክትገብር ኣይፈቐዱላን ።

45) ኣብ ዝኾነ መቐብር ኬድካ ዚያራ ምግባር ዕላምኡ እንታይ እዩ ?

መልሲ ፤ ኣብዝኾነ መቐብር ኬድካ ዚያራ ምግባር ዕላምኡ ኣኼራ ንምዝካር ፡ ነቶም ሙውታት ካብ ርቢ ራሕማ (ርህራሄ) ክትሓተሉም ንሰኻውን ከም ኣቶም ክትመውት ምጃንካ ንምዝካር እዩ ።

46) ድሕሪ ሞተይ ዝተዛየረኒ ልክዕ ብህይወተይ እንክለኹ ከምዝተዛየረኒ እዩ ዝሕሰብ ዝብል ሓዲስ ናይ ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ኣሎድዩ?

መልሲ ፤ ከምዚ ኣብ ላዕሊ ዝተባህለ ቃል ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም የለን ። መሰረት ዘይብሉ ዘረባ እዩ ።

47) ዚያራ መስጊድ ነቢይ (ርሱል) ሰለላሁ

ዓለይ ወሰለም ቅድሚ ንመካ ምኻድ ማለት ቅድሚ ተግባራት ናይ ሓጅ ወይ ዑምራ ክዘዩር ከመይእዩ ?

መልሲ ፤ ቅድሚ ናይ ዑምራ ወይ ናይ ሓጅ ተግባራት ዚያራ መስጊድ ነቢይ እንተገበርካ ወይ ድሕሪ ተግባራት ናይ ሓጅን ዑምራን እንተፈጸምካ ወላኣንቲ ጌጋ የብሉን ።

48) ንርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ክሳብ ክንደይ ደረጃ ክንፈትዎም ይግባዩ ?

መልሲ ፤ ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ዝተፈትውን ዝተመርጹን ፍጡር ፡ ካብ ኩሎም ነብያትን ልኡኻትንውን ዝበለጹ ልኡኻ ምጃንኻም ኣሚንካ ልክዕ ከምታ ርቢ ዝሃቦም ደረጃ ዕብየት ከዩጋነንካ (ቐለው) ከምኡውን ካብ ደረጃእም ከየትሓትካ (ኢፍራጥ) ካብ ነብሳኻን ወለድኻን ውላድካን ኣዝማድካን ኮታ ካብ ኩሎም ፍጡራት ንላዕሊ ክትፈትዎም ይግባእካ ። ንርሱል ምፍታው ክባሃል እንክሎ ድማ ብእቲባዕ ማለት ተግባራት ርሱል ሰለላሁ ዓለይ ወሰለም ተኸቲልካ ንዝሓዘኹኻ ብኸእለትካ ምፍጻም ካብ ዝኸልከሉኻ ነገራት ፈጺምካ ምኽልካል ዝብል ትርጉም ዝሓዘለ እዩ

49) ሓደ ክሕጅጅ ክእለት ዘለዎ ግን ብሸለልትነት ከደንጉዮ ከመይ እዩ ?

መልሲ ፤ ብኹሉ-ነገር ክእለት ዘለዎ ብዘይሸርዓዊ ምኽንያት ሓጅ ከደንጉ ፈጺመ ኣይግባእን ምኽንያቱ ብሃላስ ምኽንያት ንሓጅ ምድንጓይ ውጽኢቲ ዝሙሳስ ኣብልዕሊ ዘይምጃኑ ዓቢ ዘንቢውን እዩ

ስለዚህ ሃብትካ ተጠቅመሉ ስእነት ከይመጸ ጥዕናካ ተጠቅመሉ ሕግም ከይመጸ ህልውናካ ተጠቅመሉ ሞት ከይመጸ ። ረቢ ካብ ዓለማት ሓንቲ ነገር ከምዘዋደሉዎ ፈሊጎካ ቶባ ኢልካ ንሓጅ ተቆጣጠፍ ።

50) ዝኾነ ዒባዳ ተቆባልነት ዝህልዎ እንታይ ምስ ዘማልእ እዩ ?

መልሲ ፤ ዝኾነ ዒባዳ ተቆባልነት ንክህልዎ ክልተ ነገር ከማልእ ኣለዎ ንሱኻእ ሹፋጠልዒባዳ ተባሂሉ ይጽዎዕ ዝርዝርም ድማ ፡-

1) ኢብራካል ፡ ማለት ዝኾነ ዒባዳ ትፍጽሞ ካብ ራኣይላይ ስምዑላይ ነጻ ኮይኑ ብንጽህና (ብኢብራካል) ካብ ረቢ ኣጅሪ ክረክብ ንረቢ ኢልካ ትፍጽሞ ።

2) እቲባዕ ፡ ማለት እቲ ትፍጽሞ ዒባዳ ልክዕ ነቲ ረሱል ሰለህ- ዓለይሂ ወሰለም ዝፍጽሙዎ ዝነበሩ ኣገባብ ዝተኸተለ ክኸውን ይግባእ ። ካብዚ ሓሊፉ ካብዘን ክልተ ነጥቢ ሓንቲ ኣብ'ቲ ትፍጽሞ ተግባር ምስ ዘይህሉ ኣብ ቅድሚ ረቢ ተቆባልነት የብሉን ።

እዘን ክልተ ነጥቢ ድማ ንላኢላህ ኢለላህ ሙሐመድ ረሱሉላህ ዝብል ሽሃደቴን ይውክላ ።

51) ካብ ሪያድ ቤተሰባይ ንኸበጽሕ ናብ ጂዳ ከይደ ። ኣብ ጂዳ ምስቀነኹ ዑምራ ክገብር ሓሲቦ ስለዚ ካብይ ከሕርም ኣለኒ ?

መልሲ ፤ ካብ ሪያድ ናብ ጂዳ ቤተ-ሰብ ንክትበጽሕ ጌሽካ ጸኒሕካ ዑምራ ክትገብር እንተመዲብካ ካብ'ቲ ዘለኹ ቦታ ማለት ጂዳ ተሕርም

52) ብማይ ዘምዘም እስቲንጃእ ይፍቀድ ድዩ?

መልሲ ፤ ብማይ ዘምዘም ወዱእ ፡ ክትገብር ሰብነትካ ትሕጸብ ፡ እስቲንጃእ'ውን ክትገብር ይፍቀደካዩ።

53) ኣብ ውሽጢ መካ ዝርከቡ መሳጊድ ኣጅሮም ከም'ቲ ናይ ካዕባ ዝተራብሐ ዲዩ ?

መልሲ ፤ ኣብ ውሽጢ ዶብ ሓረም እል መኪ ዘለው መሳጊድ ኣጅሮም ከም ናይ ካዕባ ዝተራብሐ እዩ። ግን ኣብ ካዕባ ምስጋድ ብብዝሒ ጀማዓ ካብ'ቲ ካልእ ኣብ ውሽጢ ዶብ ሓረም ዘሎ መሳጊድ ይበልጽ።

54) ንኸሕጅጅ ክእለት የብለይን እንተኾነግን ገለ ገበርቲ ሰናይ (ፋዕልጌር) እቲ ዘድሊ ከነማልአልካ ሓጅጅ ስለ ዝበሉኒ ክሕጅጅ ይኸእልዩ?

መልሲ ፤ ብገበርቲ ሰናይ ዝተወፈየልካ ገንዘብ ይኹን ካልእ ጌርካ ንኸትሕጅጅ ፍቐድ እዩ ብድሕሪዚ ፈርዳዊ ሓጅ ኣይምልከተካን እዩ ምስ ትውስኽ ከኣ ተጠውዕ ይቐጸረልካ ።

55) ኣብ ሓጅረል ኣስወድ ምስ በጻሕካ እንታይ ክትገብር እዩ ዝድለ ?

መልሲ ፤ ኣብ ሓጅረል ኣስወድ ምስ በጻሕካ ተልቢያ ተቋርጽ (ሙዕተምር) ንያ ናይ ጠዋፍ ኣብ ልብኻ ብምሕዳር ካብዘም ዝሰዕቡ ኣርባዕተ ዓይነት ኣገባብ ሓንቲ ትኸእላ ትገብር ንሳቶም ካኣ

1 - ብሊድካ ትደርዝ : ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል እዚ ዝተማለኤ ተግባር እዩ ::

2 - እንተዘይክኢልካ ብሊድካ ትደርዝ ነታ ኢድካ ድማ ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል ::

3 - እንተዘይክኢልካ ብበትሪ ሰላም ትብላ ነታ በትሪ ትሰዕማ አላሁ አክቦር ትብል ::

4 - እንተዘይክኢልካ ብዮማናይ ኢድካ እናመልከትካ አላሁ አክቦር ትብል ነታ ዘመልከትካላ አይትሰዕማን :: ካብዞም ዝተገልጹ ሓንቲ ዝፈጸመ ሱንና ናይ ረሱል ሰለሚሁ ዓለይሂ ወሰለም ከምዘተግቦረ እዩ ዝሕሰቡሉ ::

56) ሓደ ሰብ ዕማም ናይ ሓጅ ምስ ጀመረ ኣብ መዓልቲ ሸሞንተ ዙልሓጅ ስለ ዝሓመመ ኣብ ውቐፍ ዓረፋ እንታይ ይግቦር?

መልሲ ፤ ውቐፍ ኣብ ዓረፋ ሓንቲ ካብተን መሰረታውያን ዓንድታት ናይ ሓጅ ስለ ዝኾነት ምእንቲ ሓጅ ከይሓልፎ ብዝተኻለለ መጠን ካብቲ ዘለዎ ናይ ክንክን ጥዕና ነቐጣ ብናይ ሕሙማት መንግስቲ (ኣምቡላንስ) ወይ ብመሰኪይትኡ ተሓጊዙ ኣብዓረፋ ብለይቲ ኣትዩ ንሓደ ሰዓት ዝእክል እንተጸኒሑ ዓረፋ ከምዘርከቦ ይቐጸር ኣልሓምዱሊህ ::

57) - ኢሸትራጥ እንታይ ማለት እዩ?

መልሲ ፤ ሓደ ክሕጅጅ ወይ ዑምራ ክገብር ዝሃቀኑ ኢሕራም(ንያ) ክገብር እንከሎ እንተድኣ ካብ ምትግባር ሓጅ ይኹን ዑምራ ከተዓናቐፋዎ ዝፈርሐም ኩነታት ከም ሕማም ጸላኢ ምስ ዝህልው ኢሸትራጥ ክገብር መስተሓብ እዩ :: እዚ ትርጉሙ ኦ አላህ ኣኅ

ንትእዛዝካ ኣሸቢረ ሓጅ ኮነ ዑምራ ከተግብር ንያ ይገብር ኣለኹም ምናልባት ካብ ኢሕራም ክወጽእ ዝግደደሉ ኩነታት እንተተገኒፉኒ ካብታ ዝኸልከልኒ ቦታ ኢሕራሙይ ክሕለል እዩ (ንያይ ከቋርጽ እዩ) ማለት እዩ:: እዚ ኢሸትራጥ እዚ ምስ ገበርካ ነቲ ዝጀመርካዮ ዕማም ክትፍጽም ዘይትኸእለሉ ኩነታት ምስ ዝፍጠር ካብ ኢሸትራጥካ ክልተ ነገር ትጥቀም ንሱኻኣ :-

1 - ካብቲ ዝተጓነፈካ ተጸብኦታት ንኸትገባገል ካብ ኢሕራምካ ብዘይ ገለ ስኬታ ትሕለል ::

2- ካብ ኢሕራምካ ምስ ተሓለልካ ክትሓርድ ኣይትሕተትን ብኻልእ ኣበሃህላ ንያኻ ስለ ዘዮማላእካ መቐጻዕቲ ይግባእካ እዩ ኣይትባሃልን :: ዘየሸተረጠ ግን ዝኾነ ጸገም ምስ ዝጓነፎ ምናልባት መፍትሒ እንተረኸበ ነቲ ድንገታዊ ኩነታቱ ክጸወፎ ትዕግስቲ ይገብር እንተድኣ መፍትሒ ተሳኢኑዎም ኢሕራሙ ክፍጽም ዘይክኢሉ ከም መሕሰር (ኩቱር) ይቐጸር ስለዚኻእ ይሓርድ ይላጸ ወይ የሕጽር ካብ ኢሕራሙ ድማ ይሕለል :: ነታ ዝሓረድካ ንድኻታት ናይታ ቦታ እንተዘዮሎ ኣብ ጥቓኣ ንዘርከቡ ገጠር ድኻታት ህዝባ ትዕድሉ- እንተዘይተኻኢሉ ንድኻታት መካ ትሰደሉም :: ክሓርድ ክእለት ዘይብሉ ግን ዓሰርተ መዓልቲ ይጸውም ጸጉሩ ይላጸ ወይ የሕጽር ኢሕራሙ ይፈትሕ (ይሕለል)::

58) - ዝሓለፈ ዓመት ካብ ጅዳ ከይደ ሓጂጅ እንተኾነ ግን ብሸርዓዊ ምኽንያት ጸላንስተይቲ ጠዋፍ ኣልኢፋዳ ከይጠወፍኩ ናብ ጅዳ ተመሊሰ ከብቐዕ ካብቶም ንመሕሪም ክልኩላት ዝኾኑ ነገራት ብዘይፍላጥ ዝእክል ኣይተቐጠብኩን ስለዚ እንታይ ክገብር ይግባእኒ?

መልሲ ፤- ጠዋፍ አልኢፋዳ ንኸትጥውፊ ናብ መካ ክትምለሲ ይግባእኪ ካብቶም ንሙሕሪም ኩልኩላት ዝኾኑ ነገራት ክትክልከሊ ይግባእኪ ነይሩ ግን ብዘይፍላጥ ስለ ዘይተቆጠብኪ ናይ ጌጋታትኪ መጸገኒ ኣይትሕተትን ኣልሓምዱሊላህ

59 - ሸፊዓ ብኸመይ ዓይነት ኣገባብ'ዩ ክንሓትት ዝፍቀደና?

መልሲ ፤- መጀመርያ ካብ ሸዱሸተ ዓይነት ሸፊዓ ዘይውሕዱ ካብ ረቢ ከምዘልገስ ክንፈልጥ ገዳሲ ይኸውን ። ገለ ካብእቶም ኣብነት ንምጥቃስ ፡-

1 - እቲ ዝዓቦዎን ብዓይነቱ ዝተፈለዎን ሸፊዓ ኩብራ ብዘይካ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ንኸልእ ዘይዕደል ኮይኑ ካብቲ ጽንኩር መድረኽ ናይ የውመል ቅያማ ክገላገል እቲ ህዝቢ ነቶም ዝተመርጹ ነቢያት ናብ ረቢ ሸፊዓ ክኾንዎም ይሓትዎም'ሞ እቶም ነቢያት ብዝተፈላለዩ ምኽንያት ኣይፋልናን ኣይከአለናንዩ ይብሉ ኣብ መጨረሻታ ናብ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ይበጽሑ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ድማ ኣነ እየ ዝበቓዓ ንዓይ እያ ብምባል ንኸኸፍዑ ንረቦም ይልምኑ ረቢ ዱዐኣም ይቅበሉሎም ። ነዛ ሸፊዓ እዚኣ ኣላህ ሱብሓኑህ ወተዓላ ኣብ ቁርኣን መቓመን ማሕመዱ ኢሉ ዘኪሩዋ ዘሎ ።

2 - ሸፊዓ ንኣህለልጀና ማለት ኣህለልጀና ናብ ጀና ንኸአትው ኣፍደገ ናይ ጀና ብሸፊዓ ናይ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ትኸፈት ።

3 - እቶም ካብ ቪርክ ነጻ ዝነበሩ ግን ኣብ ዓዘቕቲ ዘምቢ ዝጠሓሉ ኣህለተውሒድ ካብ

ዘምብታቶም ተማሒሮም ጀና ንኸአትው ዝግበረሎም ሸፊዓ ።

4 - እቶም ጀና ክአትው ዝተገበኦም ኣጅሮም ወሲኹ ኣብ ጀና ደረጀኦም ንኸልዕል ዝገብርሎም

5-እቶም ብሰንኪ ማዕሲያ ጀሃኖም ክአትው ዝተገበኦም ካብ በደሎም ተማሒሮም ጀና ንኸአትው ዝግበረሎም ሸፊዓ ...ወዘተ ስለዚ ኣላህ ሱብሓኑህ ወተዓላ ናይ ኩሉ ሸፊዓታት ዋና ስለ ዝኾነ እቲ ሸፊዓ ንኸትረክብን ንኸትውንን ስለስተ ነገራት ምስ ዝማላእ ጥራይ እዩ ንሱ ኹኣ

1 - ረቢ ሱብሓኑህ ወተዓላ ነቲ ዝኸፍዕ ክረድዮሉ (ክፈትወሉ) ።

2 - ነቲ ዝኸፍዕ ረቢ ሱብሓኑህ ወተዓላ ክረድዮሉ እዚ ማለት ድማ ብፍላይ ካብ ሸርኪ ናጻ ኮይኑ እምነቱ ብተውሒድ ዝጸነዐ ምስ ዝኸውን። ስለዚ ኣላህ ሱብሓኑህ ወተዓላ ንኸፈትወልካ ኢኹላስን እቲባዕን የድልዮን ።

3 - ነቲ ዝኸፍዕ ረቢ ሱብሓኑህ ወተዓላ ክፈቕደሉ ። ናይዚ መረጋገጺ ልዑል ኣላህ ይብል ።

وَكُرْمِينَ مَلِكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تَعْنِي
شَفَعْنَاهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَرِضْوَى

እምበኣር ብቐጥታዊ መንገዲ ንዝኾነ ፍጡር ሸፊዓ ስለዘይሕተት ሸፊዓ ናይ ረሱል ሰለሷሁ ዓለይሂ ወሰለም ንኸትረክብ ንኣላህ ሱብሓኑህ ወተዓላ ክትልምኖ ይግባእ ። ስለዚ ንኣብነት ትብል ፡- ኣላህ-መ ኣርዘ-ቕኒ